

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

PİYANO PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Doktora Tezi

Neşe GRANÇER OKAY

İstanbul, 2010

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

PİYANO PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Doktora Tezi

Neşe GRANÇER OKAY

Danışmanlar
Prof. Filiz KAMACIOĞLU
Dr. Mustafa OTRAR

ÖNSÖZ

Hayatımızın bütün yönlerine dair sık sık değerlendirmelerde bulunup, kararlar veririz, ancak öğretmen olarak öğrencilerimiz hakkında devamlı değerlendirmeler yapar, uyguladığımız yöntemlerin etkili olup olmadığını sınaama ihtiyacını hissedebiliriz. Bu değerlendirmeyi bilimsel ölçütlere dayandırmak veya rastlantılara bırakmak öğretmenlerin seçimidir, ancak bu tür değerlendirmeler yapmak, öğrenci için öğrenme sürecinde neyin önemli ve değerli olduğu üzerine odaklanamama olasılığını yükseltebilir. Öğrenciye bir şeyler öğretildiği veya beceriler kazandırıldığı umut edilerek sürdürülen uygulamaların değerlendirilmesi de kişisel çatışmaların ve bilimsel olmayan ölçümlerin odağı haline gelebilir. Açık seçik belirlenmiş kriterlerin yokluğunda yapılan değerlendirmelerde rastlantısal ölçümler, değişken standartlar ve geri bildirim olmayın sınav notlarıyla baş başa kalabiliriz.

Bir piyano öğretmeni olarak, çalıştığım kurumlarda yapılan sınav değerlendirmelerinde fikir ayrılıklarının yol açtığı tartışmaların sınav akışını olumsuz etkilediğini ve bu durumun öğretim elemanlarına rahatsızlık verdiğini, not verme aşamasında alınan duygusal kararların (özellikle kızgınlıkla alınanların) öğrencilerin sınavlara olan güvenini sarstığını gözlemledim. Bu problem durumundan hareketle yaptığım araştırmada, Piyano performansı bilimsel nitelikteki ölçütlerle değerlendirilebilir mi? Piyano sınav değerlendirmelerinde öğretim elemanları geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç duyuyor mu? Piyano performansı değerlendirme ölçeği kullanılarak yapılan sınavlarda jüriler arasında fikir birliği sağlanabilir mi? sorularına yanıt bulmaya çalıştım. Ben piyano performansının doğasını keşfederken, bana cesaret veren ve kaybolmaktan kurtaran sevgili hocam ve danışmanım Prof. Filiz Kamacıoğlu'na, ikinci danışmanım Dr. Mustafa Otrar'a, ışığım anneme, diğer yarım eşime ve meleğim kızıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Neşe GRANÇER OKAY

İstanbul, 2010

ÖZET

PIYANO PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırma, piyano sınavlarında uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemlerinin niteliğini saptama, piyano performansının değerlendirilmesine ilişkin psikometrik özelliklere sahip bir ölçme aracı geliştirme, geliştirilen ölçme aracının öğretim elemanlarının puanlamaları arasındaki tutarlılığa etkisini belirleme ve piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlarda uygulanan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşlerini tespit etme amacını taşımaktadır. Araştırma, piyano eğitimine geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı kazandırarak sınav değerlendirmelerinde bilimsel niteliğin artırılması, piyano öğretim elemanlarının bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapma durumlarının tespit edilmesi ve piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki değerlendirme yöntemleri ve kriterlerinden haberdar olma durumlarının saptanması bakımından önem kazanmaktadır.

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, amaçlarına uygun olarak ölçek (piyano performansı değerlendirme ölçeği) geliştirme işlemlerini içermektedir. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki Üniversitelere bağlı Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında piyano eğitimi veren öğretim elemanları ve piyano eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise, 2007-2008 öğretim yılında Marmara, Gazi, Abant İzzet Baysal, Çanakkale Onsekiz Mart, Burdur Süleyman Demirel ve Dokuz Eylül Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerine bağlı GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında piyano eğitimi veren 22 öğretim elemanı ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi GSEB MEABD’de piyano eğitimi alan 92 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında geliştirilen Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik analizleri, alanında uzman 20 piyano öğretim elemanının görüşleri doğrultusunda yapılmıştır.

Araştırmada, “piyano öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında kullandıkları ölçme yöntemlerine ilişkin durum tespiti anketi”, “uzman görüşü formu”, “piyano performansı değerlendirme ölçeği” ve “piyano eğitimi alan öğrencilerin yarıyıl sonu piyano sınavlarında kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüş anketi” olmak üzere 4 veri toplama aracı kullanılmıştır.

Araştırmada, piyano öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun; geçerliği ve güvenilirliği olan yabancı performans değerlendirme ölçeklerinden yeterince haberdar olmadıkları, sınavlarda yerli ve yabancı piyano performansı değerlendirme ölçeğinden yararlanmadıkları ve yazılı, standart bir ölçeğe ihtiyaç duydukları, sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin postür, gam-arpej, etüt, barok dönem eseri, klasik dönem eseri ve serbest eser boyutlarının güvenilirlik (iç tutarlılık) düzeyleri istatistiksel açıdan yüksek ve anlamlı ($p < .01$) bulunmuş, ölçeğin boyutları arasında ($p < .001$) düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. PPDÖ kullanarak 100 öğrencinin piyano performanslarını değerlendiren öğretim elemanlarının puanlamaları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Piyano eğitimi alan öğrencilere uygulanan ankettten elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük çoğunluğunun sınavlarda değerlendirilen kriterler hakkında bilgi sahibi olmadıkları, değerlendirme kriterlerini bilmelerinin motivasyon ve başarılarını artıracaklarını düşündükleri, piyano sınav değerlendirmelerinde her öğrenciye eşit davranıldığına inanmadıkları ve değerlendirme ölçeği hakkında bilgi sahibi olmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda: (1) Türkiye’de piyano eğitimi veren kurumlarda uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemlerinin, yabancı ülkelerdeki uygulamalarla karşılaştırılarak elde edilen bilgilerden hareketle uygun ölçme-değerlendirme modellerinin geliştirilmesi, geliştirilen modellerin denenerek etkisinin sınanması ve ulaşılan sonuçların tartışılarak geri bildirim sağlanması; (2) piyano eğitimi veren kurumlardaki sınav değerlendirmelerinde psikometrik özelliklere sahip ölçme araçlarının kullanılması ve bu araçların sınavlarda objektif, tutarlı değerlendirmeye etkisinin sınanması; (3) piyano eğitimcilerinin, öğrencileri değerlendirme kriterleri, değerlendirmenin önemi, amaçları ve sonuçları konularında

bilgilendirmesi gerektiği; (4) piyano öğretimi programı kapsamında akran-değerlendirme ve öz-değerlendirme uygulamalarına yer verilerek öğrencilerin ölçme-değerlendirme yapmaya teşvik edilmesi ve bu tür uygulamaların öğrencilerin öğrenme-öğretme becerileri üzerindeki etkilerinin sınanması; (5) öğretmen ve öğrencinin beraber hazırlayabilecekleri müzikal başarı listesi veya hedef-davranış listesi doğrultusunda öğrencinin, piyano eğitiminde ulaşması gereken aşamalı adımları izlemesi ve daha iyi bir performansa ulaşmak için kendi hedeflerini ortaya koyması için desteklenmesi gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Piyano performansı

Performans değerlendirme

Performans ölçeği

ABSTRACT

THE EVALUATION OF PIANO PERFORMANCE

This study aims to identify the attributes of assessment and evaluation methods applied in piano exams, to develop a scale with psychometric characteristics for evaluation of piano performance, to determine the influence of the developed scale on the consistency between piano instructors' scores and also to find out the opinions of piano students about the assessment techniques and evaluation criteria used in the exams. The study is important in terms of bringing an effective and reliable assessment tool to piano education and augmenting the scientific qualities of piano exam evaluations, identification of the scientific evaluation ability of piano instructors and the awareness of piano students about exam assessment methods and criteria.

General survey method was employed in the study. The study includes relevant scale (piano performance evaluation scale) development processes. Target population of the study is composed of piano instructors and students in the Music Education Departments of Education Faculties of Turkish Universities. The sample group is formed of 22 piano instructors teaching at the Music Education Departments of Marmara, Gazi, Abant İzzet Baysal, Çanakkale Onsekiz Mart, Burdur Süleyman Demirel and Dokuz Eylül Universities, and 92 piano students studying at Music Education Department of Marmara University Atatürk Education Faculty. The validity and reliability analyses of the piano performance evaluation scale are based on the opinions of 20 expert piano instructors.

In this research, “assessment survey on the evaluation methods employed by piano instructors in the term-end exams”, “expert opinion form”, “piano performance evaluation scale” and “survey on the opinions of piano students regarding assessment and evaluation criteria employed in term-end exams” are used as data collection tools.

It is concluded that; a great majority of the piano instructors are not well-informed about accepted and reliable international performance evaluation criteria, they do not use national/international piano performance scales in exams and they need a written/standard scale. The reliability (internal consistency) levels of posture, scale-arpeggio, etude, baroque period compositions, classical period compositions and free composition formats of the developed piano performance evaluation scale are statistically high and significant ($p < .01$) and a positive significant correlation was found between the dimensions of the scale. A positive and significant correlation ($p < .001$) was found between the scores of piano instructors evaluated the piano performance of 100 students by developed scale. According to the survey applied on piano students, results revealed that; most of the students are not aware of the examination criteria, they believe they could be more motivated and successful by learning evaluation criteria and they think that every student is not treated equally during piano exam evaluations.

The suggestions of the study include; (1) comparison of assessment and evaluation methods employed in Turkish institutions with the practices in foreign institutions and development of suitable assessment and evaluation models according to such findings, testing the effect of the developed models and receiving feedback by discussions; (2) use of psychometric assessment tools in the exam evaluations of institutions providing piano education and testing the influence of such tools on objectivity and consistency of evaluations in exams; (3) the need of students to be informed by piano instructors about assessment criteria, significance, purposes and results of assessment; (4) introduction of peer-assessment and self-assessment practices within piano education programs, encouraging students to take part in the assessment and evaluation process and analyzing the influence of such practices on the learning-teaching skills of students; (5) student’s observance of the gradual steps

in piano education in accordance with the musical achievement list or target behavior list collaboratively devised by the instructor and student and providing support to the student with regard to his/her own goals to achieve a better performance.

Keywords: Piano performance
 Performance evaluation
 Performance evaluation scale

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
I.1. Değerlendirme.....	5
I.1.1. Performans Değerlendirme.....	7
I.1.2. Müziksel Performansın Değerlendirilmesi.....	9
I.1.2.1. Müziksel Performansın Değerlendirilmesinde Psikometrik Özellikler....	13
I.1.2.2. Müziksel Performansın Değerlendirilmesini Etkileyen Bazı Faktörler...15	
I.2. Piyano Performansının Değerlendirilmesi.....	17
I.3. Müzik Eğitiminde Akran ve Öz Değerlendirme.....	22
I.4. Problem Durumu.....	25
I.4.1. Problem Cümlesi.....	31
I.5. Amaç.....	32
I.6. Önem.....	36
I.7. Sayılılar.....	37
I.8. Sınırlılıklar.....	38
I.9. Tanımlar.....	39

BÖLÜM II.....	41
YÖNTEM.....	41
II.1. Araştırma Modeli.....	41
II.2. Evren ve Örneklem.....	51
II.3. Verilerin Toplanması.....	52
II.4. Veri Toplama Araçları.....	52
II.4.1. Piyano Öğretim Elemanlarının Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kullandıkları Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketi.....	53
II.4.2. Uzman Görüşü Formu.....	53
II.4.3. Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeği.....	56
II.4.4. Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine ve Değerlendirme Kriterlerine İlişkin Görüş Anketi.....	58
II.5. Verilerin Çözümlemesi.....	59
II.5.1. Betimsel İstatistik Analizleri.....	59
II.5.2. Geçerlik Analizleri.....	60
II.5.3. Güvenirlik Analizleri.....	62
II.5.4 İlişkisel (Korelasyon) Analizleri.....	65
BÖLÜM III.....	66
BULGULAR VE YORUM.....	66
III.1. Örneklem Genel Yapısına İlişkin Veriler.....	68
III.2 Piyano Öğretim Elemanlarının Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kullandıkları Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketi ile İlgili Bulgular.....	72
III.3. Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine ve Değerlendirme Kriterlerine İlişkin Görüş Anketi ile İlgili Bulgular.....	76

III.4. PPDÖ'nün Geçerlik Analizi Sonuçları ile İlgili Bulgular.....	84
III.5. PPDÖ'nün Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi Sonuçları ile İlgili Bulgular.....	86
III.6. PPDÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler ile İlgili Bulgular.....	99
III.7. Jüri Üyelerinin PPDÖ Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi ile İlgili Bulgular.....	101
III.7.1. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi ile İlgili Bulgular.....	101
III.7.2. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi ile İlgili Bulgular.....	105
III.7.3. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi ile İlgili Bulgular.....	109
BÖLÜM IV.....	114
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	114
IV.1. SONUÇ.....	114
IV.1.1. Piyano Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Kullandıkları Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Sonuçlar	114
IV.1.2. Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Sınav Performanslarının Değerlendirilmesinde Uygulanacak Bilimsel Ölçütlerdeki Hedef- Davranış Kriterlerine ve PPDÖ'nün Güvenirlik Düzeyine İlişkin Sonuçlar.....	115
IV.1.3. Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinin Öğretim Elemanlarının Puanlamalarında Tutarlılık Üzerindeki Etkisinin Saptanmasına İlişkin Sonuçlar	119
IV.1.4. Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Piyano Sınavlarında Uygulanan Ölçme Yöntemlerinden ve Değerlendirme Kriterlerinden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Sonuçlar	122

IV.2. TARTIŞMA.....	126
IV.3. ÖNERİLER.....	130
KAYNAKÇA.....	132
EKLER.....	140
EK:1 Piyano Öğretim Elemanlarının Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kullandıkları Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketi.....	141
EK:2 Uzman Görüşü Formu.....	143
EK:3 Faktör Analizi Sonuçları.....	158
EK:4 Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine ve Değerlendirme Kriterlerine İlişkin Görüş Anketi.....	166
EK-5 ABRSM Çalgı Performansı Sınavları Değerlendirme Kriterleri.....	169
EK-6 LCM Çalgı Performansı Sınavları Değerlendirme Kriterleri.....	172

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketini Cevaplayan Piyano Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Dağılımı.....	68
Tablo 2. Ankete Katılan Piyano Öğretim Elemanlarının Kişisel Özelliklerine İlişkin Dağılımlar.....	69
Tablo 3. PPDÖ'nün Uygulandığı Öğrenci Grubuna İlişkin Sınıf Dağılımı	70
Tablo 4. PPDÖ'nün Kapsam Geçerliği için Görüşüne Başvurulan Piyano Eğitimi Alanındaki Uzmanların Üniversitelere Göre Dağılımı.....	70
Tablo 5. Uzman Görüşü Alınan Piyano Eğitimcilerinin Ünvan ve Hizmet Yılı Özelliklerine İlişkin Dağılımlar.....	71
Tablo 6. Piyano Öğretim Elemanlarının, Dünyada Piyano Eğitiminde Kullanılan Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Haberdar Olma Durumu.....	72
Tablo 7. Piyano Öğretim Elemanlarının, Türkiye'de Piyano Eğitiminde Kullanılan Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Haberdar Olma Durumu.....	73
Tablo 8. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Yerli/ Yabancı Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Yararlanma Durumu.....	73
Tablo 9. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kendi Geliştirdikleri Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Yararlanma Durumu.....	74
Tablo 10. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Bilimsel Ölçütlerde Değerlendirme Yapma Durumu.....	74
Tablo 11. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Yazılı/ Standart Piyano Performans Ölçeğine İhtiyaç Duyma Durumu.....	75
Tablo 12. Öğrenci Anketi Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	76
Tablo 13. Faktörlerin öz değerleri ve toplam faktör yükleri.....	84

Tablo 14. Faktör Analizi Sonucunda Ölçeğin Alt Boyutlarından Yük Alan Maddeler.....	85
Tablo 15. PPDÖ'nün Alt Boyutlarına İlişkin Güvenirlik Katsayıları	86
Tablo 16. PPDÖ'nün Postür Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları.....	87
Tablo 17. PPDÖ'nün Postür Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları.....	88
Tablo 18. PPDÖ'nün Gam-Arpej Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları.....	89
Tablo 19. PPDÖ'nün Etüt Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları.....	90
Tablo 20. PPDÖ'nün Etüt Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları.....	91
Tablo 21. PPDÖ'nün Barok Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları.....	92
Tablo 22. PPDÖ'nün Klasik Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları.....	93
Tablo 23. PPDÖ'nün Klasik Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları.....	94
Tablo 24. PPDÖ'nün Klasik Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi III. Uygulama Sonuçları.....	95
Tablo 25. PPDÖ'nün Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) Eser Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları.....	96
Tablo 26. PPDÖ'nün Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) Eser Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları.....	97
Tablo 27. PPDÖ'nün Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) Eser Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi III. Uygulama Sonuçları.....	98
Tablo 28. PPDÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler.....	100
Tablo 29. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Postür Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	101
Tablo 30. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Gam- Arpej Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	102

Tablo 31. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Etüt Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	102
Tablo 32. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Barok Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	103
Tablo 33. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Klasik Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	104
Tablo 34. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Serbest Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	104
Tablo 35. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Postür Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	105
Tablo 36. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Gam-Arpej Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	106
Tablo 37. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Etüt Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	106
Tablo 38. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Barok Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	107
Tablo 39. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Klasik Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	108
Tablo 40. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Serbest Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	108
Tablo 41. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Postür Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	109
Tablo 42. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Gam-Arpej Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	110
Tablo 43. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Etüt Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	110
Tablo 44. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Barok Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	111
Tablo 45. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Klasik Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	112
Tablo 46. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Serbest Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları.....	113

KISALTMALAR

ABRSM: Associated Board Royal School of Music

AEF: Atatürk Eğitim Fakültesi

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

GSEB: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

LCM: London College Of Music

MEABD: Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

MENC: The National Assosiation for Music Education

MÜ: T.C. Marmara Üniversitesi

PPDÖ: Piyano performansı değerlendirme ölçeği

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bir eserin etkileme gücü ve derinliği, onu icra eden piyanistin yorumuna bağlıdır. Böyle bir yorumun oluşması, icracı kadar piyano pedagogu için de zorlu bir süreç oluşturur. Piyano eğitimcileri, eğitim psikolojisini ve basamaklarını iyi tanımalı, piyano öğretim metotlarının temel prensiplerini bilmeli ve öğrenme süreci içinde ayrıntılara girmelidir. Bir piyano eserinin seslendirilmesi için gerekli olan temel psiko-fizyolojik gereksinimler bilinmeli, öğrencinin sahip olduğu olanaklar (müzik kulağının gelişimi, ritmik duygu, hafıza, müzikal düşünce ve hayal gücü, konsantrasyon, karakteristik özellikler) tespit edilmelidir. Eğitim sürecinde ortaya çıkan ve gelişen problemlere karşı yaklaşım, problemin kaynağını bulma ve çözmeye yönelik olmalıdır. Öğrenim süreci (piyano dersi) iyi planlanmalı ve uygulanmalı, dersten en iyi verimi elde edebilmek için öğrencinin yapabildiklerini sunabileceği ortamlar yaratılmalıdır. Çalınan eserlerin içerdiği teknik ve yorumsal özellikler incelenmeli ve çalışılmalıdır. Başlangıç eğitiminin önemi ve problemleri üzerinde sabırla durulmalı, her öğrencinin bireysel düşünme ve uygulama farklılıklarına göre bir eğitim süreci planlanmalıdır (Grançer, 2004).

Piyano performansı sadece hızlı parmaklardan veya etkileyici tonlardan ibaret değildir. Bunlarla beraber, müzikal anlayışı, zevk almayı, beğenmeyi ve müzikal düşünceyi sunan teknik başarıyı da içerir. Bir performans hazırlığı müziksel deneyimi de beraberinde getirir. Hu (1999), piyanistin performansa hazırlanma aşamasını, bir yazarın deneme yazmasına benzetir. Yazar araştırır, bu araştırmadan hareketle fikirler üretir, bu fikirleri organize eder, açıklar, yayına hazırlar ve yazarak sunar. Piyano performansı için icracı da benzer aşamaları takip eder. Çalışacağı eser hakkında araştırma yapar, eserin müzikal fikrini analiz eder, bu doğrultuda çalışmasını organize eder ve gerekli teknik çalışmayla beraber müzikal düşünceyi yorumlayarak sunar.

“Piyano performansı fiziksel olduğu kadar zihinsel bir eylemdir” (Sandor, 1995).

İyi bir piyano performansını izleyen öğrencilerden “Böyle çalabilmek için her şeyimi verebilirim” cümlesini sık sık duyabiliriz. Fakat böyle bir performansı yakalamak için büyük piyanistlerin “nasıl çalıştıkları” sorusunu pek duymayız. Bunun nedeni öğrencilerin çalışma sürecinden ziyade sonuca odaklanmalarından kaynaklanabilir. Öğrenciler arasında piyano performansı ile ilgili yanlış kanılar oluşabilir. Öğrenciler genellikle kontrollü bir piyano performansının sadece vücudun fiziksel faaliyeti ilgili olduğunu düşünürler. Onlara göre piyano çalma sadece fiziksel bir eylemdir. Her ne kadar piyano çalarken psikomotor davranışların geliştirilmesi önem taşısa da, ancak bilinçli aklın yönetmesiyle bir piyano performansı müzikal beklentileri karşılayabilir (Kurteva, 1994).

Pek çok öğrenci, iyi bir piyano performansını hızlı parmaklar olarak tanımlayabilir, fakat gerçekte parmakların, beynin, omuzların, kolların, bileklerin ve ellerin, çalma eylemi sırasında eşgüdümlü katılımı performansın odak noktasını oluşturur. Eller ve parmaklar çalma eylemini gerçekleştiren esas organlar değildir, bunlara ilaveten kollar, omuzlar ve beyin gibi daha komplike ve güçlü organların, hatta gerektiğinde tüm vücudun katılımıyla çalma eylemi gerçekleşebilir. Piyanistin enstrumanıyla temasında parmakların önemli bir rolü olduğu gerçeği yadsınamaz, buna karşılık sadece parmaklara yönelmek onların piyano tekniği içinde yanlış kullanımına, yorulmalara ve gerilmelere sebep olabilir (Last,1989).

Piyano performansının doğasını araştırmaya yönelen öğrenciler, kendileri için en etkili olan çalışma yöntemini geliştirebilir. Bu doğrultuda, piyano eğitimcileri, öğrencileri farkındalık ve bilinçlenme konularında eğiterek, araştırmaya yönlendirmede büyük rol oynayabilir. İyi bir piyano performansını bilinçli çalışmaya dayandıran eğitimci, öğrenciyi etkili çalışmaya teşvik edebilir. Bu şekilde öğrenci yönetilen, emirleri yerine getiren konumdan, iştirak eden, araştıran, farkında olana yönelir. İyi müzik yapmaya öncülük eden bilinçlenme sürecini derslere dahil etmeyen piyano eğitimcisi, öğrencinin dönem içinde nitelikli bir çalışma yapmasını

ve dönem sonunda iyi bir piyano performansı göstermesini beklememelidir (Lyke & Enoch, 1977). Horowitz' e göre (Mach, 1988) farkında olma, piyano çalmanın en temel kurallarından biridir. Bir piyanist neyi, ne zaman ve nasıl yapacağını bilmelidir. Genellikle piyanistler çok fazla çalışırlar fakat az veya yanlış düşünürler. Performans bir sonraki tekrardan çok daha fazlasıdır, yaşamalı ve nefes almalıdır.

Piyano eğitiminin temelinde, daha ilk dersten itibaren öğrenciye müziği anlayabilme gücü ve müzik dokusundaki tınıları dinleyebilme, ezgiyi cümlelere doğru ayırabilme, ezgi ve eşliği istenilen şekilde duyurabilme alışkanlıklarını kazandırmaya yönelik amaçlar yer almalıdır. Bu hedeflere ulaşmada izlenecek yol ise doğru teknik alışkanlıkların kazandırılmasına yönelik çalışmalar ile müzikaliteye yönelik performans çalışmalarının bir arada, aynı anda gelişmesidir (Ekinci, 2004).

Piyano derslerinde öğretmen, problemler üzerinde öğrenciyle tartışmalı, çözümler üretmeli ve etkili çalışma için öneriler sunmalıdır. Müziği öğrenciyle beraber keşfederek, seçenekler sunarak ve özdeğerlendirme konusunda cesaretlendirerek iyi bir piyano performansı deneyimi yaşamasına olanak sağlamalıdır. Bu deneyim amaçların gerçekleşmesini sağlar (Hoffman,1976).

Bastien (1988), Dickerson (1962), Hoffman (1976), Humpries (2002), Kurteva (1994), Lyke ve Enoch (1977), Matthay (1963) ve Sandor (1995), iyi bir piyano dersinin planlanmasında ve uygulanmasında dikkate alınacak temel kriterleri şöyle özetlemişlerdir:

1. Öğrenciyi öğrenmeye hazırlama: eserin analizi edilmesi, eserin deşifrajı, eserin içerdiği teknik ve yorumsal özelliklerin incelenmesi, eserdeki nüans ve hız terimlerinin incelenmesi.
2. Öğrenciye yol gösterme, ipuçları verme: öğrencinin eserin bütünü kavraması için eserin baştan sona seslendirilmesi, eserdeki teknik açıdan zor olan ve daha çok çalışılması gereken pasajların belirlenmesi ve bunlara yönelik önerilerin verilmesi.

3. Öğrencinin öğrenmeye katılımını sağlama: öğrencinin yaptığı her davranışın bilincinde ve farkında olmasının sağlanması, öğrencinin kendini eleştirmesi için fırsat verilmesi.

4. Öğrenciye pekiştireçler verme: çalışılan eserdeki zorlu pasajları destekleyici egzersizlerin verilmesi, bilinçli ezber yaptırılması, öğrenilen eserlerin konser performansıyla pekiştirilmesi.

5. Öğrencinin değerlendirilmesi: öğrenciye öğrenmenin sonucuna ilişkin bilgi verilmesi, çalışılan eserden kazanılması beklenen hedef-davranışların tespit edilmesi, öğrencinin öz-değerlendirme ve akran-değerlendirme yapması için uygun etkinliklerin düzenlenmesi.

6. Öğrencinin eksikliklerini tespit etme, yanlışlarını düzeltme: çalışılan eserden kazanılmadığı tespit edilen davranışların başka eserler üzerinde kazanılmasının hedeflenmesi.

Piyano eğitimi sürecinde, öğrencide ne derece bir ilerleme olduğunu saptayan, bu ilerlemenin yeterli olup olmadığına karar veren, beklenen değişikliklerin olmama nedenlerini araştıran ve gerekli önlemleri alan, öğrencilerin gelişim seviyelerine ve yeteneklerine uygun eğitim ortamını hazırlayan piyano eğitimcisinin program içerisindeki görevi büyüktür. Bütün bu uğraşlar, piyano eğitimcisinin alan ve pedagojik yeterliğe sahip olmasının yanında, iyi bir ölçme ve değerlendirme yapabilme yeterliğine sahip olmasını gerektirmektedir (Buchanan, 1964).

Eğitimcinin ölçme ve değerlendirme yeterliğine sahip olabilmesi aynı zamanda kendisini de değerlendirmesini ve bu doğrultuda kullandığı yöntem ve teknikleri geliştirmesini sağlamaktadır. Öğrenci performansını tüm eğitim sürecinde izlemeyi amaçlayan piyano eğitimcisi için değerlendirme süreci öğretimin denetlenmesi anlamını taşımaktadır. Bu süreçte eğitimci, öğrencilerin nasıl öğrendiklerini sorgulayabilir ve bireysel farklılıkları gözeten öğrenci merkezli bir yaklaşımı benimseyebilir (Rosenblum, 1991).

Piyano eğitimi programının etkililiği, hedeflenen bilgi, beceri ve alışkanlıkların öğrencilere kazandırılma düzeyine, istenen davranışların olumlu yönde değiştirilme gücüne ve alınan geri bildirimler doğrultusunda yenilenme ve kendini geliştirme derecesine bağlı olarak sınırlanabilir. Etkili bir piyano eğitimi programında, önceden saptanmış amaçlara ulaşma düzeyini tespit etme, eğitim sürecinde gerekli değişikliklere başvurma ve bu doğrultuda eğitime yön verme gibi çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalarda en büyük sorumluluğu piyano eğitmeni taşır. Eğitmenin bu uğraşta başarılı olabilmesi, piyano eğitiminin amaçlarını iyi bilmesine, bu amaçlar doğrultusunda uygun etkinlikleri düzenlemesine ve öğrencilerde meydana gelen gelişmeleri saptamasına bağlıdır. Rodriguez (2001)'e göre piyano eğitmenlerinin değerlendirme yaparken yaşadığı en büyük sıkıntılardan biri, öğrenci performansına ait uygun seviyeyi belirlemek ve tanımlamaktır. Bu durum, ölçme ve değerlendirmenin öğrenme sürecinin tamamını kapsamaması için yapılacak çalışmaların pek çok uygulama formlarını içermesi, saptanan ihtiyaçları karşılaması ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun uygulamaya dahil edilmesini gerektirmektedir. Buna ek olarak, geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerine karşılık yeni modeller geliştirmek ve eğitmenler arasında farklı fikir alışverişinde bulunmak, değerlendirmenin müzik eğitimindeki spesifik rolü üzerine düşünme ihtiyacını hissettirmektedir. Bu karşılıklı etkiler yeni ölçme yöntemleri geliştirme ve uygulamada eğitmenleri araştırmaya, yeni fikirler üretme ve tartışmaya yönlendirmektedir.

I.1. DEĞERLENDİRME

Değerlendirme MENC (1996) tarafından, muhakeme yeteneğini, farkındalığı ve ayırt ediciliği vurgulayan analitik ölçümlerin yapıldığı bütünsel bir süreç olarak tanımlanmaktadır. May (1997)'e göre değerlendirme, standartları belirlemek ve bu doğrultuda insani kararlar vermektir. Asmus (1999) değerlendirme uygulamalarını, eğitsel kararlar almak amacıyla öğrenci performansını ve programın etkililiğini sınavan derleme, analiz, yorumlama ve bilgi kullanımını kapsayan etkinliklerin

düzenlenmesi olarak tarif etmektedir. Her üç tanım da değerlendirmeyi, öğrencilerimizin neyi ne kadar öğrendiklerini ortaya çıkarma yöntemi olarak anlamlandırmakta, değerlendirmenin uygulamayı kapsayan materyallere, eğitime ve öğrenme ortamına etkisini vurgulamaktadır.

Rodriquez (1999), ölçme ve değerlendirme arasındaki farkı şöyle tanımlamaktadır: “Değerlendirme, ölçmenin bir bölümüdür. Bu bölümde, ölçme neticesinden elde ettiğimiz bulguları yorumlar, kararlar veririz. Her ne kadar ölçme veya değerlendirme yapmak, genellikle aynı işlemi adlandırmak için kullanılsa da, bu durum, ölçmenin sadece “ not verme” işleminden ibaret olduğu gibi yanlış düşüncelerine sebep olabilir. “Ölçme” nin eğitimciler arasında huzursuzluk yaratmasının bir sebebi de, eğitimde çok temel bir işlevi yerine getirmesine karşılık, yine de her uygulamada daha fazla açıklık getirilmesi ve üzerinde düşünülmesi gerektiren durumları yaratma potansiyeli taşımasıdır”.

Gümüş (1977) değerlendirmeyi, eğitim ve öğretim süreci içerisinde yapılış amacına, yapılış şekline ve kullanılan dayanağa göre bazı çeşitlere ayırmaktadır. Bunlar; yapılış şekline göre (a) gelişigüzel değerlendirme ve (b) düzenli değerlendirme; kullanılan dayanağa göre (a) ölçüte dayalı değerlendirme (görelî değerlendirme) ve (b) amaca dayalı değerlendirme (mutlak değerlendirme); yapılış amacına göre (a) tanıma ve seçmeye dayanan değerlendirme, (b) yetiştirme ve geliştirmeye yönelik değerlendirme, (c) sonucu yorumlamaya yönelik değerlendirme şeklinde belirlenmiştir.

May (1997) değerlendirme kriterlerini; (a) ürün: performans, proje..vb. (b) süreç: girişim, çaba, gayret, katılım..vb ve (c) gelişim: öğrencinin gelişme düzeyi, kaydettiği aşamalar..vb. olarak üç tür şeklinde tanımlamaktadır. May (1997), değerlendirme kriterlerini oluşturma aşamasında sadece ürüne veya sürece dayalı yapılacak çalışmaların problem oluşturabileceği, her üç türün dengelenerek kullanılması gerektiği görüşündedir.

I.1.1. Performans Değerlendirme

Performans değerlendirme Baştürk (2005) tarafından, uygulamaya yönelik, doğrudan ölçmeyi hedef alan, gerçek yaşamdan problemler kullanan, değişik öğrenme stillerine uygun, sınırlandırıcı olmayan bir düşünme yeteneğini destekleyen ve gerçek yaşamı yansıtan bir bakış açısına sahip bir yapı olarak tanımlanmıştır. Berk (1986) ise, birey hakkında karar vermek için sistematik gözlem yoluyla veri toplama sürecini performans değerlendirme olarak tanımlamaktadır. Kane (1986), psikomotor (devinişsel) alandaki davranışların büyük çoğunluğunun performans değerlendirmeleri adı altında ölçüldüğünü ve değerlendirildiğini belirtmektedir (akt: Yayla, 2004).

Performans değerlendirmeyi diğer klasik ölçme yöntemlerinden farklı kılan yönü, öğrencinin doğal bir ölçme ortamında işi veya işlemi yapıp yapmadığının test edilmesidir. Performans değerlendirme ile gerçekten derin bir öğrenmenin öğrencilerde oluşup oluşmadığı belirlenmekte, öğrencinin “yapar”, “üretir” veya “gerçekleştirir” hale geldiği ya da gelemediği tespit edilebilmektedir. Performans değerlendirme yönteminin kullanımı ve buna yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesi, 1940-50’lerde istatistiğin sosyal bilimlerde kullanımı ve 1960-70’lerde bilgisayarlarda özellikle madde analizlerinin daha kolay hesaplanabilir hale gelmesiyle yeni bir boyut kazansa da beden eğitimi, müzik ve sanat alanlarında geleneksel olarak performans değerlendirme yöntemi daha önceki yıllara dayanmaktadır (Bastürk, 2005; Stiggins, 1987).

Tekindal (2002), performans değerlendirme kapsamında devinişsel hedeflerin ölçülmesinde izlenecek basamakları: (1) davranışların analiz edilerek, bunlar arasından ölçülecek kritik davranışların saptanması; (2) kritik davranışların gözlenip puanlanmasına yönelik ölçme aracının geliştirilmesi; (3) uygun ölçme ortamının yaratılması ve (4) davranışların geliştirilen ölçme aracıyla puanlanması; şeklinde sıralamaktadır. Linn ve Gronlund (1999), performans değerlendirme ile süreç, ürün veya hem süreç hem de ürünün aynı anda ölçülebildiğini, bu yaklaşımda öğrenci

merkezli bir bakış açısına sahip olunması gerektiğini ve öğrencilerin hedeflere ulaşım ulaşımadığını test etmede somut örnekler ortaya koyma ihtiyacını belirtmektedir. Bloom (1956), performansın adil ve sistematik olarak değerlendirilip ölçülmesinin özen isteyen güç bir iş olduğu, performans değerlendirme sonucunda elde edilen sonuçların bilgi niteliğinde olup eğitmen ve öğrencilere geribildirim olanağı sağladığı görüşündedir.

Thorndike (1997), performans değerlendirmede davranışların nitelik ve nicelik açısından ölçülmesi ve puanlanmasında gereken kıstasları şöyle özetlemiştir:

- a) Zaman: Ürün veya performanstaki zaman aralığı ile ilgili ölçümler.
- b) Doğruluk: Performans veya ürünün doğruluk yeterliği ile ilgili ölçümler.
- c) Başarı: Performans sonundaki başarıyı ölçen ölçümler.
- d) Kullanılan miktar: Performansta kullanılan kaynaklarla ilgili ölçümler.
- e) Meydana gelme sıklığı: Davranışın tekrarlama miktarı yada derecesi ile ilgili ölçümler.
- f) Kategori: Karmaşık davranışların subjektif kategorilere ayrıştırılması ile ilgili ölçümler
- g) Durum: Performansta bireyin bulunduğu durumun ölçülmesi.

Airasian (2000)'a göre, performans değerlendirilirken öğrencinin neyi öğrenmesi gerektiği veya ortaya çıkacak ürünün odağı hem öğretmene hem de öğrenciye rehberlik edeceğinden performans ölçütlerinin belirlenmesi performans ve ürünün değerlendirilmesinde önemlidir (akt: Dalkıran, 2006).

May (2001), performans değerlendirme kriterlerinin oluşturulması sürecinde izlenecek işlem adımlarını şöyle sıralamaktadır:

- 1- Becerileri veya davranışları örnekleyen özelliklerin soru şeklinde tanımlanması
- 2- Kötü bir performansı simgeleyen özelliklere ait tanımların yazılması
- 3- Tanımlanan özelliklerin bir araya getirilmesi ve bunların örneklere dayalı ölçütlere dönüştürülmesi

4- Her özelliğe ait güçlü, ortak ve zayıf performansların tanımlanması (performans tanımlarında sıfatlar ve betimsel ifadeler kullanılmalı, öğrenci çalışmalarından örnekler verilmeli ve performansın düzeyi -başlangıç, orta, ileri-belirlenmelidir).

5- Her özelliğin puanlanması için derecelendirme ölçeğinin geliştirilmesi. Bu ölçek sayısal veya nitelleyici şeklinde düzenlenebileceği gibi durumun uygunluğuna göre iki şekil aynı anda da kullanılabilir.

6- Ölçeğin öğrenciler üzerinde denenmesi ve gerekli düzeltmelerin, değişikliklerin yapılarak ölçeğin yeniden düzenlenmesi.

7- Geliştirilen kriterlerin yayınlanması, duyurulması ve öğrenme- öğretme aracı olarak kullanılması.

Dobbin ve Chauncey (1963), eğitimde performans ölçme araçlarının kullanım amaçlarını; öğrenme kapasitesini sınıma, öğretmeye rehberlik etme, öğrenme sürecini kontrol etme, öğrenme zorluklarını tespit etme, öğretme tekniklerini geliştirme ve öğretme etkililiğini test etme, şeklinde sıralamaktadır.

I.1.2. Müziksel Performansın Değerlendirilmesi

Eğitimde, eğitimin özellikle belli alanlarında performans büyük önem taşımaktadır. Müzik eğitiminde genellikle ses ve çalgı eğitimi alanlarında öğrencilerin başarıları ve gelişme düzeyleri performans değerlendirme ile tespit edilmektedir. Hewitt ve Smith (2004), ses ve çalgı eğitiminde öğretmenlerin ölçme yapmadığı, öğrencilerin performanslarının belirli kriterler doğrultusunda değerlendirilmediği bir öğretim modelini düşünmenin olanaksızlığından bahsetmektedir. Müziksel performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi eğitimciler için eğitim faaliyetlerinin merkezinde yer almaktadır.

Rodriquez (2001), müziksel performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi konusunda görüşünü şöyle açıklamaktadır: “Müzikte bireysel öğrenci performansları üzerine yapılan değerlendirmeleri göz önüne aldığımızda, müzik eğitiminde geleneksel ölçme ve değerlendirme alanlarının, kavrama, farkındalık, ve etkileme düzeyine dayalı bilgi, beceri ve etkileşimi kapsadığını görebiliriz. Eğitimde performans odaklı ölçme ve değerlendirme aşamasına gelindiğinden beri “standartlar” öğrenci gelişimini saptamak üzere geliştirilen ölçme araçlarındaki göstergeler olarak benimsenmektedir. Alanla ilgili yazınlarda, “içerik” ve “performans” standartları terimleri çoğunlukla herhangi bir branştaki bilgi ve becerileri ayrı ayrı betimlemek için kullanılmaktadır. Ancak burada, soyut kavramlar kullanmaktan kaçınılmalı, müzikte “bir öğrencinin müzikal tercihleri ifade edebilme yeterliliği” gibi kesinliği olmayan kriterlerin herhangi bir kategoriye ait olmadığı da bilinmelidir. Bu bize, en iyi geliştirilmiş ölçme ve değerlendirme modellerinin bile müzikal düşünceye ve yer aldığı branşın özelliklerine uyum sağlamak için düzeltmelerin ve detayların eklenmesi gerektirdiğini hatırlatmaktadır”.

Müziksel performansının değerlendirilmesinde hem öğrencinin katılım derecesini hem de gelişme düzeyini de ölçebilen kriterlerin nitelikleri May (1997) tarafından: (1) öğrencinin öğrenme motivasyonunu destekleyici nitelikte olma; (2) öğrencinin ne öğrendiğini ve ne öğrenmesi gerektiğini tanımlayıcı özellikte olma; (3) mükemmel performansı tanımlayan birbiriyle bağlantılı standartlarda tutarlılık; (4) yönerge stratejilerine ve metodolojiye uygunluk ve (5) öğretmen ve öğrenci işbirliğini sağlayıcı nitelikte olma; şeklinde belirlenmiştir. Boyle ve Radocy (1987), müziksel performansın değerlendirilmesine ilişkin geliştirilecek yeni yöntemlerin içermesi gereken özellikleri şöyle özetlemektedir:

a) *Özlük (brevity)*, ölçülecek performans özelliklerinin, yalın, dolaysız ve açık ifadelerle tanımlanmasıdır. Öğrenciye değerlendirilen performansı hakkında yapılan geribildirimlerin kısa ve öz olması, problemin çözümüne yönelik yapılacak çalışmalar için gereken zamanı kazandırmaktadır. Yaptığımız değerlendirmeler hakkında açıklama yaparken kullandığımız dil, öğrencinin performansını ve değerlendirme sonucunu etkileyebilmektedir.

b) *Güvenirlilik (credibility)* uyguladığımız yeni değerlendirme yönteminin kabul görmesi için öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve hatta ebeveynlerin desteğini alarak, onlarla iletişimde olmaktır. Yaptığımız uygulamalarda yer alan geliştirici fikirlerimizi paylaşmak, başkalarının da sizin çalışmalarınızı anlamasına ve onaylamasına yardımcı olacaktır.

c) *Birleştiricilik (connectivity)*, uyguladığımız ölçme ve değerlendirme stratejilerinin diğer müzikal veya müzikal olmayan alanlarla paralel giden başarıyı işaret etmesidir. Bu doğrultuda yapacağımız değerlendirmelerin, öğrencinin total okul başarısına etkisi sınırlanmaktadır.

Dünyada müzik eğitiminde standartlaştırılmış performans ölçme araçları geliştirmeye yönelik pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar, müziksel performansın değerlendirilmesinde yaşanan ortak sorunlara çözümler sunma amacını taşımaktadır. Bu amaçla geliştirilen performans testleri ve ölçeklerde yer alan değerlendirme kriterleri, ölçmeyi hedefledikleri çalgı veya ses performansına özgü teknik ve müzikal öğeleri temsil etmektedir. Pek çok araştırma ve eğitim kurumlarında, değerlendirme kriterlerinin oluşturulması aşamasında bilimsel yöntemler izlenmiş ve geçerlik, güvenirlik gibi kavramlar üzerinde durulmuştur.

Abeles (1973)'in geliştirdiği Klarnet Performans Derecelendirme Ölçeği, *artikülasyon, yorum, entonasyon, ritmik süreklilik, tempo* ve *ton* boyutlarındaki ölçme kriterlerinden oluşmaktadır. Bergee (1987), çok yönlü faktoriyel analizi sonucunda, bakır nefesli çalgı performans faktörlerini, *yorum/müzikal etki, ton niteliği/entonasyon, teknik* ve *ritm/tempo* olarak belirlemiştir. Saunders ve Holahan (1997)'in, tahta ve bakır üflemeli çalgılar için hazırladıkları performans değerlendirme formunda, *ton, entonasyon, melodik doğruluk, ritmik doğruluk, tempo, yorum* ve *teknik/ artikülasyon* gibi kriterler yer almaktadır.

Watkins ve Farnum (1954), bando çalgılarının değerlendirilmesine yönelik Watkins Farnum Performans Ölçeği'ni geliştirmişlerdir. Farnum daha sonra bu ölçeği yaylı çalgılar için uyarlamıştır. Barnes (2002), yaylı çalgılar performansı için; Burnsed,

Hinkle ve King (1985), oda müziği toplulukları için; Cooksey (1977), koro ve solo vokal performansı ve Ekhojn (1997) solo vokal performansı için ölçek geliştirmişlerdir.

Türkiye’de müzik eğitiminde bilimsel yaklaşımın esas alındığı performans testlerinin kullanılmaya başlanması oldukça yenidir (Uçan, 1997). Ancak, mesleki müzik eğitiminde modern performans testlerinin kullanımına yönelik çalışmalar günümüze doğru belirgin biçimde yoğunlaşmaktadır. 1970’li yılların başından itibaren Türkiye’de, enstrüman çalmadaki başarıyı ölçebilmek için testler geliştirmenin müzik eğitimi açısından olumlu sonuçlar vereceği düşüncesinden hareketle bu konuda çalışmalar başlatılmıştır. Prof.Dr. Ali Uçan’ ın “Uygulamalı Keman Eğitiminde Psikomotor Becerilerin ve Ürünlerin Ölçülmesi” ve Prof. Dr. Edip Günay’ ın “ Yaylı Çalgılarda Ölçme Değerlendirme, Yaylı Çalgılarda Bir Grup Özel Hedefler, İki Örnek Hedefin Davranışlara Çevrilmeleri ve bu Davranışları Ölçebilecek Ölçü Araçları” adlı çalışmaları bu alandaki ilk örneklerdir. Son yıllardan itibaren de Marmara Üniversitesi AEF Müzik Eğitimi Anabilim Dalında ve Gazi Üniversitesi GEF Müzik Eğitimi Anabilim Dalında, Lisans ve Yüksek Lisans Programlarında yer alan “Ölçme Değerlendirme”, “Müzik Eğitiminde Program Geliştirme” ve “Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri” dersleriyle üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarının da bu konulara eğildiğini görmekteyiz (akt: Dicle,1995).

Dalkıran (2006) MEABD yarıyıl sonu sınavları için keman performansının ölçülmesine ilişkin geçerli, güvenilir bir ölçek geliştirerek ve uygulayarak müzik eğitiminde bilimsel nitelikteki ölçme araçlarının kullanımını desteklemiştir. Bu ölçekte (Bireysel Çalgı Eğitimi Keman Dersi Performans Ölçme Aracı), *entonasyon, hazır bulunuşluluk, doğru tutuş-duruş, sağ el tekniği, sol el tekniği, eserin bütünlük içinde seslendirilmesi ve güzel bir ton gibi değerlendirme kriterleri* yer almaktadır. Dalkıran (2006) geliştirdiği ölçeğin viyola, viyolonsel ve kontrabas için de kullanılabileceğini savunmuştur.

Nalbantoğlu (2007), Barnes (2002) tarafından geliştirilen Yaylı Çalgı Performansı Derecelendirme Ölçeği (String Performance Rating Scale-2)'nin dilsel eşdeğerlilik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yaparak ülkemize kazandırmıştır. Bu ölçek ile öğrencilerin performansları, *doğru ritm, yorumda stil, uygun nüans yelpazesi, temiz artikülasyon, zengin vibrato* ..vb. gibi kriterler doğrultusunda değerlendirilmektedir.

Dicle (1995), piyano çalma başarısını belirlemeye yönelik dereceleme ve çeteleme yöntemleriyle bir piyano performans testi geliştirmiştir, ancak bu test psikometrik özelliklere sahip değildir.

Dünyada pek çok ülkede (Türkiye dahil) uygulanan ABRSM ve LCM sınavlarında öğrencilerin ses ve çalgı alanlarındaki performansları, belirli aşamalara göre derecelenen ve kabul gören standartlar doğrultusunda değerlendirilmektedir. Sınavıcının, sergilenen performansları belirli kriterler doğrultusunda puanlaması ve kriterlerin herkes için istisnasız uygulanması, sınavlarda objektif, geçerli ve güvenilir bir ölçme-değerlendirme sistemine işaret etmektedir. ABRSM ve LCM sınavlarının geçerliği pek çok ülkede kabul edilmiştir.

İngiltere'de bulunan Trinity College'de öğrencilerin çalgı ve ses alanlarındaki performansları, teknik, iletişim, müzikal eğilim ve bütünleşme standartları altında belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmektedir. Söz konusu kriterler; çalgıda fiziksel kontrol, ton kalitesi, ritmik ve notasyon doğruluk, sunumda açıklık ve kararlılık, kullanılan tekniklerde çeşitlilik, eserin içerik ve amaca uygun çalış, şekilde belirlenmiştir.

I.1.2.1. Müziksel Performansın Değerlendirilmesinde Psikometrik Özellikler

Müzik eğitiminde, özellikle ses ve çalgı performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesi alanında yapılan araştırmaların odak noktası, oluşturulan ölçütlerin (kriterlerin) ve geliştirilen ölçme araçlarının söz konusu olan performansı ne derece

ve ne kadar doğru ölçtüğünü saptayan uygulamalar olmuştur. Bu alandaki bilimsel çalışmaların ölçmede geçerlik, güvenilirlik ve tutarlılık üzerine yoğunlaştığını görmekteyiz.

Gail V. Barnes (2002)'ın yaylı çalgı performansı için geliştirdiği derecelendirme ölçeğinin jüri üyeleri (sınayıcılar) arası güvenilirliği yüksek, ölçüt-ilişkili (criterion-related) geçerliği ise orta düzeyde çıkmıştır. Zdinski (1991), çalgı performanslarını solo ve grup olarak değerlendirebilecek yüksek geçerliğe ve güvenilirliğe sahip bir ölçek geliştirmiştir. Abeles (1973)'in klarinet performansı için geliştirdiği derecelendirme ölçeği yüksek faktör güvenilirliği, güçlü bir ölçüt ve yapı geçerliğine sahiptir. Bergee (1987), Abeles'in ölçeğini bakır nefesli çalgılar için uyarlamıştır. Bu ölçek (Tuba-Euphonium Performans Derecelendirme Ölçeği) yüksek faktör güvenilirliği, güçlü bir ölçüt ve yapı geçerliğine sahiptir (Akt: Barnes, 2002).

Müzikte performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi alanında yapılan pek çok araştırma sadece güvenilirlik çalışmaları üzerinde odaklanmıştır (Wapnick ve diğerleri, 1993). Bergee (2003) geliştirdiği, bakır nefesli, vurmali, tahta nefesli, yaylı çalgılar, ses ve piyano performansı derecelendirme ölçekleri kullanılarak yapılan sınavlarda değerlendirmelerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu tespit etmiştir. Saunders ve Holahan (1997)'in geliştirdikleri bando performansı derecelendirme ölçeği yüksek alfa güvenilirlik katsayılarına sahiptir. John G. Watkins yüksek geçerlik ve güvenilirliğe sahip bir kornet performans ölçeği geliştirmiş, Stephen E. Farnum daha sonra bu ölçeği her çalgıda uygulanabilecek duruma getirmiştir (Watkins ve Farnum, 1954). Watkins-Farnum ölçeğinin güvenilirliği yüksek olmasına rağmen ciddi geçerlik sorunları ortaya çıkmıştır. Müzikal yorum, entonasyon veya ton niteliği gibi önemli kriterleri değerlendirmemesi bu ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğini düşürmüştür (Akt: Barnes, 2002). Nalbantoğlu (2007)'nin norm çalışmasını yaptığı ve türkçeye kazandırdığı Yaylı Çalgılar Performans Derecelendirme Ölçeği'nin dilsel eşdeğerlilik, geçerlik ve güvenilirlik düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Performans değerlendirme üzerine yapılan araştırmalar sonucunda, güvenilirliğin etkilenmediği birkaç değişken bulunmuştur: (1) Performansı değerlendiren sınavıcıların, değerlendirdikleri çalgıyı veya benzer çalgıyı icra etme durumları

(Fiske,1975); (2) değerlendirilen performansın (yarım dakikadan az olmaması koşuluyla) süresi (Vasil,1973); (3) değerlendirilen performansın canlı veya kayıtlı olma durumu (Vasil,1973) ve (4) sınıycuların icra kabiliyeti (Fiske, 1977).

Müziksel performansın değerlendirilmesinde güvenilirlik üzerine yapılan araştırmalarda tekrarlayan sonuçlardan biri, farklı kategorideki performanslara ait değerlendirmelerin birbirleriyle anlamlı bir ilişki içinde olduğu, bu değerlendirmelerin de, özellikle bütünsel değerlendirme ile yüksek ilişki içinde olduğu sonucudur (Burnsed, Hinkle, ve King, 1985; Fiske, 1975, 1977; Wapnick ve Rosenquist, 1991). Ancak araştırmalarda bu karşılıklı ilişkinin sebebi tam olarak belirlenememiştir. Herhangi bir alanda iyi bir performans sergileyen icracuların, diğer alanlarda da performanslarının iyi olduğu görülmüştür. Aynı şekilde bir alanda zayıf olan icracular da diğer alanlarda kötü performans sergileyebilmektedir.

Thorndike (1997), ölçülecek ürün öğrenci performansı söz konusu olduğunda yapılacak değerlendirmelerin geçerli ve güvenilir olmasını, öğretmenin ölçme ve değerlendirme yapabilme yeterliliğine bağlı olduğunu belirlemektedir. Thorndike'ın görüşü, performans değerlendirme çalışmalarının, iyi tanımlanmış kriterlerden oluşan ölçekleri, birçok gözlemciyi ve iyi eğitilmiş sınıycuları kapsaması gerektiği şeklindeydir. Bu doğrultuda, öğretmen yetiştirme ve alan uzmanlık programlarında, ölçme ve değerlendirme yapabilme yeterliliğine sahip eğitimcilerin yetiştirilmesi amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

I.1.2.2. Müziksel Performansın Değerlendirilmesini Etkileyen Bazı Faktörler

Eğitim-öğretim sürecinde edinilen tecrübeler, kazanılan deneyimler ve sahip olunan ölçme-değerlendirme bilgisi, müzik eğitimcilerinin performans değerlendirme becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynayabilir. Görsev (2001), piyano öğretmeninin sahip olduğu ölçme değerlendirme bilgisinin eğitim sürecinde öğrenci başarısı üzerindeki önemini vurgulayarak, ölçme değerlendirmeye yönelik temel kavramlar ve yaklaşımları piyano eğitimi süreciyle ilişkilendirmiştir.

Fiske (1977), ölçme ve değerlendirmede güvenilirliğin, öğretme tecrübesiyle beraber yükselebileceği savunmaktadır. Doerksen (1999), deneyimli ve deneyimli olmayan öğretmenler arasındaki farklılıkları tespit etmek amacıyla yaptığı araştırma kapsamında bir oda müziği topluluğuna ait performansın değerlendirilmesinde, deneyimli öğretmenlerin ton kalitesi, entonasyon, artikülasyon ve nüans kriterleri açısından zayıf bulduğu performansın deneyimsiz öğretmenler açısından “mükemmel” olarak değerlendirildiğini tespit etmiştir. Orta düzeydeki performanslar ise her iki grup açısından benzer şekilde değerlendirilmiştir. Ekholm (1997), deneyimli ses eğitimcilerinin değerlendirmelerinde güvenilirlik düzeyinin, ses eğitimi alan lisans öğrencilerin değerlendirmelerinden daha yüksek olduğunu, sadece dinleyici olarak şan müziği ile ilgilenen öğrencilerin ise, ses eğitimi alan öğrencilerden daha tutarlı puanlama yaptıklarını tespit etmiştir.

Bergee (1993,1997), Mills (1987), Wapnick ve diğerleri (1993), araştırmalarında deneyimli ve deneyimli olmayan öğretmenlerin puanlamaları arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Bergee (1993,1997), lisans öğrencilerinin, akranlarının solo performanslarına ilişkin değerlendirmelerinde, en az üniversite öğretim elemanları kadar tutarlılık tespit etmiştir. Mills (1987) yaptığı araştırmada, çalgı performansının değerlendirilmesinde müzik öğretmenleri, uzman öğrenciler ve uzman olmayanların puanlamaları arasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Wapnick ve diğerleri (1993), seçtikleri iki piyano performansını değerlendirerek karşılaştırma yapan piyano öğrencileri ve öğretim üyelerinin değerlendirmelerinde tutarlılık açısından anlamlı bir fark bulamamışlardır. Fiske (1975, 1977) bireysel jüri değerlendirmelerde güvenilirliğin düşük olduğunu, fakat yedi sırayıcıdan oluşan birleşik grup değerlendirmelerinde yüksek güvenilirlik sağlamanın mümkün olduğunu saptamıştır. Burnsed, Hinkle ve King(1985) “normal festival konser koşulları” altında aynı sonuçlara ulaşmışlardır.

Fiske (1975), üflemeli enstrüman çalanların, trompet performansına ait teknik puanlarının üflemeli enstrüman çalmayanlara oranla daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Aynı zamanda, bakır üflemeli çalgı çalan müzisyenlerle, bu tür enstrüman çalmayanların yaptıkları çalgı performansı değerlendirmelerinde

puanlamaların yakın olduğu saptamıştır (Fiske, 1975, 1979). Hewitt ve Smith (2004)'in araştırmasında, mesleki öğretmenlik düzeyinin ve ana çalgının, müzik öğretmenlerinin müziksel performans değerlendirmeleri üzerindeki etkisini saptamaya yönelik yaptıkları çalışmada, böyle bir etkileşimin varlığına dair istatistiksel bir bulguya ulaşılmamıştır.

Wapnick ve arkadaşları (1993), değerlendirmenin güvenilirliğini yükseltebilecek, müziksel performans sınavıcıların dikkate alması gereken iki değişken saptamışlardır. Bunlardan birincisi sınavıcıların ölçek kullanması, ikincisi ise sınavıcıların değerlendirme sırasında seslendirilen eserin notasını göz önünde bulundurmaları. Her iki unsur da ölçme işlemini nesnelleştirdiğinden, güvenilirliği yükseltmesi beklenmektedir. Wapnick ve arkadaşları (1993) çalışmalarında her iki değişkenin performans değerlendirme üzerindeki etkisini belirlerken, ölçmede güvenilirlik ve tutarlılık ilişkisinin anlamlılığını da sınımlamışlardır.

I.2 PİYANO PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Piyano eğitimi sürecinde kazandırılması hedeflenen becerilerin davranışlara dönüştürülmesi ve sergilenmesi, doğrudan gözlenebilen bir performansla dayalı olarak değerlendirme yapma olanağını sağlamaktadır. Eğitimin diğer alanlarında yapılan performans değerlendirmelerinde öğrenci için oluşturulan ölçme ortamı ve bu ortamda öğrencinin 'yaparak' ve 'üretmek' test edilmesi, piyano eğitiminde doğal olarak gerçekleşmektedir. İngilizcede performer sözcüğünün genellikle sanatçı veya müzisyen kişiler için kullanılması, 'performance' kelimesinin de bir temsili veya konseri çağrıştırması, müzik ve bale gibi sanatın bazı dallarının beceri ürünlerinin sergilenmesine dayalı olmalarından kaynaklanmaktadır. Piyano eğitiminde performansın niteliğini belirli kurallara göre sayarak, sınıflandırarak veya derecelendirerek ifade etme süreci ölçme, elde edilen sonuçları yorumlama ve öğrencinin tüm gelişimi hakkında genel bir yargıya varma süreci ise değerlendirme olarak tanımlanabilir.

Piyano eğitiminde değerlendirme: (1) başlangıçta, öğrencinin belirli davranışlara sahip olma derecesini tespit etme; (2) eğitim sırasında, öğrenmede eksiklik, yanlışlık, güçlükleri tespit etme ve (3) sonunda, öğrencinin ulaşılması hedeflenen davranışlara sahip olma derecesini belirleme durumlarını kapsamaktadır. Piyano eğitimcisi, kullandığı öğretim metodunun, materyallerin ve ders içeriğinin öğrencileri için uygun olup olmadığını, verdiği eğitimin öğrencinin beklentilerini karşılayıp karşılamadığını ve kendisinin de öğrencinin performansından memnun olup olmadığını kontrol etme ihtiyacını hissedebilir. Bu doğrultuda, piyano eğitiminde ölçme ve değerlendirme sürecindeki uygulamalar:

- a) Piyano eğitiminde değerlendirmenin önemi konusunda öğrencileri bilgilendirmek,
- b) Piyano performansını değerlendirme kriterleri konusunda öğrencileri bilgilendirmek,
- c) Değerlendirmenin amaçları ve sonuçları hakkında öğrencileri bilgilendirmek,
- d) Değerlendirme sürecine öğrenci katılımını sağlayacak etkinlikleri (akran-değerlendirme, öz-değerlendirme vb.) düzenlemek ve bu etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkilerini sınamak şeklinde düzenlenebilir. (Okay, 2010).

Piyano eğitimcisi, ölçme ve değerlendirme yaparken farklı amaçlar gözetebilir. Bu amaçlar;

- a) Öğrencinin farklı düzey ve dönemlere ait piyano eserlerini icra edebilme kapasitesini ve yeterliliğini ölçme,
- b) Öğrenciye piyano eserlerini çalışma sürecinde rehberlik etme,
- c) Öğrenciyi piyano eserlerini öğrenme sürecinde kontrol etme,
- d) Piyano eserlerini öğrenme sürecinde güçlükleri tespit etme,
- e) Piyano eğitiminde öğretme tekniklerini geliştirme,
- f) Piyano eğitiminde uygulanan yöntemlerin etkililiğini belirleme, şeklinde özetlenebilir (Okay, 2010).

Piyano eğitiminde, öğrencilerin bireysel farklılıkları doğrultusunda uygulanan öğretim yöntemlerinin çeşitliliği, izlenen yol ve yaklaşımların farklılaşması, her öğrencinin gelişimini de farklı kılmaktadır. Tufan (2000), derslerin birebir yapılması ve kişisel farklılıklar nedeniyle her öğrenci için bir performans izleme dosyasının oluşturulmasının gerekliliği üzerinde durmaktadır. Tufan'a göre eğitim süreci içinde öğretilmesi hedeflenen davranışlar ve araç olarak kullanılacak parçalar belirlenmeli, bu parçaların teknik ve müzikal özellikleri göz önüne alınarak kriterler oluşturulmalıdır. Öğrenciler belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmeli ve değerlendirme fişleri performans izleme dosyasına konulmalıdır. Öğrenciler, performans izleme dosyasında bulunan öğrenme sürecindeki gelişmeler konusunda bilgilendirilmelidir.

Dünya'da ve Türkiye'de gerek piyano eğitimi veren kurumlar gerekse bireysel olarak piyano eğitimcileri tarafından, performans standartlarının belirlenmesi ve değerlendirme kriterlerinin oluşturulması yönünde çalışmalar yapılmış, bu alandaki araştırmalarla sınavların bilimsel niteliğinin artırılması ihtiyacı vurgulanmış ve performans ölçme araçlarını kullanma gereksinimi ortaya konmuştur. Piyano eğitimi veren bazı okulların belirlediği performans değerlendirme kriterleri, standartlaşmış, geçerli ve güvenilir bir sınav sistemi olarak bütün dünyada kabul görülmekte ve örnek teşkil etmektedir.

Dünya'da 90' dan fazla ülkede yapılan ABRSM piyano performansı sertifika ve diploma sınavlarında sınavcılar, 1889'daki kuruluşundan bu yana sınavlarda kullanılan değerlendirme kriterleri doğrultusunda puan vermektedir. Sınav sonucunda verilen raporlardaki not ve yorumlar, kurulun puanlama kriterleri temel alınarak sınavda dinlenen performansın tarafsız bir değerlendirilmesi olarak düşünülmektedir. Sınav kapsamında piyano performansında değerlendirilen boyutlar, teknik başarı (doğru çalma, koordinasyon, bedensel kontrol ve çalgıya hakimiyet), müziği anlama (tonal kalite, cümleme, müziğin yapısını ve stilini kavrama, icra kalitesi) ve iletişim (müziğin ruhunu ve anlamını iletebilmek) olarak belirlenmiştir. ABRSM sınavlarındaki piyano performansı değerlendirme kriterleri, her aşama (grade 1-8) ve her başarı derecesi (geçer-teşekkür-takdir) için ayrıntılı olarak

belirlenen ölçütleri kapsamaktadır. 1'den 4. aşamaya kadar performansta teknik doğruluk ve müzik duygusunun varlığı aranırken, 5. aşama müzikalitenin daha önemli olmaya başladığı aşamadır. 6. ve 7. aşamalarda teknik açıdan adayın kendisinden emin olması beklenmekte ve bir icra yeteneği aranmaktadır. 8. aşamada ise adaydan çaldığı parçanın stilinden haberdar olması, teknik başarı ve müzik duygusunun karşılıklı dayanışma içinde olması istenmektedir (bkz. EK: 5). ABRSM piyano performansı sınavları, belirgin hedefler, nesnel standartlar, ilerleme ve gelişmenin ölçülebileceği bir çerçeve sunmaktadır (Taylor, 1998).

Dünya'da pek çok ülkede (Türkiye dahil) uygulanan London College of Music sınavlarında ise, öğrencilerin piyano performansları Takdir, Teşekkür ve Geçer standartları için belirlenen kriterler doğrultusunda puanlanmaktadır. Söz konusu hedef-davranışları puanlama ağırlıkları, derecelenen aşamalara göre değişmektedir. Örneğin 1-5 arası aşamalarda Takdir derecesi için “eserin dönemine uygun müzikal öğeleri kullanma” davranışı, 6-8 aşamalarında “bireysel müzikal becerilerin sergilenmesi ve stil yorumu” olarak değerlendirilmektedir (bkz. Ek-6).

Buchanan (1964), müzik öğretmeni adaylarının piyano performanslarının değerlendirilmesinde: (1) deşifre, transpoze ve imrovizasyon yapabilme; (2) teknik rahatlık; (3) eşlik edebilme ve (4) gam, arpej, akor ve kadans çalabilme, hedef-davranışların önemli olduğunu tespit etmiştir. Dicle (1995), oluşturduğu piyano performansı testinde piyanoda postür (duruş-oturuş) hedef-davranışının değerlendirilmesinde “dik oturma”, “omuzları yukarı kaldırmama”, “sandalyenin ön kısmına oturma ve arkaya yaslanmama”, “vücut ağırlığını orta noktada toplama” gibi kriterler saptamıştır. Bastien (1998), piyano performansı değerlendirme kriterlerini; temiz sesler, cümleler, ton balansı, temiz pedal ve uygun dinamikler olarak belirlemiştir.

Ercan ve Ekinci (2000), piyano eğitimine Eğitim Fakülteleri MEABD'lerinde başlayan öğrencilerin 1. yıl piyano öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesi kapsamında yer alan hedef-davranışları; “temel davranışları kavrayabilme”, “verilen küçük etüd ve yapıtları tüm özellikleriyle bir bütün olarak seslendirebilme”,” temel

teknikleri istenilen nitelikte yapabilme” ve “seviyeye uygun yapıtları deşifre edebilme” şeklinde belirlemişlerdir.

Ekinci (2004), geliştirdiği piyano performans testinde değerlendirme ölçütlerini teknik performans ve müzikal performans olarak ayırmış, hedef davranışları “piyano çalmaya ilişkin doğru vücut pozisyonunu alabilme”, “piyano çalma temel davranışlarını istenilen nitelikte uygulayabilme”, “piyano çalma temel tekniklerini doğru uygulayabilme”, “eserlerde karşılaşılan zor teknik pasajları doğru seslendirebilme”, “verilen eserleri belirtilen nüanslara dikkat ederek seslendirebilme”, “eseri, dönem ve stil özelliklerine uygun biçimde yorumlayabilme” olarak belirlemiştir.

Yayla (2004), uzman görüşleri doğrultusunda hazırladığı ölçekte piyano performansına ilişkin “dik ve dengeli oturma”, sağ eli konumlandırma”, “sol eli konumlandırma”, “cümleleme”, “notaları doğru çalma”, “ritmi doğru çalma” ve “tuşe kullanımı” kriterlerine yer vermiştir.

Gökbudak ve Babacan (2005), müzik öğretmeni adaylarının piyano eğitimi sürecinde kazanmış oldukları temel davranışların tespit edilmesine yönelik gözlem formu oluşturmuşlardır. Gözlem formunda, “piyanoda pozisyona dikkat etme”, parça içerisindeki tekrar, dolap, senyo ve D.C gibi işaretlere dikkat etme”, “parça içerisindeki motif ve cümlelere dikkat etme” gibi performans değerlendirme kriterleri yer almaktadır.

Kaynak ve Tufan (2010) geliştirdikleri rubrik piyano ölçme aracıyla, sınavlarda öğrenci performansının belirli ölçütler doğrultusunda puanlanmasını amaçlamışlardır. Rubrikte eserin temposu ile ilgili “kabul edilebilir bir tempoda çalabilme”, “akıcı ve uygun olmakla beraber istenilen tempoda çalabilme”, “çok sık tempo hataları yapılmaktadır” ve “tempo hataları kabul edilemez oranda değişiklik göstermektedir” şeklinde ölçütler yer almaktadır.

Piyano eğitiminde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan araştırmalar, piyano performansının nasıl ölçülmesi gerektiği yanında, değerlendirmenin, müzik ve müziksel performansın doğasını göz önünde bulundurarak nesnel bir biçimde yapılabilmesini savunmaktadır. Özellikle sınav değerlendirmelerinde uygulanan yöntemlerin bilimsel niteliğinin artırılması amacı, sınavcılar arasında ortak ölçme kriterlerinin oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Piyano performansının değerlendirilmesine ilişkin kriterlerin oluşturulması ve bu doğrultuda ölçme araçlarının geliştirilmesi özenli ve ayrıntılı bir çalışma gerektirmektedir. Böyle bir çalışmanın kapsamı, piyano eğitiminin niteliğine, amacına ve süresine göre değişebilmektedir.

1.3. MÜZİK EĞİTİMİNDE AKRAN VE ÖZ DEĞERLENDİRME

Müzik eğitiminde öğrencilerin değerlendirme sürecine katılımı, genellikle akran değerlendirme ve öz değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır. Öz değerlendirmede öğrenciler kendi performanslarını, akran değerlendirmede ise akranlarının performanslarını değerlendirirler. Hewitt (2002) araştırmasında, öğrencilerin öz-değerlendirme yapması ile müziksel performans başarıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Topping (1998) akran değerlendirmenin öğrenciler açısından pek çok yararları olan örnek bir çalışma olduğunu belirtmektedir. Akran değerlendirme etkinliklerinin öğrenmeyi desteklediği, öğrencilerin öğrenme ve öğretme becerilerini geliştirdiği ve geri bildirim sağladığı yapılan araştırmalarla belirlenmiştir (Falchikov, 1998; Okay, 2010)

Daniel (2004), müzik eğitiminde, özellikle ses ve çalgı eğitimi alanlarında, öğrenci performansının değerlendirilerek not olarak karşılığının verilmesinin eğitimciler açısından olduğu kadar, performansı değerlendirilen öğrenciler açısından da sıkıntılı bir durum yaratabileceği görüşündedir. Bu durum, değerlendirme sonucunda aldığı

notun hangi kriterler doğrultusunda verildiğine ilişkin geri bildirim alamayan ve kendini değerlendirme sürecinin uzağında hisseden öğrencilere yönelik öz-değerlendirme yapma, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek için uygun etkinliklerin düzenlenmesi ihtiyacını hissettirmektedir. Falchikov (1998), bu problemin çözümüne yönelik yapılacak uygulamalarda, öğrencinin değerlendirme sürecine katılımının sağlanmasının öğrenme ve öğretme becerilerinin geliştirilmesi açısından yarar sağlayacağı görüşündedir.

Rodriquez (2001)'e göre, müzikte yeni değerlendirme araçları geliştirirken dikkat edilecek kritik noktalardan biri, sınavlarda yapılan değerlendirmelerden önce örnek uygulamaların ders içerisinde yapılarak, öğrencinin bu sürece katılımını sağlamaktır. Öz değerlendirme yapma, öğrenciye kendini sınama fırsatı vermekle beraber, sınav sırasında daha dikkatli olmasını da sağlayacaktır.

Burrack (2002)'ın çalgı performansı için geliştirdiği öz-değerlendirme formu ile öğrenciler kendi performanslarını, *ton kalitesi, ritmik doğruluk, müzikal yorum, artikülasyon ve teknik yeterlilik* kriterleri doğrultusunda değerlendirebilmektedir. Burrack (2002) araştırmasında, öz değerlendirme çalışmalarının ölçme standartlarını ve kalitesini yükselttiği sonuçlarına ulaşmıştır. Boud (1995), öğrenciler için kendi çalışmalarının sonuçlarını başkalarıyla tartışabilecekleri etkinlikleri düzenlemenin öğrenme kalitesini yükselteceği görüşündedir. Boud (1995), akran ve öz değerlendirmenin öğrenciler açısından yararlarını; özgüven geliştirme, sorumluluk alabilme ve farkındalık yaratma şeklinde belirlemiştir.

Piyano eğitiminde, öğrencilerin piyano çalmaya yönelik temel becerileri kazanmaları ve hem zihinsel hem de psikomotor becerileri içeren piyano performanslarını geliştirmeleri, büyük ölçüde kendi gelişimlerini izleyebilmelerine ve öz değerlendirme yapabilmelerine bağlıdır. Bu durum, piyano eğitimcilerinin, öğrencilerin değerlendirme sürecine katılımı için rehberlik etmesi ve uygun etkinlikleri düzenlemesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Okay, 2010).

Piyano eğitiminde akran-değerlendirmenin; öğrencilerin değerlendirme sürecine aktif katılımını sağladığı; öğrencilerin problem çözme, öğrenme-öğretme ve öz-değerlendirme yapabilme becerilerini geliştirmelerine olanak sağladığı; öğrencilerin eleştirel dinleme, eleştirel düşünme ve gözlem yeteneklerini güçlendirmelerine yardımcı olduğu; öğrencilerin, ölçme kriterleri ve piyano performansının her boyutunun nasıl değerlendirilmesi gerektiği konusunda bilgi sahibi olmalarını sağladığı; piyano sınavlarında objektif, geçerli ve güvenilir bir ölçme-değerlendirme süreci hakkında öğrencilerde farkındalık sağladığı, tespit edilmiştir (Okay,2010).

Öğrencilerin akran değerlendirme ve öz-değerlendirme uygulamalarına dahil edilmesi ve bu alandaki çalışmaların yürütülmesi son yıllarda artış göstermiştir. Bu tür çalışmaları konu alan araştırmaların uygulama alanları, bilim, mühendislik, sanat, matematik ve eğitim gibi pek çok disiplinleri kapsamaktadır. Bu alanda gelişme gösteren araştırma literatürü, değerlendirmede öğrenci katılımını içeren uygulamaların evrensel ve bilimsel boyutlarına dikkat çekmektedir (Blom ve Poole, 2004).

I.4. PROBLEM DURUMU

Günümüzde bir ölçme yöntemine dayanmayan bilim dalının olmadığı, nitelikli ölçme araçlarının bilim dallarındaki gelişmeleri artırdığı ve en duyarlı ölçme yapan bilimlere daha fazla güven olduğu bilinmektedir. Turgut ve Baykul (1992) bilimlerde ölçme zorunluluğunu, hem deneysel hem de kuramsal çalışmalarda gerçek durumlardaki gözlemlere dayanma gereksinimine bağlamaktadır. Tavşancıl' a (2002) göre ise bu gereklilik kuramsal yapıdan çıkarılan ilişkilerin pratikte doğru olup olmadığını test etme ihtiyacından doğmaktadır. Bilim, Torgerson (1958) tarafından bir yanda kuramsal yapı öğeleri, diğer yanda deneysel verilerden oluşan bir sistem olarak tanımlanmıştır. Bilimin konusu ise, böyle bir sistemin elemanları arasındaki ilişkileri meydana çıkarıp doğrulamak, doğrulanmış bağıntıları genellemek ve genellemelerden kanunlara varmaktır.

Gümüş' e (1977) göre değerlendirme, eğitimde değişme ve gelişmeleri sağlar, çünkü değerlendirme yapmadan öğretim programının etkililiğini sınavamayız. Yeterli ya da yetersiz olduğunu anlayamadığımız programı da değiştirmeye gerek duymayız. Bunun sonucu olarak aynı programı, aynı biçimde uygulamaya devam ederiz. Böyle bir eğitim tamamen raslantılara bırakılmış olur. Her ne kadar değerlendirme eğitimin son aşaması gibi görünse de, eğitimci tespit ettiği eksiklikler veya aksamalar doğrultusunda değişikliklere gerek duyarsa o zaman değerlendirme eğitimin başlangıç noktasını oluşturabilir. Mehrens ve Lehmann (1991) eğitimde ölçme ve değerlendirmenin öğrenciler açısından yararlarını; eğitim-öğretim etkinliğinde öğrenci istekliliğini artırma, cesaretlendirme ve öğrencinin güçlü-zayıf yönlerini belirleyerek etkin geri bildirim sağlama, şeklinde özetlemiştir. Ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğretmen açısından yararları ise; öğrencilerin başlangıç davranışları hakkında bilgi sağlamada, her öğrenci için gerçeğe uygun amaçlar oluşturmada, eğitimsel teknikleri belirlemede, değerlendirmede ve ayırt etmede yardımcı olmasıdır. Bloom (1956), bir sınavın kalitesini belirleyen kriterleri; geçerlilik (validity), güvenilirlik (reliability), ayırcılık (discrimination), nesnellik (objectivity), uygulanabilirlik (practicability), uygunluk (relevance), hakkaniyet

(equity), denge (equilibrium) ve özgünlük (specifity) olarak belirlemiş ve bu kriterlerin birbirleriyle ilişkili olduğunu söylemiştir.

Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin önemi hakkında eğitimcilerin ve araştırmacıların görüş belirtmelerinin yanısıra, bazı eğitim kuruluşları da bu konuda halkı bilinçlendirmek için son yıllarda çalışmalar yapmışlar ve bu doğrultuda yasalar çıkartmışlardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde NCLB (No Child Left Behind) yasası kapsamında her eyalet, eğitimin matematik, okuma ve bilim alanlarında standartlar geliştirmek ve öğrencilerin gelişimini bu standartlar doğrultusunda değerlendirmekle yükümlüdür. Bu yasa doğrultusunda eyaletlerin tamamına yakını, bu üç alanda ölçme ve değerlendirmeye yönelik testler ve ölçekler geliştirmeye çalışmaları yapmakla beraber bazı eyaletler söz konusu alanlara ek olarak, sanat alanlarında da benzer çalışmalar yürütmektedir. ABD'de, müzik eğitiminde ölçme ve değerlendirme kapsamındaki çalışmalar "National Assessment of Educational Progress" komitesi tarafından ulusal düzeyde yürütülmekte olup, çalışmaların sonuçları düzenli olarak yayınlanmaktadır. Ayrıca, müzik eğitiminde çalgı performansını da içeren öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi konusunda eğitimcilere destek veren kuruluşlardan biri de MENC (The National Association for Music Education) olmuştur (Linn & Gronlund, 1999). NBPTS (National Board for Professional Teaching Standards) ve INTASC (The Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium) gibi kuruluşlar eğitimde standartların geliştirilmesi çalışmalarına yön vermişler, değerlendirmede eğitimci rolünün önemini vurgulamışlardır. Örneğin INTASC standart 8'de, öğretmenin resmi ve resmi olmayan ölçme yöntemlerini kullanımının, öğrencinin devam eden entelektüel, sosyal ve fiziksel gelişimini sağlaması ve bu doğrultuda değerlendirme yapma amacını taşıması gerekliliğinden bahsedilmektedir (Hewitt & Smith, 2004).

Eğitimin diğer alanlarında olduğu gibi, genellikle performansa dayalı uygulamaları kapsayan müzik eğitimi alanında da öğrencilere kazandırılmak istenen davranışların kazandırılıp kazandırılmadığı veya yapılmak istenen davranış değişikliklerinin oluşup oluşmadığını belirlemek için öğrencilerin performansları ölçülmekte ve değerlendirilmektedir. Schleuter (1996)'e göre müzik eğitiminde performansın

ölçülmesini gerektiren en önemli neden öğrencinin müziksel gelişimini belirlemek ve bu doğrultuda en uygun materyal, içerik ve zorluk seviyesini tespit edebilmektir. Bu doğrultuda müziksel performansa dayalı öğretimin ve bu öğretim sürecinin sınanmasının objektif bir temele dayandırılması gerekmektedir (Mills, 1987; . Stiggins, 1987; McGuire, 2002). Taylor (1998), müziksel performansın değerlendirilmesinde en düşük aşamadan en yüksek aşamaya kadar, kabul edilir ve güvenilir bir standardın varlığının önemli olduğunu, öğrencinin müzikte ne yaptığının bilincinde olarak, teknik yeterlilik ile birlikte dengeli bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini söylemektedir.

Eğitimde müziksel performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygulamalarını konu alan pek çok araştırmada, ölçmede geçerlik-güvenirlilik, objektif değerlendirme, sınavıcıların (jürilerin) puanlamalarında tutarlılık, değerlendirmeyi etkileyen faktörler gibi problem durumları ortaya konmakta ve psikometrik özelliklere sahip bir ölçme aracı gereksinimi vurgulanmaktadır (Abeles, 1973; Asmus, 1999; Barnes, 2002; Bergee, 1993, 1997; Boyle & Radocy, 1987; Burrack, 2002; Cooksey, 1977; Daniel, 2004; Ekhojn, 1997; Fiske, 1975; Dalkıran, 2006; Nalbantoğlu, 2007; Yayla, 2004). Ayrıca, bu alanda yapılan araştırmalarda, öğrencilerin gelişimini belirlemek üzere rasgele yapılan değerlendirmelerde, not verme aşamasının sınavıcıların üzerinde baskı oluşturduğu ve bu durumun jüriler arasında pek çok anlaşmazlıklara yol açtığı belirlenmiştir (Zdinski ve Barnes, 2002). Söz konusu araştırmalarda çalgı ve ses performanslarına ilişkin değerlendirmeler uzman ve deneyimli eğitimciler, öğretim üyeleri veya mezun öğrenciler tarafından yapılmıştır (Bergee, 1993; Burrack, 2002; Fiske, 1975). Az sayıdaki çalışmalarda ise deneyimli olmayan üniversite öğrencilerinden değerlendirme yapmaları istenmiş ancak, ölçümler karşılaştırma yapma amacıyla kullanılmamıştır (Cooksey, 1977; Mills, 1987).

Abeles (1973) ve Fiske (1977), müzikte performans değerlendirmelerine ilişkin bireysel jürilerde fikir birliği ve güvenirliliği sağlamanın zor olduğunu belirlemişlerdir. Abeles (1973) bu problem durumunu, jürilerin (sınavıcıların) kişisel bakış açısı farklılığına dayandırmıştır. Nalbantoğlu (2007), Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda, özellikle çalgı eğitiminde ölçme ve değerlendirme sırasında çalgı çalmanın doğası gereği anlık değerlendirmeye bağlı olan bir sınav yönteminin

uygulandığını, bu durumun güvenilirliğinden tam anlamıyla emin olunmayan sınavlara ve azımsanmayacak ölçüde yanlış sonuçlara neden olduğunu belirtmektedir. Dicle (1995), Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda not verme işleminin belli kıstaslara dayandırılmadığı, eğitimcilerin kendi düşüncelerindeki iyi-kötüye göre not verme durumunun sınav akışını olumsuz etkilediği ve değerlendirme sisteminde hala bilimsel not verme alışkanlığının yerleşmediği görüşündedir. Dalkıran (2006), müzik eğitiminde bireysel olarak yapılan ve devinışsel davranışların ölçüldüğü sınavlarda yazılı bir ölçme aracı eksikliğinin ölçme sonuçlarının nesnellikten uzak olmasına sebep olduğu, eğitimcilerin ölçüt davranışlar konusunda farklı görüşlere sahip olmalarının tartışmalara yol açarak sınav sonuçlarını ve öğrencileri olumsuz etkilediği görüşündedir. Ölçme aracının kullanılmadığı durumlarda, zaman zaman ön yargı ile hareket etme, duyguların önüne geçememe gibi nedenlerle fazla yüksek veya olması gerektiğinden çok düşük notların verilmesi sınav güvenilirliğini tehlikeye düşürebilmektedir. Yayla (2004), çalgı ve ses eğitimi alanlarında yapılan sınavlarda, nesnel ölçümleme yapılmadığı için her öğretim elemana göre var olan değerlendirme ölçütlerinin diğer öğretim elemanınkiyle örtüşmediğini, bunun neticesinde tartışmaların yaşandığını ve bundan dolayı hem sınava giren öğrencinin hem de nitelikli eğitimin yara aldığını belirtmektedir.

Müzik eğitiminde özellikle ses ve çalgı performanslarına ilişkin yapılan sınav değerlendirmelerinde geçerlik, güvenilirlik ve objektiflik üzerine yoğunlaşan araştırma literatürü performans ölçütlerinin (kriterlerin) oluşturulması gerekliliğini ortaya koymaktadır (Watkins & Farnum, 1954; Zdinski, 1991; Saunders & Holahan, 1997). Söz konusu araştırmalarda, klarnet, kornet, tuba, trombon, koro, koral ve solo vokal, caz gitar, bando, keman ve yaylı çalgılar performans değerlendirmelerinde kullanılacak ölçütler saptanmış, bu ölçütleri içeren ölçme araçları geliştirilmiştir. Uçan (1997), modern eğitim alanında geçmişten günümüze doğru hızla yoğunlaşan bilimsel çalışmalarla elde edilen bilimsel bulguların, geliştirilen yeni yöntem, araç ve tekniklerin zamanla müzik eğitiminin alan ve düzeylerine girerek yaygınlaşmaya başlamasıyla, bilimsel nitelikli performans ölçme araçlarına ihtiyaç duyulduğu görüşündedir.

May (2001)'e göre müzikte performansa ilişkin değerlendirme kriterlerinin belirsizliği, oğrenciyi gerçek oğrenme sürecinden, sorumluluk almaktan uzaklaştırabilir ve oğretmenin oğrencinin gelişim düzeyi hakkında önyargılı, taraflı ve net olmayan kararlar vermesine sebep olabilir. Bu durum, eğitimde çok değerli olan zamanın önemsiz uygulamalar için harcanması anlamını taşımaktadır. Performansa dayalı değerlendirme kriterlerinin geliştirilmesi, oğretmenler için zor ve zahmetli bir görev olsa da oğrencilerin başarılarını ve eğitimi yükseltmesi bakımından getirdiği faydalar gösterilen çabaların hakkını vermektedir. Abeles (1973)'e göre performans leği kullanımı öznel eleştirmeden ziyade, sınavıcılar arasında ortak değerlendirme kriterlerini oluşturmayı zorunlu kılmakta ve bu yolla değerlendirmenin güvenirliğini artırmaktadır. Oluşturulan değerlendirme kriterleri söz konusu performansın kapsam alanını tam olarak rnekleyebiliyorsa, ölçek tatmin edici kapsam geçerliğine sahip olmaktadır.

Piyano alma, duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışmasıyla ortaya çıkan psiko-motor (devinişsel) bir davranıştır (Tufan, 2000). Psiko-motor davranışlar büyük ölçüde model alma ve doğru davranışların pekiştirilmesi yoluyla oğrenilir (Erden ve Akman, 1998). Psiko-motor davranışların ölçülmesi genellikle bir kişinin ortaya koyduğu performansın gözlenip değerlendirilmesi yoluyla gerçekleşmektedir. Tekindal (2002), devinişsel davranışların ölçülmesinde de bilişsel davranışlarda olduğu gibi hedef-davranışların belirlenmesi ve bu davranışların gözlenip uygun lme araçlarıyla nicelendirilmesi gerektiğini söylemektedir. Piyano performansının doğası gereği, davranışların oğretilen becerileri temsil etme gücü anlık gözlemler sonucunda tespit edilebilmektedir. Piyano eğitiminde oğrencinin gelişimi, sergilenen piyano performansının hem ürün hem de süreç bakımından değerlendirilmesi yoluyla saptanmaktadır. Bu sebeple oğrencilerin gelişme düzeylerinin tespit edilmesi özenli, ayrıntılı ve kapsamlı bir çalışma gerektirmektedir.

Piyano eğitiminde piyano performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesi, oğrencinin o performans kapsamına giren davranışlara sahip olup olmadığı, sahipse sahip olma derecesini gözlemleyip sonuçlarını sembollerle belirtme işlemidir. Ancak, bir piyano performansına ilişkin geçerli ve güvenilir ölçmenin yapılması, temelde, ölçülebilir ve

ölçülmek istenen kritik davranışların önceden çok iyi belirlenmiş ve ölçme sırasında açık ve belirgin ifade edilmiş olmasına bağlıdır. Çünkü bir piyano performansı kapsamında yer alan kritik davranışların yetkinlik derecesi, piyano eğitiminin türüne, düzeyine, süresine ve içeriğine göre değişebilmektedir.

Piyano eğitiminde ölçme ve değerlendirme gereksinimi, öğrencinin sergilediği piyano performansının belli kriterlere sahip olma derecesinin gözlenip ifade edilmesi ihtiyacından doğmaktadır. Bununla beraber piyano eğitimcisi, kullandığı öğretim yöntemi, izlediği yol ve eğitim programı hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla da ölçme ve değerlendirme yapmaya ihtiyaç duymaktadır. Öğrencinin, piyano performansının doğasında var olan kazanımları (ifade, tını renkleri, yorum) elde etmesini hedefleyen eğitimcinin belirli ölçütler doğrultusunda değerlendirme yapabilmesi davranışların tanımlanabilmesine bağlıdır. Bu doğrultuda piyano performansındaki müzikal öğeleri soyut tanımlardan kurtararak gözlenebilir (işitilebilir), dolayısıyla değerlendirilebilir davranışlar şeklinde ifade etme gerekliliği doğmaktadır. Piyano performansına ilişkin, “çok dokunaklı çalışıyor” veya “çok etkileyici bir performans” gibi tanımlamalar, sınavlardaki değerlendirme sonuçlarını kişisel yanlılığa ve taraflı kararlara açık hale getirebilir. Piyano performansının objektif değerlendirilmesi, eğitim sonunda kazandırılması beklenen davranışların somut olarak tanımlanabilmesine bağlıdır.

Dicle (1995)'ye göre piyano eğitiminde usta-çırak ilişkisi, öğrencinin kendi hocasının beğendiğini beğenme, öğretmenin de kendi öğrencisinin emsallerinden daha iyi çaldığı şeklindeki duygusallıklar ve çağdaş eğitime uymayan yanlılıklara sebep olmaktadır. Dicle (1995), piyano eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin performans testleri kullanarak yapılması kabul gördüğü takdirde, daha ayrıntılı, örneğin çalınan her parça için ayrı bir ölçme aracı geliştirmenin olasılığından bahsetmektedir. Kaynak ve Tufan (2010) araştırmalarında, piyano final sınavlarında değerlendirme aşamasında çıkabilecek fikir ayrılıklarına daha nesnel, gerçekçi, tutarlı ve sağlıklı yaklaşılması, ölçme ve değerlendirmeye belirli standartlar getirilmesi ve dikkatten kaçabilecek puanlama hatalarının somut olarak kontrolünün sağlanabilmesi ihtiyacını vurgulamışlardır.

Piyano eğitimi alan bir öğrencinin başarısı, belli bir süre sonra onun piyano çalışmasının ne düzeye geldiğinin gözlemlenip değerlendirilmesiyle ölçülmektedir. Her piyano eğitimcisinin kendine göre bir değerlendirme yöntemi olabileceği düşünülürse, dönem sonu sınavlarında bu farklılıklardan dolayı çıkan anlaşmazlık ve tartışmalar büyük boyutlara ulaşabilir. Piyano eğitimi veren pek çok kurumumuzda performans değerlendirme kriterlerin belirli olmayışı, dönem sonu sınav kurullarında jüri üyeleri arasında görüş ayrılıklarının oluşmasına, sağlıklı ölçme ve değerlendirmenin yapılamamasına neden olmaktadır. Bu durum sınav akışını olumsuz yönde etkilemekte, objektif bir temele dayanmayan ve nesnellikten uzak bir not verme alışkanlığının oluşmasına sebep olmaktadır. Piyano eğitimi programının sağlamlığı, öğretimin etkililiği ve öğrencilerin öğrenme düzeyi hakkında daha geçerli ve güvenilir bilgilerin elde edilmesi, dönem sonu sınavlarında yapılan değerlendirmede geçerliliği ve güvenilirliği olan sistematik bir ölçme aracının kullanılmasına bağlıdır.

I.4.1. Problem Cümlesi

Yukarıda sorgulanan konular doğrultusunda bu araştırmanın problem cümlesi: Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki performans değerlendirilmelerine yönelik psikometrik özelliklere sahip bir ölçme aracı geliştirilerek, piyano eğitiminde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin bilimsel anlamda nesnellik, objektiflik, geçerlik ve güvenilirlik bakımından niteliğinin artırılması sağlanabilir mi? şeklinde ifade edilebilir.

1.5 AMAÇ

Bu araştırmada;

1. “Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının kullandıkları ölçme- değerlendirme yöntemleri tespit edilerek, piyano sınavlarındaki ölçme- değerlendirme uygulamalarının niteliğinin saptanması” amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1a- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının, dünyada piyano eğitiminde kullanılan, geçerliği ve güvenilirliği olan değerlendirme ölçeklerinden haberdar olma durumu nedir?

1b- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının, Türkiye’de piyano eğitiminde kullanılan, geçerliği ve güvenilirliği olan değerlendirme ölçeklerinden haberdar olma durumu nedir?

1c- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının sınavlarda yerli/ yabancı, geçerli ve güvenilir bir performans ölçme aracından yararlanma durumu nedir?

1d- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının, sınavlarda kendi geliştirdikleri yazılı bir ölçme aracından yararlanma durumu nedir?

1e- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının, sınavlarda bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapma durumu nedir?

1f- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının, sınavlarda bilimsel ölçütlerde yazılı/ standart bir ölçme aracına ihtiyaç duyma durumu nedir?

2. “Piyano performansının değerlendirilmesinde uygulanacak bilimsel ölçütlerdeki hedef-davranış kriterleri belirlenerek, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi” amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

2a- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınav değerlendirmelerinde uygulanacak, piyanoda postür (duruş- oturuş) hedef davranış kriterleri nelerdir?

2b- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki gam-arpej performanslarında değerlendirilecek hedef-davranış kriterleri nelerdir?

2c- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki etüt performanslarında değerlendirilecek hedef-davranış kriterleri nelerdir?

2d- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki Barok dönem eseri performanslarında değerlendirilecek hedef-davranış kriterleri nelerdir?

2e- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki Klasik dönem eseri performanslarında değerlendirilecek hedef-davranış kriterleri nelerdir?

2f- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki serbest (romantik, çağdaş.vb) eser performanslarında değerlendirilecek hedef-davranış kriterleri nelerdir?

2g- Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik düzeyi nedir?

2h- Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. “Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının, öğretim elemanlarının puanlamaları arasındaki tutarlılığa etkisinin saptanması” amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

3a- Araştırma kapsamında geliştirilen *piyano performansı değerlendirme ölçeğini* kullanarak değerlendirme yapan 1.oturumdaki 3 jüri üyesinin puanlamaları arasında tutarlılık var mıdır?

3b- Araştırma kapsamında geliştirilen *piyano performansı değerlendirme ölçeğini* kullanarak değerlendirme yapan 2.oturumdaki 3 jüri üyesinin puanlamaları arasında tutarlılık var mıdır?

3c- Araştırma kapsamında geliştirilen *piyano performansı değerlendirme ölçeğini* kullanarak değerlendirme yapan 3.oturumdaki 3 jüri üyesinin puanlamaları arasında tutarlılık var mıdır?

4. “Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, piyano sınavlarında uygulanan ölçme yöntemlerinden ve değerlendirme kriterlerinden haberdar olma durumlarının tespit edilmesi” amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

4a- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki değerlendirmeleri güvenilir ve objektif bulma durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?

4b- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlarda uygulanan ölçme yöntemlerinden ve değerlendirme kriterlerinden haberdar olma durumu nedir?

4c- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki gam-arpej performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumu nedir?

4d- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki etüt performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumu nedir?

4e- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki Barok dönem eseri performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumu nedir?

4f- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki Klasik dönem eseri performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumu nedir?

4g- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlardaki serbest eser performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumu nedir?

1.6. ÖNEM

Dünya’da, müzik eğitimi alanında uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemlerine bilimsel nitelik kazandırılması amacıyla, çalgı ve ses performanslarının ölçülmesine, derecelendirilmesine ve değerlendirilmesine ilişkin pek çok ölçme aracı geliştirilmiştir (bkz. Watkins ve Farnum, 1954; Zdinski, 1991; Abeles, 1973; Saunders ve Holahan; 1997; Bergee, 1987; Barnes, 2002; Cooksey, 1977; Jones, 1986; Decamp, 1980; Nichols, 1985). Söz konusu araştırmalar kapsamında geliştirilen performans ölçeklerinin geçerlik ve güvenirlik düzeyleri (psikometrik özellikleri) tespit edilmiş, bu tür ölçeklerin kullanımının jürilerin değerlendirmelerinde tutarlılık üzerindeki etkileri saptanmıştır. Türkiye’de ise son yıllarda çalgı performanslarının ölçülmesine ilişkin az sayıda bilimsel nitelikte ölçek geliştirme ve norm çalışmaları yapılmıştır (bkz. Dalkıran, 2006, Nalbantoğlu, 2007). Türkiye’de bu alanda yapılan araştırma literatürü incelendiğinde, geçerli ve güvenilir bir piyano performansı ölçme-değerlendirme aracına rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, piyano performansı değerlendirme kriterleri geliştiren ve piyano eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin önemini vurgulayan araştırmacılar olmuştur (Dicle, 1995; Ercan ve Ekinci, 2000; Kaynak ve Tufan, 2010;). Bu bağlamda araştırma;

1- Piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütlerin (kriterlerin) saptanarak, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının (PPDÖ) geliştirilmesi;

2-Geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeği ile sınav değerlendirmelerine bilimsel nitelik kazandırılması;

3- PPDÖ kullanarak öğrencilerin piyano performanslarını değerlendiren jürilerin puanlamaları arasındaki tutarlılık derecesinin saptanması bakımından önem kazanmaktadır.

Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda müziksel performansın ölçülmesine ilişkin öğretim elemanlarının kullandıkları ölçme araçlarının, sınavlarda uyguladıkları yöntemlerin ve ölçme-değerlendirme sürecine yönelik görüşlerinin tespit edilmesi, bazı araştırmaların konusu olmuştur (Yayla, 2004; Dalkıran, 2006; Nalbantoğlu, 2007). Bu araştırmalarla, sınav değerlendirmelerinde belirli standartların gerekliliği, performans değerlendirme kriterlerinin oluşturulma gereksinimi ve öğretim elemanlarının standart bir ölçek kullanma ihtiyaçları ortaya konmuştur. Bu bağlamda araştırma;

1- Lisans düzeyinde piyano eğitimi veren kurumlarda öğretim elemanlarının, sınav değerlendirmelerinde bilimsel nitelikteki ölçme yöntemlerini kullanma ve standart bir ölçme aracına ihtiyaç duyma durumlarının belirlenmesi;

2- Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin, sınavlarda uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi bakımından önem kazanmaktadır.

1.7. SAYILTILAR

1- Araştırmada geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin kapsam geçerliği için görüşlerine başvuru alan piyano öğretim elemanları alanında uzmandır.

2- Araştırmada geliştirilen PPDÖ, piyano performansında değerlendirilmesi gereken tüm boyutları içermektedir.

3- Araştırmada, piyano performansını değerlendirme kriterlerinin oluşturulması amacıyla hazırlanan uzman görüşü formunu cevaplayan piyano öğretim elemanları, alan yeterlilikleri doğrultusunda görüş bildirmişlerdir.

4- PPDÖ'de yer alan değerlendirme kriterleri piyano çalma tekniklerini, piyanoda postür ile ilgili bilgileri ve piyano eserlerinin icrasındaki dönemsel farklılıklardan kaynaklanan teknik ve yorumsal özellikleri kapsamaktadır.

5- Anketleri cevaplayan piyano öğretim elemanları ve piyano eğitimi alan öğrenciler, samimiyet ve içtenlikle görüşlerini bildirmişlerdir.

6- Lisans düzeyinde eğitim veren kurumlarda dönem sonu piyano sınavlarında öğrencilerin, gam-arpej, etüt, barok dönem eseri, klasik dönem eseri ve serbest eser (romantik, empresyonist, çağdaş dönem eserleri) performanslarına ilişkin değerlendirme yapılmaktadır.

1.8. SINIRLILIKLAR

1- Araştırma kapsamında geliştirilen PPDÖ, psiko-motor (devinişsel) alan ile sınırlandırılmıştır.

2- Araştırmanın evreni, lisans düzeyinde piyano eğitimi veren kurumlar olarak Türkiye'deki Eğitimi Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Daları ile sınırlandırılmıştır. Türkiye'de üniversitelere bağlı Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik bölümleri ve konservatuarlarda verilen piyano eğitiminin, program, süre ve nitelik bakımından farklı olması sebebiyle bu kurumlar araştırma evreninin kapsamı dışında tutulmuştur.

3- Bu araştırma, piyano eğitiminde performansa hazırlık ve değerlendirme süreçleriyle sınırlandırılmıştır.

1.9. TANIMLAR

Müziksel performans: Müzik eğitiminde bireyin çalma ve söyleme alanında sergilediği davranışlar.

Psiko-motor davranışlar: Duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışması sonucu ortaya çıkan davranışlar (Erden & Akman, 1998).

Piyano performansı: Piyano çalma eylemi.

Performans: Yorumlamak, icra etmek, zihinsel ve fiziksel bir beceriyi yerine getirmek.

Ölçme-değerlendirme: Verilen eğitim sürecinde ve sonucunda hedeflenen öğrenme yaşantılarının gerçekleşip gerçekleşmediğini saptama ve yorumlama işlemi.

Hedef-davranış: Eğitim ile ulaşılması planlanan hedeflerin çözümlenerek gözlenip ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesiyle ortaya çıkan kritik davranışlar.

Değerlendirme: Elde edilen ölçümlerden bir anlam çıkarmak ve bir ölçüt yardımıyla karar verme süreci.

Kriter (ölçüt): Nitelik veya nicelik yönünden ölçme sonucunu karşılaştırmak üzere belirlenen bir başarı standardı, bir norm veya önceden saptanmış bir yargı.

Psikometrik özellikler: Ölçme sonuçlarının güvenilirlik, geçerlik ve tutarlılık özellikleri.

Ölçek: Bir değişkenin boyutlarını sayısal veya niteliksel olarak belirlemede kullanılan önceden kabul edilmiş birimler sistemi.

Piyano eğitimi: Duyuşsal, bilişsel ve psiko-motor alanlarda öğrenciye piyano eserlerini icra edebilecek davranışlar kazandırma, önceden sahip olduğu istenmeyen nitelikteki davranışları istenilen yönde düzeltme ve mevcut davranışlardaki eksiklikleri giderme ve tamamlama süreci.

Piyano öğretimi programı: Piyano eğitimi sürecinin önceden tasarlanması ve bu tasarımın uygulamaya sokulması.

Hedefler: Eğitim ile öğrencilere kazandırılmak ya da onlarda geliştirilmek istenen özellikler (belirli yetenekler, beceriler, ilgiler, tutumlar, alışkanlıklar).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, işlenmesi, çözümü ve yorumlanması ile ilgili bilgiler, temel kavramlar, ilkeler, teknikler ve uygulamalara yer verilmiştir.

II.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma, *Genel Tarama Modeli* niteliğinde bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak ölçek (piyano performansı değerlendirme ölçeği) geliştirme işlemlerini içermektedir.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005). Araştırmada, *Genel Tarama Modeli* ile lisans düzeyinde piyano eğitimi veren kurumlarda piyano performansının değerlendirilmesinde izlenen yol ve yöntemleri ortaya koymak, ölçme kriterlerini saptamak ve piyano eğitiminde bilimsel nitelikte ölçme ve değerlendirme uygulamaları hakkında genel bir yargıya varmak amaçlanmaktadır.

Araştırma kapsamında, piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapma durumlarına ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla bir durum tespiti anketi uygulanmıştır. Bu anket ile piyano öğretim elemanlarının sınavlarda kullandıkları ölçme-değerlendirme yöntemlerinin niteliği saptanmış, piyano performansının değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracını

kullanma ihtiyacına yönelik durum tespit edilmiştir. Uygulanan anketten elde edilen veriler araştırmanın problem durumunu destekler niteliktedir.

Piyano eğitimi programı, öğrencilerin piyano performanslarında ulaşması gereken hedefleri, bu hedeflere ulaşmak için yapılacak etkinlikleri ve saptanan hedeflere ulaşma düzeyini belirleyen değerlendirmeyi kapsamaktadır. Piyano performansında değerlendirilecek her davranış, aynı zamanda program doğrultusunda kazandırılması planlanan bir hedefi temsil etmektedir. Çelik (2000)'e göre değerlendirmede performans standartları eğitimciler tarafından ortaklaşa tanımlanan hedeflerin oluşturduğu öğrenme çıktılarını ifade etmektedir. Bu doğrultuda geliştirilen testler de genelde bu çıktıları ölçmek ve sonuçları değerlendirerek bir karara varmak için uygulanan yöntem ve teknikleri kapsamaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, piyano eğitimi lisans programlarında yer alan hedefler incelenmiş, piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılacak standartlar tespit edilmiş, belirlenen standartlar farklı dönemlere ait piyano eserlerinin çalınmasında dönemsel özelliklerden kaynaklanan teknik ve yorumsal farklılıkları ortaya koyacak şekilde değerlendirme kriterleri haline dönüştürülmüştür. Oluşturulan değerlendirme kriterleri, piyano performansında amaçlanan hedefleri ve bu hedeflere yönelik ölçülebilir kritik davranışları kapsamaktadır.

Popham (2008), öğrenci performanslarının değerlendirilmesinde kullanılacak kriterlerin iyi düzenlenmiş ve ayırt edici özellikte olmaları gerektiği, bu tür düzenlemelerin değerlendirme sürecinin tamamını olumlu yönde etkilediği görüşündedir. Değerlendirme kriterlerinin her biri, anlaşılır biçimde açıklanmalı, farklı yorumlara açık olmayacak şekilde tanımlanmalıdır. Tekin (1991) hedeflerin davranışlara dönüştürülmesinde dikkate alınması gereken noktaları belirtmiştir. Davranışın doğrudan veya dolaylı olarak ölçülebilmesi, bir hedefin altında yer alan her bir davranışın o hedefle ilgili olması, her bir davranışın sınırlarının belirlenmesi ve davranışın kapsamlı olması göz önüne bulundurulması gereken özelliklerdir.

Değerlendirme, Çelik (2000) tarafından “ elde edilen ölçümlerden bir anlam çıkarmak ve bir ölçüt yardımı ile karar verme süreci” olarak tanımlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda söz konusu ölçümlerin bir ölçüt ile karşılaştırılması gerekmektedir. Değerlendirme, ölçme, ölçüt ve karar aşamalarını kapsamaktadır.

Tekin (1991) değerlendirmenin, ölçülen nesnelere hakkında bir değer yargısına ulaşmak olduğu görüşündedir. Psikomotor davranışlara dayalı olan piyano çalma becerisinin değerlendirilmesi sürecinde ise, sergilenen performansın mükemmellik derecesinin saptanan kriterlere göre belirlenmesi ve bu doğrultuda, uygulanan piyano öğretim yöntemlerinin etkililiğinin sınanması söz konusudur. Piyano performansının değerlendirilmesine yönelik oluşturulacak standartlar (ölçütler), piyano eğitimcileri tarafından tanımlanan hedeflere ulaşma düzeylerini ve aynı zamanda piyano eğitimi programının başarısını temsil etmektedir. Piyano performansının değerlendirilmesinde davranışların “var-yok” çerçevesi içinde tespitinden ziyade, bu davranışların farklı mükemmellik derecelerinin belirlenmesi ve performansın ürün açısından ölçülmesi söz konusudur.

Piyano eğitiminde değerlendirme, piyano performansı sırasında öğrencilerin belirlenen hedef davranışları kazanma derecelerini tespit etme ve ölçme sonuçları hakkında yargıya varma süreci olarak tanımlanabilir. Bu tür değerlendirme durumuna *Mutlak (Ölçüt Dayanaklı) Değerlendirme* veya *Hedefe Dayalı Değerlendirme* denir. Mutlak değerlendirmede sınavcılarının kullanabilecekleri ölçütler davranışlardır, ancak bu davranışların değerlendirme sürecinden önce kesin ve değişmez standartlar olarak saptanması gereksinimi doğmaktadır. Boyle ve Radocy (1987), müziksel performansın değerlendirilmesi sürecinde eğitimcilerin yükümlülüklerini dört başlık altında toplamaktadır. Bunlar, öğrencinin; konser veya sınav performansı sonucunda davranışlarındaki değişiklikleri inceleme (*kazanım*), şu anki performansının yeterlik düzeyini tespit etme (*tanı*), gelecekteki performans düzeyini yorumlama (*uygunluk*) ve öğrenme etkinlikleri, ders konuları ve öğretme yöntemlerine ilişkin düzenlemeler yapma (*tutum*) olarak sıralanmaktadır.

Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeği ile piyano eğitimi alan öğrencilerin, piyanoda postür, etüt, gam-arpej, barok dönem eseri, klasik dönem eseri ve serbest (romantik, çağdaş, empresyonist..vs dönem) eser performanslarında değerlendirilebilecek kritik davranışların saptanması ve sınavıcıların gözlenen davranışların mükemmellik derecelerini tespit edebilmeleri amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, belirlenen davranışların ölçülebilir olması ve kesin ifadelerle tanımlanması hedeflenmiştir. Piyano performansının değerlendirilmesine ilişkin hedef davranışların yer aldığı madde havuzunun oluşturulma aşamasında ise maddelerin yeterli sayıda olmasına, ölçmek istedikleri özelliği tam ve doğru olarak yansıtmasına, ifadelerin basit, anlaşılır ve açık dille yazılmasına dikkat edilmiştir. Tavşancıl (2002), yönerge ve maddelerin yazımındaki titizliğin anlam kaymasını ve gelişigüzel cevaplamalardan kaynaklanabilecek hataları engellediği görüşündedir. Ayrıca uygulama ve puanlamada doğru koşulların sağlanması, uygulama yapılan grubun heterojen olması ve ölçülmek istenen özelliklerin somutlaştırılması da ölçmede hata payını düşürebilmektedir.

Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin uygulanması aşamasında, değerlendirmenin gerçekleştiği ve puanlamayı doğrudan etkileyebilecek dinamik ortam dikkate alınmıştır. Piyanonun bakımlı ve akortlu olması, yüksekliği ayarlanabilen taburenin kullanılması ve odanın havalandırılmış, temiz, aydınlık olması gibi öğrencinin performansını doğrudan etkileyebileceği düşünülen koşullar sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca sınavıcıların, performans sırasında, ölçekte yer alan davranışları derecelendirme işlemini istedikleri sırayla yapmaları insiyatifi kendilerine bırakılmıştır.

Piyano performansı değerlendirme ölçeği, öğrencinin çaldığı piyano eserlerini ölçütlere uygun olarak seslendirme becerisini, piyano tekniğinde ulaşılması gereken aşamalı adımları yerine getirmedeki ustalığını ve piyano çalmadaki yeterlik düzeyini belirlemek için geliştirilmiş ölçütleri içeren bir araçtır. Aynı zamanda piyano performansı ölçütlerini açıkça belirten bir kriter grubu ölçeği olması bakımından da dereceli puanlama anahtarı (rubric) niteliğindedir.

Dereceli Puanlama Anahtarı (rubric), her bir çalışma için ölçütleri listeleyen ve çalışmada nelerin yapılacağını gösteren bir puanlama aracıdır. Dereceli puanlama anahtarının en önemli farkı, öğrencilerin aldıkları puanın tam olarak neye karşılık geldiğini ve ondan beklenenin ne kadarını yapabildiğini görmelerini sağlamasıdır. *Rubric*, öğrenci performansının her aşamasının belirlenmiş ölçütlere göre puanlanmasında kullanılır (Popham, 1992). Whitcomb (1992)'a göre, müziksel performansın değerlendirilmesi amacıyla kullanılabilen *rubric*, öğrencide kendi performansı hakkında farkındalık sağlayabilir ve 'iyi müzik' yapma duygusunu geliştirir. Aynı zamanda iyi bir performans tanımlayan ölçütler hakkında öğrenciler ve öğretmenlerin iletişimde olmalarını sağlayabilir. McGuire (2002)'a göre *rubric*'te yer alan her kriter veya ölçüt, bir performansın standardını temsil etmektedir. Bir müziksel performans sadece teknik açıdan değerlendirilebileceği gibi yorum, ritimsel doğruluk, hakimiyet gibi standartlar açısından da değerlendirilebilir. Ancak burada, ölçüt listesinin iyi tanımlanmış davranışlardan oluşması gerekmektedir.

Araştırmanın ölçek geliştirme aşamasında ölçeğin, hatalardan arınık olması ve ölçtüğü şeyi tutarlı ölçebilmesi (güvenirlik), ölçmeyi amaçladığı özelliği başka herhangi bir özellikle karıştırmadan doğru olarak ölçebilmesi (geçerlik) ve kolay uygulanabilmesi (kullanışlılık) gibi niteliklere sahip olması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda ölçekte yeterli sayıda maddelerin yer almasına ve davranışların gözlenebilir, ifadelerin anlaşılır ve açık olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca uygulama süresinin azlığı ve uygulama kolaylığı için ölçek tek sayfa haline getirilmiştir.

Ölçek oluşturma aşamasında Kuramsal Form- Deneysel Form yaklaşımı izlenmiştir. Kuramsal Form, ölçülmek istenen yapıyı ölçtüğü varsayılan maddelerin belirlenerek oluşturulmuş bir ölçme aracı taslağı niteliğindedir. Maddeler oluşturulurken, ölçülmek istenen yapının olabilecek tüm alt boyutları da gözetilerek kuramsal bir temelde hazırlanır (Tezbaşaran, 1997). Deneysel Form ise kuramsal forma ilişkin uzman görüşleri alındıktan ve geçerlik, güvenilirlik analizleri yapıldıktan sonra ulaşılan, uygulanmaya hazır ölçeğin nihai formudur.

Araştırmada, ölçeğin kapsam geçerliğinin belirlenmesi için kuramsal temelde hazırlanan ölçek taslağı uzman görüşü formu haline getirilmiştir. Uzman görüşlerinin alınması piyano performansında ölçülecek hedef davranışların arasından oluşturulacak ölçek için en iyi psikometrik özelliklere sahip olanların seçilmesi amacıyla taşımaktadır. Ölçeğin kapsam geçerliğinin belirlenmesi için alınan uzman görüşleri doğrultusunda, piyano performansı değerlendirme kriterlerinin, belirlenen standartlarda (postür, gam- arpej, etüt, barok eser, klasik eser, serbest eser) ölçmeyi amaçladığı konuları dengeli bir şekilde temsil etme derecesi tespit edilmiştir.

Tavşancıl (2002)'a göre, bu temsil etme derecesi ancak ölçülmek istenen özelliğin iyi örneklenmesi ile mümkün olmaktadır. Kapsam geçerliği ile maddelerin ölçülen davranış alanını amaçlanan düzeyde temsil etme gücünün ve maddelerin içerik ile niteliğinin amaçlanan davranışı (kavramı) yansıma düzeyinin belirlenmesi söz konusudur. Araştırmanın piyano performansı değerlendirme ölçeğinin kapsam geçerliğinin belirlenmesi aşamasında, piyano performansının devinışsel alan kapsamı tanımlanmış, piyano eğitimi alanında uzman olan nitelikli piyano eğitimcileri ile piyano performansının değerlendirilmesine yönelik ortak tanımlar geliştirilmiş ve maddelerin belirlenen performans standartlarıyla eşlenmesinden elde edilen bilgiler yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamında geliştirilen Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeği 6 faktörden oluşan bir batarya niteliğindedir. Her faktör, piyano performansında değerlendirilmesi gerektiği düşünülen bir alt boyutu temsil etmekte ve bu boyuta ilişkin hedef-davranışları kapsamaktadır. Bu doğrultuda, geçerlik analizlerinde her faktörün bir ölçek değeri taşıdığı göz önünde bulundurulmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için *Temel Bileşenler Analizi (Principle Component Analysis)* kullanılmıştır. Temel Bileşenler Analizi ile maddelerin yer aldıkları faktörü temsil etme gücü ve kendi aralarındaki ilişkinin kuvveti saptanmış, zayıf maddeler ölçek dışı bırakılmıştır. Ölçeğin güvenirlik analizlerinde ise uzmanların, uzman görüşü formundaki hedef davranışlara yönelik verdikleri cevaplar arasındaki içtutarlılık belirlenmiştir. Uzman cevaplarına ait içtutarlılık katsayısının yüksek olması ölçek maddelerinin ölçtüğü özelliklerin, örneklediği davranışların benzeşik olduğu ve ölçeğin yüksek güvenirliğe sahip olduğunun bir göstergesidir.

Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin güvenilirlik analizlerinde, *Cronbach Alpha* içtutarlılık katsayısı kullanılmıştır. Cronbach α katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlığının (homojenliğinin) ölçüsüdür. PPDÖ'nün altboyutları (faktörler) arasındaki ilişki gücünün derecesini tespit etme amacıyla yapılan korelasyon analizinde *Pearson Moment Korelasyon Katsayısı* (r) kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinden sonra ölçeğin uygulanmaya hazır son haline ulaşılmıştır. Ölçek, yarıyıl sonu piyano sınavlarında 100 öğrencinin performans değerlendirmelerinde, her oturumda 3'er jüri üyesi olmak üzere toplam 3 oturumda 9 jüri üyesi tarafından kullanılmıştır. Ölçeğin puanlanmasında her altboyut için belirlenen minimum ve maksimum puan değerleri, Postür için (min.13-max.39) puan, Gam-arpej için (min.10-max.30) puan, Etüt için (min.8-max.24) puan, Barok dönem eseri için (min.9-max.27), Klasik dönem eseri için (min.10-max.30) puan ve Serbest eser için (min.10-max.30) puan şeklindedir. Uygulama aşamasında jüriler, altboyutlara ait her bir davranışın gerçekleşme derecesine ilişkin, kötü seçeneği için (1) puan, orta seçeneği için (2) puan ve iyi seçeneği için (3) puan şeklinde değerlendirme yapmışlardır. Ölçeğin uygulanması aşamasında her jüri üyesinin bağımsız değerlendirme yapmasına ve ölçeğin tüm basamaklarının eksiksiz olarak uygulanmasına dikkat edilmiştir. Her bir oturumda yer alan 3'er jüri üyesinin puanları arasındaki ilişkinin yönünü ve kuvvetini saptamak için *Basit Korelasyon Analizi* yapılmıştır. Korelasyon analizinde *Pearson Moment Korelasyon Katsayısı* kullanılmıştır.

PPDÖ'nün uygulanması aşamasından sonra, piyano performansları değerlendirilen 100 öğrenciye anket uygulanmış, 92 öğrencinin görüşü alınabilmektedir. Bu anket, piyano eğitimi alan öğrencilerin yarıyıl sonu piyano sınavlarında kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin sınavlarda uygulanan ölçme yöntemlerine yönelik görüşlerine ve değerlendirmelerde kullanılan kriterlerden haberdar olma durumlarına yönelik tespit yapılmış, bulgular değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamında izlenen ölçek geliştirme aşamaları, Tezbaşaran (1997)'in *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu* doğrultusunda uygulanmıştır. Piyano performansı değerlendirme ölçeğini geliştirme sürecinde izlenen işlem basamakları şunlardır:

1. Ölçülecek piyano performansı özelliğinin tanımlanması: Piyano performansının değerlendirilmesi kapsamında, somut ve tanımlanabilen piyano performansı özelliklerinin belirlenmesi işlemidir. Piyano performansında ölçülmek istenen özelliğin kuramsal tanımından yola çıkılarak gözlenebilir ve ölçülebilir bir davranış olarak tanımlanmasıdır. Araştırma kapsamında, ölçülmek istenen performans özelliğinin kuramsal tanımı yapılmış (piyanoda postür, belli dönemlere ait teknik ve yorumsal farklılıklar vb.), gözlenmek istenen tepkileri uyaracağı düşünülen durumlar tasarlanmış (piyano çalma eyleminin performans göstergelerine dönüştürülmesi) ve kullanılan ölçekleme tekniğine uygun olarak ifade edilmiştir.

1a. Piyano performansı kapsamının belirlenmesi: Piyano performansına ait tanımlanan özelliklerin, eyleme yönelik öğelerin tümünü veya ölçülmek istenen boyutunu kapsaması durumudur. Bu doğrultuda, ölçülecek performans özellikleri hakkında ayrıntılı inceleme yapılmış, bu özellikleri tanımlayan ifadelerden piyano performansının boyutlarını tüm yönleriyle kapsayan ve onları temsil eden bir örneklem oluşturulmuştur.

1b. Piyano performansında hedef davranışların kriterlere dönüştürülmesi (ölçek maddelerinin hazırlanması): Sınayıcıların piyano performansını değerlendiren bir ölçekteki maddelere katılma veya katılmama durumu, ifadelerin doğruluğunun veya yanlışlığının piyano çalma eylemine yönelik olarak yargılanabilmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda, anlık piyano performansını değerlendirebilen, arzu edilen veya edilmeyen davranışları temsil eden maddelerin (kriterlerin) hazırlanmasına çalışılmış, bu maddeler değişik anlamlara yol açmadan sade bir biçimde ifade edilmiş ve ifadelerde yaygın müzik sözcük dağarından yararlanılmıştır.

2. *Uzman görüşü formunun düzenlenmesi ve uygulanması:* Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin taslağı niteliğindeki uzman görüşü formu için ölçekte yer alması tasarlanan madde sayısının yaklaşık iki katı sayıdaki madde hazırlanmıştır. Bu şekilde geçerliği ve güvenilirliği olmayan maddelerin atılacağı göz önünde bulundurulmuş, yeterli sayıdaki maddelerin arasından ayırteediciliğı ve kapsayıcılığı yüksek maddelerin seçilmesine olanak sağlanmıştır. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda bazı ifadelerde düzeltmeler yapılmış, yazılan her bir ifadenin madde yazımında öngörülen özellikleri taşımasına dikkat edilmiştir.

2a. *Uzman görüşü formu materyalinin ve yönergenin hazırlanması:* Uzman görüşü formunda yer alan ölçek maddeleri, okumayı ve cevaplandırmayı etkileyebilecek özellikler dikkate alınarak yazılmıştır. Satır uzunluğu ve aralığı gibi ölçüler göz önünde bulundurulmuş, ölçek maddelerinin birbirinden kolayca ayırt edilebilecek aralıklarda olması ve gereksiz ayrıntılara yer verilmemesi gibi düzenlemelere dikkat edilmiştir. Formun yönerge kısmında, ölçeğın amacı, ölçekteki madde sayısı ve cevaplama biçimi gibi bilgiler verilmiş, yönergenin uzmanlar tarafından kolay anlaşılır ve olabildiğince kısa olmasına çalışılmıştır. Düzenlenen uzman görüşü formu altı tane alt ölçek içerdiğinden, tüm batarya için hazırlanan genel yönergenin yanı sıra, her alt ölçeğın baş tarafına alt başlık ve özel yönerge yazılmıştır. Cevaplama işleminin kolaylaştırılması ve uygulamanın ekonomik olması bakımından ölçek maddeler ile cevaplama anahtarını aynı listede verilmiştir.

2b. *Madde düzeninin belirlenmesi ve ön inceleme:* Uzman görüşü formunda yer alan madde tipleri, olabildiğince tek bir biçimde cevaplamaı gerektirecek şekilde hazırlanmıştır. Ölçek üçlü likert tipinde düzenlenmiş, cevaplama biçimi sözel seçeneklerden oluşmaktadır. Formda piyano performansına ilişkin olumlu ve olumsuz anlam yüküne sahip iki çeşit madde tipi bulunmaktadır. Örneğın “belin dik tutulması” maddesi olumlu bir davranışı ifade ederken, “omuzları yukarı kaldırmama” maddesi istenmeyen bir davranışı temsil etmektedir. Uzman görüşü formunun uygulanması aşamasından önce piyano eğitimi alanında bir uzman ile birlikte ölçekte yer alan maddeler üzerinde ön inceleme yapılmıştır. Bu aşamada, yazılan ifadelerin piyano performansının değerlendirilmesi kapsamını tümüyle temsil etmesi ve öngörülen özellikleri taşıması; aynı performans kriterine ait hem olumlu

hem olumsuz ifadelerin birlikte bulunmaması; her ifadenin bir diğer ifadeden anlamca bağımsız olması; madde ve cevap listesini okuma ve cevaplama kolaylık sağlanması gibi kriterler doğrultusunda inceleme yapılmıştır.

2c. Uzman görüşü formunun uygulanması: Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin taslağı niteliğindeki uzman görüşü formu aynı zamanda ölçeğin sahip olacağı niteliklerin temel belirleyicisi konumundadır. Ölçek için tasarlanan maddelerin hangilerinin piyano performansını değerlendirmede yetersiz veya kusurlu olduğu, uzman görüşü formunun uygulanmasından elde edilen verilere dayalı olarak belirlenmiştir. Bu sebeple, geliştirilen ölçeğin sahip olacağı psikometrik özellikler (geçerlik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik) büyük ölçüde uzman görüşü formunun özelliklerine ve uygulama koşullarına bağlıdır. Aynı şekilde, formun uygulandığı uzmanlardan oluşan örneklemin de ölçeğin psikometrik özellikleri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Piyano öğretim elemanlarından oluşturulan örneklemin istatistiksel gerekleri karşılayacak özellikte ve evreni temsil edici nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Formun uygulanması aşamasında cevaplamanın yönünü değiştirebilecek koşulların ortadan kaldırılması ve uzmanların gönüllü cevaplamalarına olanak sağlamak için “zorunlu koşullar altında cevaplama” ve “güdümlü uygulama” gibi geçerliği ve güvenilirliği düşürebilecek durumlardan kaçınılmaya çalışılmıştır.

3. Uzman görüşü formundan elde edilen verilerin analizi ve madde seçimi: Araştırma kapsamında, uzman görüşü formundan elde edilen verilerin analizleri sonucunda güvenilir ve geçerli bir ölçeğe ulaşılması hedeflenmiştir. Verilerin analiz edilmesiyle var olan maddeler arasından piyano performansı değerlendirme ölçeği için en iyi psikometrik özelliklere sahip olanların seçilmesi amaçlanmıştır.

3a. Madde ve ölçek puanları: Uzman görüşü formuna ait verilerin analizinde her bir uzmanın her bir maddeye verdiği cevaplar puanlanmış, puanlamada her seçenek için birden üçe doğru puan dağılımı yapılmıştır. Bir puanı, maddenin piyano performansı değerlendirme ölçeğinde gerekli olmadığı seçeneği için, iki puanı maddenin yararlı ancak gerekli olmadığı görüşü için, üç puanı ise maddenin gerekli olduğu seçeneği için verilmiştir. Uzman görüşü formunda boş bırakılmış cevap bulunmamaktadır.

II.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelere bağlı Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında piyano eğitimi veren öğretim elemanları ve piyano eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır.

Örneklem seçiminde oransız küme örnekleme türü kullanılmıştır. Oransız küme örnekleme, evrendeki tüm kümelerin birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüdür (Karasar, 2005). Araştırmada, *Piyano öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında kullandıkları ölçme yöntemlerine ilişkin durum tespiti anketi*'nin uygulandığı örneklem grubunu, 2007-2008 öğretim yılında Marmara, Gazi, Abant İzzet Baysal, Çanakkale Onsekiz Mart, Burdur Süleyman Demirel ve Dokuz Eylül Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında piyano eğitimi veren 22 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Araştırma doğrultusunda, piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer alacak maddelere ilişkin görüş alınması amacıyla (kapsam geçerliği için) alanında uzman sayılan (doktora yapmış olan) 30 piyano öğretim elemanına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak 20 piyano öğretim elemanının uzman görüşü alınabilmiştir. Bu sayı ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri açısından yeterli bulunmuştur.

Araştırmada, piyano performansı değerlendirme ölçeğinin uygulanması aşamasında, gerek karşılaşılabilecek maliyet ve kontrol güçlükleri sebebiyle, gerekse uygulama sürecini tüm ayrıntılarıyla izleyebilme ve geri bildirim alabilme olasılığını artırmak için uygulamanın Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalında yapılmasına karar verilmiştir. Veri çözümleme işlemleri için ölçeğin 100 öğrenci üzerinde uygulanması yeterli bulunmuştur.

Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeği, 2008-2009 öğretim yılı bahar yarıyılında, Marmara Üniversitesi GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalında 1., 2. ve 3. sınıfta öğrenim gören 100 piyano öğrencisinin sınav

değerlendirmelerinde kullanılmıştır. Öğrencilerin yarıyıl sonu piyano sınavı değerlendirmeleri her oturumda 3'er öğretim elemanı olmak üzere toplam 3 oturumda 9 öğretim elemanı tarafından yapılmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilere *yarıyıl sonu piyano sınavlarında performanslarının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüş anketi* uygulanmıştır. Bu anket ile 92 öğrencinin görüşü alınabilmektedir.

II.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma kapsamında verilerin toplanması amacıyla piyano eğitimi veren öğretim elemanlarına ve piyano eğitimi alan öğrencilere yönelik 2 anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilerle araştırma, problem durumu, amaca uygunluk, piyanoda değerlendirme yöntemlerinin geçerliliği gibi faktörler açısından incelenmiş ve bulgular yorumlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer alacak kriterlerin önemlilik derecelerinin tespiti için uzmanlardan görüş almak üzere 103 maddeden oluşan 1 uzman görüşü formu hazırlanmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Uzman görüşü formundan elde edilen verilerin analizlerinden sonra ulaşılan piyano performansı değerlendirme ölçeğinin son şekli öğrencilerin yarıyıl sonu piyano sınavı değerlendirmelerinde uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen veriler doğrultusunda “bağımsız gözlemciler arasındaki uyum” için jüriler (cevaplayıcılar) arasındaki iç tutarlılık değerlerine ulaşılmıştır.

II.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada 2 anket, 1 Uzman Görüşü Formu ve 1 ölçek (Piyano performansı değerlendirme ölçeği) kullanılmıştır.

II.4.1 Piyano Öğretim Elemanlarının Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kullandıkları Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketi

Durum tespiti anketi, Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yapılan yarıyıl sonu piyano sınavlarındaki değerlendirmelerde kullanılan ölçme yöntemlerine ilişkin durum tespiti yapma amacıyla uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular, araştırmanın problemine uygun olarak, öğretim elemanlarının Dünya'da ve Türkiye'de kullanılan piyano performansı değerlendirme ölçeğinden haberdar olma ve yararlanma; öğretim elemanlarının kendi geliştirdikleri bir piyano performansı değerlendirme ölçeğinden yararlanma; öğretim elemanlarının bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapma durumuna ilişkin görüşlerini alma ve öğretim elemanlarının yazılı/standart bir piyano performansı değerlendirme ölçeğine ihtiyaç duyma durumunu tespit etme amacıyla hazırlanmıştır. Ankette yer alan 6 sorudan elde edilen verilerle, Piyano performansı değerlendirme ölçeği geliştirme çalışmasının önem derecesi tespit edilmiş ve araştırmanın problem durumu desteklenmiştir. Durum tespiti anketi, 2007-2008 öğretim yılının Güz yarıyılında uygulanmıştır. *Piyano öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında kullandıkları ölçme yöntemlerine ilişkin durum tespiti anketi* araştırmanın ekler kısmında verilmiştir (Bkz. EK- 1).

II.4.2 Uzman Görüşü Formu

Uzman görüşü formu, piyano performansı değerlendirme ölçeği geliştirme çalışması için oluşturulan taslak niteliğindeki kuramsal formun, Likert Tipi 3'lü derecelendirme ölçeği şeklindedir. Formda yer alan önermeler, bir öğrencinin piyano performansı sırasında ulaşması gerektiği düşünülen hedef-davranışları kapsamaktadır. Uzman görüşü formu ile uzmanlardan ilgili hedef-davranışların değerlendirilmesi gereken piyano performansı kriterleri olup olmadığına dair görüş alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda, oluşturulan piyano performansı değerlendirme kriterlerinin önemlilik dereceleri tespit edilmiş, yapılan veri analizlerinden sonra ölçeğin nihai formuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında, uzman görüşü formunda yer alacak önermeler için piyano performansı değerlendirme kriterleri havuzu oluşturulmuştur. Kriterler, yargının veya kararın dayandırıldığı standartlar, normlar veya ölçütler olarak tanımlanmaktadır. Değerlendirme kriterleri havuzunun oluşturulması aşamasında piyano performansına özgü ölçülecek özellikler tespit edilmiş, ilgili literatür taramasından sonra performansın standartları tanımlanmış ve her standarda ait çok sayıda hedef davranış belirlenmeye çalışılmıştır.

Popham (2008), eğitimcinin performans değerlendirmede kullanacağı kriterleri (ölçütleri) bazı faktörleri gözetererek oluşturması gerektiği görüşündedir. Popham bu faktörleri genellenebilirlik (*generalizability*), doğruluk-gerçeklik (*authenticity*), çoklu odak noktası (*multiple foci*), öğretilebilirlik (*teachability*), tarafsızlık (*fairness*), uygulanabilirlik (*feasibility*) ve puanlanabilirlik (*scorability*) olarak sıralamaktadır. Popham'a göre eğitimci kendi değerlendirme kriterlerini oluştururken bu faktörlerin hepsini dikkate almaya çalışmalıdır.

Araştırma kapsamında, piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılacak kriterler (ölçütler) havuzu aşağıdaki faktörler doğrultusunda oluşturulmuştur:

a) Genellenebilirlik (*generalizability*), değerlendirme kriterlerinin öğrencilerin piyano performansında amacına uygun olarak genellenebilme derecesi olarak tanımlanabilir. Örneğin barok dönem eseri kriterlerinin öğrencinin herhangi bir barok dönem eseri performansı için de uygun olması durumunda değerlendirme kriterlerinin genellenebilirlik (*generalizability*) özelliğini taşıdığı söylenebilir.

b) Doğruluk-Gerçeklik (*authenticity*), değerlendirme kriterlerinin piyano performansının gerçekleştiği her türlü sınama durumuna uygun olarak yer alma derecesi olarak tanımlanabilir. Örneğin klasik dönem eser performansına ait değerlendirme kriterlerinin sadece sınav için değil, konser veya yarışma performansları için de geçerli olması durumunda değerlendirme kriterlerinin doğruluk-gerçeklik (*authenticity*) özelliğini taşıdığı söylenebilir.

c) Çoklu odak noktası (*multiple foci*), değerlendirme kriterlerinin birbirleriyle ilişkili çoklu davranışlar örüntüsünü yansıtması olarak tanımlanabilir. Örneğin çalarken vücut dengesini koruma davranışının esnek oturma, ayakları yere sağlam basma ve çalışta hakimiyet sağlama gibi davranışlarla ilişkili olması durumunda değerlendirme kriterlerinin çoklu odak noktası (*multiple foci*) özelliğini taşıdığı söylenebilir.

d) Öğretilebilirlik (*teachability*), değerlendirme kriterlerinin öğretim programının hedefleri doğrultusunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan davranışları temsil etme durumu olarak tanımlanabilir. Örneğin piyano eğitimi programında postür, teknik ve yorum ile ilgili davranışların kazandırılması ve bunların performans değerlendirme kriteri olarak ölçekte yer alması.

e) Tarafsızlık (*fairness*), değerlendirme kriterlerinin, öğrencilerin cinsiyet, ırk ve sosyo ekonomik durumu gibi değişkenlerden etkilenmeyecek davranışlara odaklanması ve yansız değerlendirme için gerekli koşulların sağlanması olarak tanımlanabilir. Örneğin piyano performansında objektif değerlendirme yapabilmek için gözlenebilir, iyi tanımlanmış ve yoruma açık olmayan ifadelerden oluşan kriterlerin yer aldığı ölçeklerin kullanımı.

f) Uygulanabilirlik (*feasibility*), değerlendirme kriterlerinin ölçülebilir ve somut, kriterlerin yer aldığı ölçeğin ise zaman ve maliyet bakımından kullanışlı olması olarak tanımlanabilir. Araştırma kapsamında oluşturulan kriter havuzunda somut ve net ifadelerin yer alması, ölçeğin ise uygulanabilme kolaylığı bakımından tek sayfa haline getirilmesi amaçlanmıştır.

g) Puanlanabilirlik (*scorability*), öğrencilerin performanslarında ölçülecek davranışların derecelendirilebilme özelliği olarak tanımlanabilir. Örneğin piyano performansında değerlendirilecek sağ ve sol el koordinasyonu davranışının iyi/orta/kötü olarak derecelendirilmesi durumunda değerlendirme kriterlerinin puanlanabilirlik (*scorability*) özelliğini taşıdığı söylenebilir.

Uzman görüşü formunda 6 faktörden oluşan toplam 103 madde yer almaktadır. Birinci faktör (Postür) 29 maddeden; İkinci faktör (Gam-Arpej) 16 maddeden; Üçüncü faktör (Etüt) 13 maddeden; Dördüncü faktör (Barok Dönem Eseri) 12 maddeden; Beşinci faktör (Klasik Dönem Eseri) 16 maddeden; Altıncı faktör (Serbest- Romantik, Çağdaş Dönem Eseri) 17 maddeden oluşmaktadır. Uzmanlardan maddelerin ölçekte yer aldıkları faktörler için uygunluklarına ilişkin cevaplarını Likert Tipi 3'lü derecelendirme ölçeği (1: Gerekli, 2: Yararlı ancak gerekli değil, 3: Gerekli değil) üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Formun sonunda, uzmanların gerektiğinde maddeler üzerinde görüş ve önerilerini sunabilecekleri bir alan bırakılmıştır. Uzman görüşü formu 2007-2008 öğretim yılının Bahar yarısında uygulanmıştır. Uzman görüşü formu araştırmanın ekler kısmında verilmiştir (Bkz. EK- 2).

II.4.3 Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeği

Ölçek geliştirme aşamasından önce ilgili literatür ayrıntılı biçimde taranmış, çalgı performansının ölçülmesine yönelik geliştirilmiş ölçekler ve yapılmış araştırmalar incelenmiştir. Ölçek maddelerini kuramsal temelde hazırlama aşamasında *Belgesel Tarama Tekniği'nden* yararlanılmıştır. Karasar (2002) *Belgesel tarama tekniğinde*, kaynak olarak kullanılan belgelerde bir değişme söz konusu olmadığından, veri toplama işleminde güvenilirliğin en üst düzeylere çıkabileceği görüşündedir.

Piyano performansı değerlendirme ölçeği toplam 6 faktörden oluşan bir batarya niteliğindedir. Ölçekte piyano performansının tüm alt boyutlarını içeren her faktör için ayrı ayrı değerlendirme kriterleri yer almaktadır. Tavşancıl'a (2002) göre, bir özelliğin (değişkenin) büyüklüğü ölçülürken, sahip olabileceği tüm olası değerler kümesi (örnek uzayı) belirlenmeli ve bu örnek uzayındaki gözlenebilecek değerlerle eşlenecek değerlerin (sayısal, sınıflamalı) yer aldığı bir ölçek kullanılmalıdır.

Piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer alacak faktörlerin ve bu faktörlere ait maddelerin belirlenmesi aşamasında, farklı dönemlere ait piyano eserlerinin icrasındaki teknik ve yorumsal farklılıkları barındıran performans özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Farklı müzik dönemlerine ait piyano eserlerinin icrasında gözlemlenebilen teknik ve yorumsal özellikler, aynı zamanda ölçülebilecek piyano performansı değerlendirme kriterleri olarak ölçekte yer almaktadır.

20 uzman görüşünün alındığı uzman görüşü formundan elde edilen verilerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapıldıktan sonra ulaşılan ölçeğin nihai formu, 6 faktörde toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Birinci faktör (Postür) 13 maddeden; İkinci faktör (Gam-Arpej) 10 maddeden; Üçüncü faktör (Etüt) 8 maddeden; Dördüncü faktör (Barok Dönem Eseri) 9 maddeden; Beşinci faktör (Klasik Dönem Eseri) 10 maddeden; Altıncı faktör (Serbest- Romantik, Çağdaş Dönem Eseri) 10 maddeden oluşmaktadır. Uzman görüşleri doğrultusunda sorunlu olduğu ifade edilen maddelerin düzeltilmeleri yapılmış, ölçek tek sayfalık 3'lü Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (1:Kötü, 2:Orta, 3:İyi) haline getirilmiştir.

Piyano performansı değerlendirme ölçeği kendine özgü üç karakteristik özelliği içermektedir. Bunlar:

a) *Çoklu değerlendirme kriterleri:* ölçekte piyano performansını ölçmeye yönelik tanımlanan her hedefin altındaki her bir davranışın kapsam ve sınırları ait olduğu hedef ile ilgilidir. Ancak bazı değerlendirme kriterleri birden çok hedefe ait olabilmektedir. Ölçekte yer alan notaları doğru çalma, doğru parmak numaralarını kullanma ve istikrarlı bir tempoda çalma gibi değerlendirme kriterleri aynı zamanda Etüt, Barok dönem eseri ve Klasik dönem eseri performanslarının değerlendirilmesi hedeflerinin içinde yer almaktadır.

b) *Sıralanmış ölçek maddeleri:* puanlamayı kolaylaştırılması bakımından maddeler performans sırasında veya sonunda değerlendirme yapmaya olanak sağlayacak şekilde sıralanmıştır. Eserin genelinde değerlendirilecek kriterler (doğruluk, hız, hakimiyet) en başta ve sonda, eserin dönemsal özelliklerine göre teknik ve yorumsal

farklılıkları ortaya koyan kriterler ise ortada yer almıştır. Uygulama sırasında sınavcıların ölçekte yer alan davranışları derecelendirme işlemini istedikleri sırayla yapmaları insiyatifi kendilerine bırakılmıştır.

c) Somut, gözlenebilir değerlendirme kriterleri: Ölçekte iyi bir piyano performansını tanımlamak için genellikle kullanılan güzel, etkileyici gibi soyut ifadeler yer almamıştır. Bir eserin çalınmasında bizi etkileyebilecek güvenli, kararlı çalış ve melodide bütünlük gibi yorumsal özellikler, somut gözlenebilir değerlendirme kriterleri olarak ölçekte yer almaktadır.

Piyano performansı değerlendirme ölçeği analitik puanlama yapılmasına yönelik geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Analitik puanlama yaklaşımında, ölçeğin müşterek olarak puanlanması durumu söz konusu değildir, her bir sınavcının her bir davranış için ayrı puanlama yapması gerekmektedir. Ölçek, 2008-2009 Öğretim yılının Bahar yarıyılı piyano sınavlarında, 100 öğrencinin performansının değerlendirilmesinde, her oturumda 3'er jüri üyesi olmak üzere toplam 3 oturumda, 9 piyano öğretim elemanı tarafından uygulanmıştır.

II.4.4 Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine ve Değerlendirme Kriterlerine İlişkin Görüş Anketi

Görüş anketi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalında piyano eğitimi alan öğrencilerin, yarıyıl sonu piyano sınavlarında kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla hazırlanmıştır. Anket, piyano performansı değerlendirme ölçeğinin uygulanmasından sonra, ölçeğin kullanıldığı çalışma grubundaki öğrencilere uygulanmıştır. Anket 100 öğrenciye uygulanmış, ancak 92 öğrencinin görüşü alınabilmiştir. Öğrencilere piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer

alan kriterlere ilişkin bilgi verilmemiştir. Ancak sınavda ölçek doğrultusunda değerlendirme olacağına dair bilgilendirme yapılmıştır. Ankette yer alan sorular, piyano performansının değerlendirilmesinde uygulanan ölçme yöntemleri ve kullanılan değerlendirme kriterleri hakkında bilgi sahibi olma; yarıyıl sonu piyano sınavlarında yapılan değerlendirmeyi eşit/objektif/güvenilir bulma ve değerlendirme kriterlerinden yararlanma durumuna ilişkin öğrenci görüşlerinin alınmasına yöneliktir. Anket, toplam 25 sorudan oluşan 3' lü Likert Tipi ölçeği şeklindedir. Anketten elde edilen verilerle, öğrencilerin piyano performanslarının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşleri tespit edilmiş ve araştırmanın problem durumu desteklenmiştir. Görüş anketi, 2008-2009 öğretim yılında Bahar yarıyılı piyano sınavından sonra uygulanmıştır. *Piyano eğitimi alan öğrencilerin yarıyıl sonu piyano sınavlarında kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüş anketi* araştırmanın ekler kısmında verilmiştir (Bkz. Ek- 4).

II.5 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Bu bölümde, araştırma dahilinde toplanan verilerin işlenmesi ve çözümlenmesine ilişkin temel kavram, ilke ve tekniklere yer verilmiştir.

II.5.1 Betimsel İstatistik Analizleri

Araştırma kapsamında uygulanan “Piyano öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında kullandıkları ölçme yöntemlerine ilişkin durum tespiti anketi” ve “Piyano eğitimi alan öğrencilerin yarıyıl sonu piyano sınavlarında kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüş anketi” ile veriler toplanmış, örneklem dahilinde piyano eğitimi veren öğretim elemanları ve piyano eğitimi alan öğrencilerin demografik özellikleri belirlenmiş, betimsel istatistik teknikleriyle

(yüzde, frekans) sayısal değerlere ilişkin çözümlenmeler yapılmıştır. Büyüköztürk (2004)' e göre Betimsel istatistik, bir grubun özelliklerini betimlemek amacıyla bir örneklemden elde edilen verilerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan frekans, yüzde, merkezi eğilim ölçüleri, değişkenlik ölçüleri gibi istatistiksel işlemleri içermektedir.

Araştırma kapsamında hazırlanan iki anketin uygulandığı örneklem grubuna ait demografik özellikler ve elde edilen verilere ilişkin istatistiksel değerler tabloları araştırmanın Bulgular ve Yorum kısmında sunulmuştur.

II.5.2 Geçerlik Analizleri

PPDÖ'nün kapsam geçerliğinin belirlenmesinde, piyano eğitimi alanında uzman sayılan 20 piyano eğitimcisinin ölçeğin alt boyutlarında yer alan maddelere ilişkin görüşlerine başvurulmuştur. Hazırlanan uzman görüşü formu doğrultusunda, piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılacak ölçme kriterlerinin, piyanoda Postür, Gam-Arpej, Etüt, Barok Dönem Eseri, Klasik Dönem Eseri ve Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) eser boyutlarını temsil etme derecelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tezbaşaran (1997)' a göre kapsam geçerliği ile ölçeğin, ölçülmek istenen yapının gözlenebilir tüm işaretçilerini kapsamındaki maddelerle temsil edip etmediğine bakılmaktadır. Ölçeğin kapsayıcılığını sınamak için genellikle ölçeğin konusu ile ilgili uzmanların görüşleri ile bu konuda yapılmış kuramsal ve görgül çalışmalardan yararlanılmaktadır.

Madde analizleri, herhangi bir ölçme aracının bütününde ya da alt ölçeklerinde bulunan maddelerin bütünde ve alt ölçeklerde anlamlı olarak yer alıp almadıklarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır (Otrar, 2006). Faktör analizi, yorumlanması oldukça güç olan birçok ilişkiyi açıklayan, birbiriyle korelasyonu olan maddeleri yapısal olarak anlamlı, nispeten bağımsız faktörler altında toplayan çok değişkenli bir analiz tekniğidir. Faktör analizi çok sayıda değişkenden (maddeden) bu değişkenlerin birlikte açıklayabildikleri az sayıda tanımlanabilen anlamlı yapılara

(faktörlere) ulaşmayı amaçlar (Büyüköztürk, 2002). Faktör analizi aynı zamanda bir yapı geçerliği (construct validity) analizi olarak da tanımlanmaktadır (Köymen, 1994).

Faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında, maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması (faktör yük değerinin 0.45 yada daha yüksek olması), maddelerin tek bir faktörde yüksek yük değerine, diğer faktörlerde ise düşük yük değerine sahip olması ve önemli faktörlerin, herhangi bir maddede (değişkende) birlikte açıkladıkları ortak faktör varyansının yüksek olması (maddelerin ortak faktör varyanslarının 1.00'a yakın yada 0.66'nın üzerinde olması) gibi ölçütlere dikkat edilmesi gerekmektedir (Büyüköztürk, 2004).

Araştırma kapsamında geliştirilen Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin yapı geçerliliğinin sınanmasında, faktör yapılarının belirlenmesi amacıyla *Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis)* uygulanmıştır. Temel bileşenler analizi, yönlendirme öncesinde maddelerin birbirleriyle olan korelasyonlarını temel olarak, yapısal olarak anlamlı bulunana alt yapıları (faktörleri) ortaya koymaktadır. Bu analiz tekniği, maddelerin doğal halleriyle görülebilmesini ve bazı istatistiksel bilgilerin elde edilmesini sağlamaktadır (Otrar, 2006).

PPDÖ'nün faktör analizine 103 madde ile başlanmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde, ölçeğin birinci alt boyutu olan **Postür** alt boyutunda yer alan 29 maddeden 20.,17.,12.,27.,6.,5.,14.,4.,24.,19.,28.,29. ve 16. maddeler olmak üzere toplam 13 maddenin yer aldıkları faktörde yük değerlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu maddelerin ölçeğin Postür faktörünü temsil etmediği sonucuna ulaşılarak, söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. PPDÖ'nün ikinci alt boyutu olan **Gam-Arpej**'de yer alan 16 maddeden 9.,7.,15.,3.,14. ve 12. maddelerin düşük yük değerine sahip oldukları tespit edilmiş, söz konusu maddeler ölçek dışı bırakılmıştır. Ölçeğin üçüncü alt boyutu olan **Etüt** boyutunda yer alan 13 maddeden 13.,11.,12. ve 10. maddeler düşük yük değerine sahip olduklarından bu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. PPDÖ'nün dördüncü alt boyutu **Barok Dönem Eseri** boyutunda bulunan 12

maddeden 3 maddenin (7., 11. ve 9. maddeler) düşük yük değerine sahip olması sebebiyle elenerek ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Beşinci alt boyut olan **Klasik Dönem Eseri** boyutunda yer alan 16 maddeden 5., 16., 15. ve 6. maddelerin düşük yük değerine sahip oldukları tespit edilmiş, söz konusu maddeler ölçek dışı bırakılmıştır. Ölçeğin altıncı alt boyutu olan **Serbest Eser** boyutunda bulunan 17 maddeden 5 maddenin (13., 3., 6., 5. ve 14. maddeler) düşük yük değerlerine sahip oldukları tespit edilerek bu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. PPDÖ'nün geçerlik analizlerini takiben, ölçekte kalan 68 madde ile güvenirlik (iç tutarlılık) analizlerine geçilmiştir. Yapılan güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin uygulanmaya hazır son şekline ulaşılmıştır.

Faktör analizi sonucunda ulaşılan faktörlerin öz değerleri ve toplam faktör yükleri araştırmanın Bulgular ve Yorum kısmında verilmiştir (Bkz. Tablo 13). Temel Bileşenler Analizi sonucunda belirlenen alt boyutlara (faktörlere) ilişkin maddelerin yük değerleri araştırmanın ekler kısmında bulunmaktadır (Bkz. EK- 3).

II.5.3 Güvenirlik Analizleri

Güvenirlik, bir ölçeğin ölçmek istediği şeyi tutarlı ve istikrarlı bir şekilde ölçmesi ile ilgili bir kavramdır. Başka bir deyişle ölçekten elde edilen verilerin güvenilir olması, ölçeğin yüksek güvenirliğe sahip olmasıyla ilgilidir. Tavşancıl (2002), güvenirlik kavramını, “davranışsal özelliklerin ölçülmesinde kullanılan ölçeklerin kararlılığının incelenmesi işlemi” olarak tanımlamaktadır. Tekin (1997)'e göre güvenirlik, “bir test veya ölçme aracının ölçtüğü şeyi ne derece ölçtüğü ile ilgilidir”. Bir ölçme aracı farklı şartlar altında yakın sonuçlar veriyorsa veya farklı araştırmacılar tarafından kullanıldığında farklı durumlarda benzer sonuçlar veriyorsa, o ölçme aracı için güvenirliği yüksek yorumu yapılabilmektedir. Gilbert ve Churchill (1991), tutarlı bir ölçümün güvenirliğinin, ölçeği oluşturan değişkenler setinin iç tutarlılığı (internal

consistency) veya iç homojenitesi (internal homogeneity) ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Büyüköztürk (2004)' e göre bir ölçme aracının güvenilirliği için aranılan iki temel ölçüt, “değişik zamanlarda elde edilen cevaplar (puanlar) arasında tutarlık” ve “aynı zamanda elde edilen cevaplar arasında tutarlık” olarak açıklanabilir. Karasar' a göre (2005) ise yapılan ölçmede üç tür güvenilirlik ölçütü aranabilir. Bunlar “zamana göre değişmezlik (süreklilik)”, “bağımsız gözlemciler arası uyum” ve “iç tutarlılık” şeklindedir.

Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin güvenilirlik analizinde “iç tutarlılık” yaklaşımı izlenmiştir. İç tutarlılığın ölçümünde *Cronbach alfa* katsayısı kullanılmıştır. Likert tipi ölçeklerin güvenilirliği ölçmek için kullanılan *Cronbach alfa* katsayısı uyarlanan ölçek ve ölçeğin alt ölçekleri için hesaplanır ve bu katsayı maddelerin iç tutarlılığı/homojenliği hakkında bilgi verir (Tezbaşaran, 1996). Tutarlılık derecesi güvenilirlik katsayısı 1'e yaklaştıkça yükselir, 0'a yaklaştıkça da düşer (Tekin, 1993; Turgut, 1997; Yıldırım, 1999). *Alpha* değerinin küçük olması, değişkenlerin ölçülmek istenen yapının ortak değerini eşit olarak paylaşmadığı, ölçülmek istenen yapıyı zayıf bir şekilde temsil ettiği ya da temsil etmediği şeklinde yorumlanır. Bu sebeple, ortak değeri eşit olarak paylaşmayan değişkenler bulunup grup dışına çıkarılırlar. Eleminasyonun sonucunda madde grubunun ölçülmek istenen yapıyı daha iyi temsil etmesi sağlanmış olur (Gilbert ve Churchill, 1991).

Araştırma kapsamında geliştirilen Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin iç tutarlılığı *Madde Toplam Korelasyonu (Item-total correlation)* yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yöntem ile, maddelerin ölçmek istediği yapıyı temsil etme derecelerinin belirlenmesi için, ölçek maddelerinin içerisinde ortak değeri paylaşmayan maddelerin bulunması ve bu maddelerin her birinin düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Madde toplam korelasyonları, testten elde edilen toplam puanlarla her bir maddenin arasındaki ilişkiyi göstermektedir ve sonuçların istatistiksel açıdan minimum $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı olması beklenmektedir.

Araştırmada, PPDÖ' nün iç tutarlık güvenilirliğini belirlemek üzere yapılan ilk analizlerin ardından **Piyanoda Postür** boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=,85$ bulunmuş, ölçekte kalan 16 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkide bulunduğu belirlenen 3 madde ölçek dışına çıkarılmış ve iç tutarlılık analizleri yinelenmiştir. Yapılan ikinci analizlerin ardından önemli derecede alphayı düşüren madde olmadığından iç tutarlılık analizlerine son verilmiş, $\alpha=,91$ ' den daha fazla yükselmediği görülmüş, **Piyanoda Postür** boyutu için ölçekte kalan 13 maddenin alpha değeri üzerinde pozitif etkide bulunduğu saptanmıştır. Ölçeğin **Gam- Arpej** boyutuna ilişkin yapılan iç tutarlılık analizi sonucunda alpha değeri $\alpha=,91$ bulunmuş, önemli derecede alphayı düşüren madde bulunmadığından iç tutarlılık analizlerine son verilmiş, bu boyutta yer alan 10 maddenin alpha değerini pozitif (yükseltici) yönde etkilediği saptanmıştır. PPDÖ'nün **Etüt** boyutu için yapılan ilk iç tutarlılık analizlerinin ardından alpha değeri $\alpha=,83$ bulunmuş, alphayı düşüren 1 madde ölçekten çıkarılmış, yinelenen analizlerin sonucunda toplam 8 madde ile $\alpha=,97$ 'den fazla yükselmediği görülmüştür. Ölçeğin **Barok Dönem Eseri** boyutu için total Cronbach alpha değeri $\alpha=,97$ bulunmuştur. Bu değer iç tutarlılık güvenilirliği için yeterli bulunarak, 9 madde ile $\alpha=,97$ 'den fazla yükselmediği görülmüştür. **Klasik Dönem Eseri** boyutuna ilişkin yapılan ilk analizlerin ardından alpha $\alpha=,81$ bulunmuş, alpha değerini negatif yönde etkilediği düşünülen 1 madde ölçek dışı bırakılmış, iç tutarlılık analizi yinelenmiştir. İkinci analizin ardından alpha $\alpha=,95$ 'e yükselmiş 1 madde daha ölçekten çıkarılmıştır. Üçüncü analizin sonucunda toplam 10 madde ile $\alpha=,96$ 'dan fazla yükselmediği görülmüş, iç tutarlılık analizlerine son verilmiştir. PPDÖ'nün **Serbest Eser** boyutuna ilişkin yapılan ilk analizlerin ardından alpha değeri $\alpha=,94$ bulunmuş, iç tutarlılığı artırmak için ölçekten 1 madde atılmış, yinelenen analizlerin sonucunda $\alpha=,98$ 'e yükselmiştir. 2. uygulamanın ardından 1 madde daha ölçek dışı bırakılmış, toplam 10 madde ile $\alpha=,98$ 'den fazla yükselmediği görülmüştür. Araştırma kapsamında geliştirilen Piyano performansı değerlendirme ölçeği, iç tutarlılık analizleri sonucunda **Piyanoda Postür** boyutunda 13 madde, **Gam- Arpej** boyutunda 10 madde, **Etüt** boyutunda 8 madde, **Barok Dönem Eseri** boyutunda 9 madde, **Klasik Dönem Eseri** boyutunda 10 madde ve **Serbest Eser** boyutunda 10 madde ile uygulanmaya hazır son şeklini almıştır.

PPDÖ'nün *Madde Toplam Korelasyonu (Item-total correlation)* analizi sonuçlarına ilişkin istatistiksel değerler tabloları ve alt boyutların güvenirlik katsayıları araştırmanın Bulgular ve Yorum kısmında verilmiştir.

II.5.4 İlişkisel (Korelasyon) Analizleri

Korelasyon analizi aralık ve rasyo seviyesinde ölçülmüş iki değişken arasındaki ilişkinin veya bağımlılığının şiddetini belirlemeye yönelik bir analiz tekniğidir. Korelasyon analizinde ölçülmeye çalışılan ilişki, değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal (lineer) olan kısmı ile ilgilidir. Bu analiz sonucunda hesaplanan korelasyon katsayısı r ile gösterilir ve -1 ile +1 arası değerler alabilir (Altunışık ve diğerleri, 2004).

Korelasyon analizlerinde iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak amacıyla kullanılan *Pearson korelasyon katsayısı*, iki değişkenin de sürekli olmasını ve değişkenlerin birlikte normal dağılım göstermesini gerektirmektedir. Büyüköztürk (2004)'e göre Pearson korelasyon katsayısı; kuvvet (düşük-orta-yüksek), yön (pozitif-negatif), açıklanan varyans, istatistiksel anlamlılık ve pratik anlamlılık açısından yorumlanabilir. Korelasyon katsayısının + 1.00 olması mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1.00 olması, mükemmel negatif bir ilişkiyi; 0.00 olması ise ilişkinin olmadığını göstermektedir. Katsayı değerinin 0.70- 1.00 arasında olması, yüksek; 0.70- 0.30 arasında olması, orta; 0.30- 0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir.

Araştırma kapsamında geliştirilen PPDÖ'nün altboyutları arasındaki ilişkinin kuvvetini belirlemek ve uygulama sonrası jürilerin puanlamaları arasındaki tutarlılığı (bağımsız gözlemciler arasındaki uyum) saptamak için Pearson Momentler korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda elde edilen Pearson korelasyon katsayısı değerleri tabloleştirilerek araştırmanın Bulgular ve Yorum kısmında verilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerden elde edilen bulguların istatistiksel çözümlenmeleri tablolar biçiminde gösterilip yorumlanmıştır. Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması aşamasında, araştırmanın amaçlarına uygun olarak aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

1. Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim dallarında piyano eğitimi veren öğretim elemanlarının hangi ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullandıklarını ve bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapma durumlarına ilişkin görüşlerini tespit etme amacıyla uygulanan anketin sonuçları *Betimsel İstatistik* (yüzde-frekans) analizleriyle çözümlenmiştir. Ayrıca anketi cevaplayan öğretim elemanlarının demografik özelliklerine (öğretim elemanlarının üniversitelere göre dağılımı, ünvan ve hizmet yılı) ait veriler tablo halinde verilmiştir.

2. Araştırma kapsamında geliştirilen Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin kapsam geçerliliğinin sınanması aşamasında görüşlerine başvurulmuş uzmanların demografik özellikleri tablo halinde sunulmuştur.

3. Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin geçerlik çalışmaları için yapılan *Faktör Analizi* sonucunda ulaşılan faktörlerin özdeğerleri ile toplam faktör yükleri ve *Temel Bileşenler Analizi* sonucunda belirlenen alt boyutlara (faktörlere) ilişkin maddelerin yük değerleri tablolastırılıp yorumlanmıştır.

4. PPDÖ'nün güvenilirlik çalışmaları doğrultusunda Postür, Gam-Arpej, Etüt, Barok, Klasik ve Serbest altboyutlarına ilişkin *Madde Toplam Analizi* uygulamaları ve *İç Tutarlılık (Cronbach Alpha)* katsayılarına ait bulgular tablolar halinde sunulmuş yorumlanmıştır.

5. PPDÖ'nün altboyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere hesaplanan *Pearson Moment Korelasyon* katsayıları tablolaştırılıp yorumlanmıştır.

6. Öğrencilerin (n=100) yarıyıl sonu sınavındaki piyano performanslarını PPDÖ kullanarak değerlendiren jüri üyelerinin puanları arasındaki tutarlılığı belirlemek amacıyla yapılan *Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Analizi* sonuçları çözümlenerek yorumlanmıştır.

7. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalında piyano eğitimi alan öğrencilerin (n=92), yarıyıl sonu piyano sınavlarında kullanılan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla uygulanan anketin sonuçları *Betimsel İstatistik* analizleriyle çözümlenerek tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamında uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri bilgisayar ortamında gerçekleşmiştir. Veriler “ SPSS for Windows ver: 13.0” programında çözümlenmiş, manidarlığı .01 düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiştir. Tüm veriler, araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

III.1 Örneklemin Genel Yapısına İlişkin Veriler

Bu bölümde, “*Piyano öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında kullandıkları ölçme yöntemlerine ilişkin durum tespiti anketi*” nin uygulandığı grubun, PPDÖ’nün kapsam geçerliliği için görüşlerine başvurulmuş uzmanların ve PPDÖ kullanılarak yarıyıl sonu sınavında piyano performansları değerlendirilen öğrencilerin demografik özelliklerine ait frekans (f) – yüzde (%) değerleri sunulmuştur.

Tablo 1. Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketini Cevaplayan Piyano Öğretim Elemanlarının Üniversitelere Göre Dağılımı

ÜNİVERSİTELER	f	%
Marmara	7	31.8
Gazi	4	18.2
Abant İzzet Baysal	6	27.3
Onsekiz Mart	1	4.5
Süleyman Demirel	1	4.5
Dokuz Eylül	3	13.7
Toplam	22	100

Tabloda görüldüğü gibi, “*Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketi*” ne katılan piyano öğretim elemanlarından 7’si (% 31.8) Marmara Üniversitesi’nde, 6’sı (% 27.3) Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde, 4’ü (% 18.2) Gazi Üniversitesi’nde, 3’ü (% 13.7) Dokuz Eylül Üniversitesi’nde, 1’i (% 4.5) Onsekiz Mart Üniversitesi’nde ve 1’i (%4.5) Süleyman Demirel Üniversitesi’nde görev yapmaktadır.

Tablo 2. Ankete Katılan Piyano Öğretim Elemanlarının Kişisel Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

DEĞİŞKEN	DÜZEY	f	%
UNVAN	Profesör	6	27.3
	Doçent	3	13.6
	Yrd. Doç. Dr.	4	18.2
	Öğr. Gör.	9	40.9
	Toplam	22	100
HİZMET YILI	0-10 yıl	6	27.3
	11-20 yıl	8	36.4
	21-30 yıl	6	27.3
	31- 45 yıl	2	9
	Toplam	22	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi ankete katılan piyano öğretim elemanlarından 6’sı (% 27.3) profesör, 3’ü (13.6) doçent, 4’ü (18.2) yardımcı doçent doktor ve 9’u (% 40.9) öğretim görevlisi ünvanına sahiptir. Hizmet yılı değişkenine göre ise, piyano öğretim elemanlarından 6’sı (% 27.3) 0-10 yıl, 8’i (% 36.4) 11- 20 yıl, 6’sı (% 27.3) 21- 30 yıl ve 2’si (% 9) 31- 45 yıl çalışma sürelerine sahiptir.

Tablo 3. PPDÖ'nün Uygulandığı Öğrenci Grubuna İlişkin Sınıf Dağılımı

SINIF	f	%
1.sınıf	36	36
2.sınıf	28	28
3.sınıf	36	36
Toplam	100	100

Tabloda görüldüğü gibi yarıyıl sonu sınavlarında öğretim elemanları tarafından PPDÖ kullanılarak piyano performansları değerlendirilen 100 öğrenciden 36'sı 1. sınıfta, 28'i 2. sınıfta ve 36'sı 3. sınıfta okumaktadır.

Tablo 4. PPDÖ'nün Kapsam Geçerliliği için Görüşüne Başvurulan Piyano Eğitimi Alanındaki Uzmanların Üniversitelere Göre Dağılımı

ÜNİVERSİTELER	f	%
Marmara	11	55
Gazi	3	15
Abant İzzet Baysal	4	20
Onsekiz Mart	1	5
Süleyman Demirel	1	5
Toplam	20	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi PPDÖ'nün kapsam geçerliliği için görüşüne başvuru alan uzmanlardan 11'i (%55) Marmara Üniversitesi'nde, 3'ü (%15) Gazi Üniversitesi'nde, 4'ü (%20) Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde, 1'i (%5) Onsekiz Mart Üniversitesi'nde ve 1'i (%5) Süleyman Demirel Üniversitesi'nde piyano eğitimcisi olarak görev yapmaktadır.

Tablo 5. Uzman Görüşü Alınan Piyano Eğitimcilerinin Ünvan ve Hizmet Yılı Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

DEĞİŞKEN	DÜZEY	f	%
ÜN VAN	Profesör	5	25
	Doçent	4	20
	Yrd. Doç. Dr.	6	30
	Öğr. Gör. Dr.	5	25
	Toplam	20	100
HİZMET YILI	0-10 yıl	3	15
	11-20 yıl	6	30
	21-30 yıl	6	30
	31- 45 yıl	5	25
	Toplam	20	100

Tabloda görüldüğü gibi, PPDÖ'nün kapsam geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuş piyano eğitimcilerinden 5'i (%25) profesör, 4'ü (%20) doçent, 6'sı (%30) yardımcı doçent doktor ve 5'i (%25) öğretim görevlisi doktor unvanına sahiptir. Hizmet yılı özelliğine göre ise, uzmanlardan 3'ü (% 15) 0-10 yıl, 6'sı (% 30) 11- 20 yıl, 6'sı (%30) 21- 30 yıl ve 5'i (%25) 31- 45 yıl çalışma sürelerine sahiptir.

III.2 Piyano Öğretim Elemanlarının Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kullandıkları Ölçme Yöntemlerine İlişkin Durum Tespiti Anketi ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, uygulanan anket sonucunda 22 öğretim elemanının görüşlerinden elde edilen verilerin istatistik analizleri (frekans-yüzde değerleri) ve bulguların yorumları yer almaktadır. Ankette yer alan 6 soruya ilişkin öğretim elemanı görüşleri her soru için ayrı tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 6. Piyano Öğretim Elemanlarının, Dünyada Piyano Eğitiminde Kullanılan Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Haberdar Olma Durumu

GÖRÜŞLER	f	%
Evet	5	22.7
Hayır	17	77.3
Toplam	22	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi “*Dünyada piyano eğitiminde kullanılan, geçerliği ve güvenilirliği olan, piyano performansı değerlendirme ölçeğinden haberdar olma durumu*”na ilişkin öğretim elemanlarından 5’i (% 22.7) evet, 17’si (% 77.3) hayır yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun, geçerliği ve güvenilirliği olan yabancı performans değerlendirme ölçeklerinden yeterince haberdar olmadıkları söylenebilir.

Tablo 7. Piyano Öğretim Elemanlarının, Türkiye’de Piyano Eğitiminde Kullanılan Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Haberdar Olma Durumu

GÖRÜŞLER	f	%
Evet	1	4.5
Hayır	21	95.5
Toplam	22	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi “*Türkiye’de piyano eğitiminde kullanılan, piyano performansı değerlendirme ölçeğinden haberdar olma durumu*” na ilişkin öğretim elemanlarından 1’i (% 4.5) evet, 21’i (% 95.5) hayır yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, öğretim elemanlarından tamamına yakınının, Türkiye’de kullanılmakta olan piyano performansı değerlendirme ölçeğinden haberdar olmadıkları söylenebilir. Ankette evet cevabını veren öğretim elemanından performans ölçme aracı örneği elde edilememiştir.

Tablo 8. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Yerli/ Yabancı Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Yararlanma Durumu

GÖRÜŞLER	f	%
Evet	0	0
Bazen	3	13.6
Hayır	19	86.4
Toplam	22	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi “*Yarıyıl sonu sınavlarında yerli/ yabancı piyano performansı değerlendirme ölçeğinden yararlanma durumu*”na ilişkin piyano öğretim elemanlarından 3’ü (% 13.6) bazen, 19’u (% 86.4) hayır cevabını vermişlerdir. Evet cevabı hiçbir öğretim elemanı tarafından işaretlenmemiştir. Bazen cevabını veren öğretim elemanlarından, sınavlarda kullanmakta oldukları piyano performansı değerlendirme ölçeği örneğine ulaşamamıştır.

Tablo 9. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Kendi Geliştirdikleri Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeğinden Yararlanma Durumu

GÖRÜŞLER	f	%
Evet	6	27.3
Bazen	6	27.3
Hayır	10	45.5
Toplam	22	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi “*Yarıyıl sonu sınavlarında kendi geliştirdikleri piyano performansı değerlendirme ölçeğinden yararlanma durumu*”na ilişkin piyano öğretim elemanlarından 6’sı (% 27.3) evet, 6’sı (% 27.3) bazen, 10’u (% 45.5) hayır cevabını vermişlerdir. Evet ve bazen cevabını veren öğretim elemanları, sınavlarda kendi oluşturdukları performans değerlendirme kriterleri doğrultusunda ölçme yaptıklarını, ancak bunların geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı niteliğinde olmadığı görüşünü bildirmişlerdir.

Tablo 10. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Bilimsel Ölçütlerde Değerlendirme Yapma Durumu

GÖRÜŞLER	f	%
Evet	0	0
Bazen	14	63.6
Hayır	8	36.4
Toplam	22	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi “*Yarıyıl Sonu Sınavlarında, bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapma durumu*” na ilişkin piyano öğretim elemanlarından 14’ü (% 63.6) bazen, 8’i (% 36.4) hayır cevabını vermişlerdir. Evet seçeneği hiçbir öğretim elemanı tarafından işaretlenmemiştir. Bu bulgular doğrultusunda, piyano öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında tamamen bilimsel ölçütlere dayalı bir değerlendirme yapmadığı söylenebilir.

Tablo 11. Piyano Öğretim Elemanlarının, Yarıyıl Sonu Sınavlarında Yazılı/ Standart Bir Piyano Performans Ölçeğine İhtiyaç Duyma Durumu

GÖRÜŞLER	f	%
Evet	20	90.9
Bazen	2	9.1
Hayır	0	0
Toplam	22	100

Tablo görüldüğü gibi “*Yarıyıl Sonu Sınavlarında, yazılı/ standart bir piyano performans ölçeğine ihtiyaç duyma durumu*” na ilişkin piyano öğretim elemanlarından 20’si (% 90.9) evet, 2’si (% 9.1) bazen cevabını vermişlerdir. Hayır seçeneği hiçbir öğretim elemanı tarafından işaretlenmemiştir. Bu bulgular doğrultusunda piyano öğretim elemanlarından tamamına yakınının geçerli ve güvenilir bir piyano performansı ölçme aracına ihtiyaç duydukları söylenebilir.

III.3 Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine ve Değerlendirme Kriterlerine İlişkin Görüş Anketi ile İlgili Bulgular

Bu bölümde, uygulanan anket sonucunda 92 öğrencinin görüşlerinden elde edilen verilerin frekans-yüzde değerleri ve bulguların yorumları yer almaktadır. “Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Yarıyıl Sonu Piyano Sınavlarında Kullanılan Ölçme Yöntemlerine ve Değerlendirme Kriterlerine İlişkin Görüş Anketi” ile 1.sınıftan 33 (%35.9), 2.sınıftan 38 (%41.3) ve 3.sınıftan 21 (%28.3) öğrencinin görüşü alınmıştır.

Tablo 12. Öğrenci Anketi Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sıra No	Görüşler	N	(1) Evet		(2) Kısmen		(3) Hayır	
			f	%	f	%	f	%
1	Piyano performansının ölçülmesinde kullanılan değerlendirme ölçeği hakkında bilgi sahibiyim	92	21	22.8	47	51.1	24	26.1
2	Piyano performansımın objektif (yansız) değerlendirildiğine inanıyorum	92	60	65.2	24	26.1	8	8.7
3	Piyano sınavlarında yapılan değerlendirmeyi güvenilir buluyorum	92	49	53.3	30	32.6	13	14.1
4	Piyano sınavlarında yapılan değerlendirmede her öğrenciye eşit davranıldığına inanıyorum	92	33	35.9	38	41.3	21	22.8
5	Piyano sınavlarında çaldığım her parçanın nasıl değerlendirildiğini biliyorum	92	25	27.2	41	44.6	26	28.3
6	Piyano performansımın değerlendirilmesinde kullanılan ölçme kriterlerini bilmem motivasyonumu artıracaktır	92	53	57.6	30	32.6	9	9.8

Sıra No	Görüşler	N	(1)		(2)		(3)	
			Evet		Kısmen		Hayır	
			f	%	f	%	f	%
7	Piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme kriterlerini bilmem sınav başarıyı arttıracaktır	92	49	53.3	34	37	9	9.8
8	Piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer alan vücudun duruşu/postür ile ilgili bilgiler rahatlamamı sağlayacaktır	92	64	69.6	24	26.1	4	4.3
9	Piyano sınavlarında değerlendirilen notaların doğru çalınması önemlidir kriterini biliyorum	92	83	90.2	6	6.5	3	3.3
10	Piyano sınavlarında değerlendirilen doğru parmak numarası kullanmak önemlidir kriterini biliyorum	92	77	83.7	12	13	3	3.3
11	Piyano sınavlarında değerlendirilen doğru tempo önemlidir kriterini biliyorum	92	77	83.7	12	13	3	3.3
12	Piyano sınavlarında çaldığım Etüt ile ilgili değerlendirme kriterlerini bilmem eseri teknik açıdan doğru çalmamı sağlayacaktır	92	73	79.3	18	19.6	1	1.2
13	Piyano sınavlarında çaldığım Etüt ile ilgili değerlendirilme kriterlerinde teknik özellikler ön plandadır	92	68	73.9	21	22.8	3	3.3
14	Piyano sınavlarında çaldığım Etüt'ün temposu değerlendirmede önemlidir	92	57	62	30	32.6	5	5.4
15	Piyano sınavlarında değerlendirilen gam ve arpejlerin bana teknik açıdan kazandırdığı yararları biliyorum	92	66	71.7	21	22.8	5	5.4
16	Piyano sınavlarında çaldığım parçaların, bestelendikleri döneme göre teknik ve yorum açısından farklı değerlendirildiğini biliyorum	92	48	52.2	29	31.5	15	16.3
17	Piyano sınavlarında çaldığım Barok dönem eserinin değerlendirilme kriterlerini biliyorum	92	29	31.5	37	40.2	26	28.3

Sıra No	Görüşler	N	(1) Evet		(2) Kısmen		(3) Hayır	
			f	%	f	%	f	%
18	Piyano sınavlarında çaldığım Barok dönem eserinin değerlendirilmesinde Kontrpuantal armoninin (soru-cevap) duyurulması kriteri önemlidir	92	61	66.3	26	28.3	5	5.4
19	Piyano sınavlarında çaldığım Klasik dönem eserinin değerlendirilmesinde homofonik yapının duyurulması kriteri önemlidir	92	54	58.7	28	30.4	10	10.9
20	Piyano sınavlarında çaldığım Sonat formundaki eserin değerlendirilmesinde cümlelerin duyurulması kriteri önemlidir	92	67	72.8	19	20.7	6	6.5
21	Piyano sınavlarında çaldığım Klasik dönem eserinin değerlendirilmesinde kadansların duyurulması kriteri önemlidir	92	61	66.3	21	22.8	10	10.9
22	Piyano sınavlarında çaldığım Romantik dönem eserinin değerlendirilmesinde pedalın doğru kullanımı kriteri önemlidir	92	63	68.5	21	22.8	8	8.7
23	Piyano sınavlarında çaldığım Romantik / Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde nüansların belirgin duyurulması kriteri önemlidir	92	72	78.3	16	17.4	4	4.3
24	Piyano sınavlarında çaldığım Romantik / Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde modülasyonların ve tını farklılıklarının duyurulması kriteri önemlidir	92	65	70.7	20	21.7	7	7.6
25	Piyano sınavlarında çaldığım Çağdaş Türk parçalarının değerlendirilmesinde aksak ölçülerin belirgin duyurulması kriteri önemlidir	92	73	79.3	14	15.2	5	5.4

Tablo 12’de görüldüğü gibi *“Piyano performansının ölçülmesinde kullanılan değerlendirme ölçeği hakkında bilgi sahibiyim”* önermesine 92 öğrenciden 21’i (%22.8) evet, 47’si (% 51.1) Kısmen ve 24’ü (% 26.1) Hayır cevabını vermiştir. Buna göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, değerlendirme ölçeği hakkında kısmen veya hiç bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir.

“Piyano performansının objektif (yansız) değerlendirildiğine inanıyorum” önermesine 60 (% 65.2) öğrenci Evet, 24 (%26.1) öğrenci Kısmen ve 8 (% 8.7) öğrenci Hayır cevabını vermiştir. Buna göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun piyano sınavlarında objektif değerlendirme yapıldığına inandıkları söylenebilir.

“Piyano sınavlarında yapılan değerlendirmeyi güvenilir buluyorum” durumuna ilişkin 49 (% 53.3) öğrenci Evet, 30 (%32.6) öğrenci Kısmen, 13 (%14.1) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu sonuçlara göre öğrenciler çoğunlukla piyano sınavlarındaki değerlendirmeyi güvenilir veya kısmen güvenilir bulmuşlardır.

“Piyano sınavlarında yapılan değerlendirmede her öğrenciye eşit davranıldığına inanıyorum” ifadesine 33 (%35.9) öğrenci Evet yanıtını verirken, 38 (%41.3) öğrenci Kısmen, 21 (%22.8) öğrenci ise Hayır cevabını vermiştir. Buna göre yapılan değerlendirmelerde her öğrenciye eşit davranıldığına inanan, kısmen inanan veya hiç inanan öğrencilerin sayısı birbirine oldukça yakındır.

“Piyano sınavlarında çaldığım her parçanın nasıl değerlendirildiğini biliyorum” önermesine 25 (% 27.2) öğrenci Evet, 41 (% 44.6) öğrenci Kısmen, 26 (% 28.3) öğrenci ise Hayır şeklinde yanıt vermiştir. Buna göre, piyano sınavlarında her parçanın nasıl değerlendirildiğini bilen öğrenci sayısı azınlıktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu sınavda çaldıkları parçaların nasıl değerlendirildiğini kısmen bilmekte veya hiç bilmemektedir.

Öğrencilerden 53’ü (%57.6) *“Piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme kriterlerini bilmem motivasyonumu artıracaktır”* önermesine Evet cevabını vermişlerdir. Bu önermeye kısmen katılan öğrenci sayısı 30 (%32.6), hiç katılmayan öğrenci sayısı ise 9 (%9.8) olmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin

değerlendirmelerde kullanılan ölçme kriterlerini bilmelerinin onların motivasyonlarını artıracığı şeklinde yorumlanabilir.

Ankette yer alan “*Piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme kriterlerini bilmem sınav başarıyı arttıracaktır*” ifadesine 49 (%53.3) öğrenci Evet, 34 (%37) öğrenci Kısmen, 9 (%9.8) öğrenci ise Hayır cevabını vermiştir. Bu doğrultuda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, değerlendirmelerde kullanılan ölçme kriterleri hakkında bilgi sahibi olmalarının sınav başarılarını artıracığını veya kısmen artıracığını düşündükleri söylenebilir.

Ankete katılan öğrencilerden 64’ü (%69.6) “*Piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer alan vücudun duruşu/postür ile ilgili bilgiler rahatlamayı sağlayacaktır*” ifadesine Evet yanıtını vermişlerdir. Kısmen cevabını veren öğrenci sayısı 24 (%26.1), bu görüşe hiç katılmayan öğrenci sayısı ise 4 (%4.3) olmuştur. Bu sonuca göre piyanoda postür ile ilgili bilgilerin, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu çalarken rahatlamalarını sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir.

Ankette yer alan 9. önermeden elde edilen veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (f= 83, %90.2) “*Piyano sınavlarında değerlendirilen notaların doğru çalınması önemlidir*” kriterini bildikleri, 6 (%6.5) öğrencinin kısmen bildikleri, 3 (% 3.3) öğrencinin ise bu kriterin önemliliğini hiç bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“*Piyano sınavlarında değerlendirilen doğru parmak numarası kullanmak önemlidir kriterini biliyorum*” önermesine 77 (% 83.7) öğrenci Evet, 12 (%13) öğrenci Kısmen, 3 (%3.3) öğrenci ise Hayır demiştir. Buna göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun *doğru parmak numarasını kullanmak* kriterinin önemliliği hakkında tam veya kısmen bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

“*Piyano sınavlarında değerlendirilen doğru tempo önemlidir kriterini biliyorum*” görüşüne ilişkin 77 (% 83.7) öğrenci Evet, 12 (%13) öğrenci Kısmen, 3 (%3.3) öğrenci ise Hayır şeklinde katılım derecelerini belirtmişlerdir. Bu veriler

doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, sınav değerlendirmelerinde kullanılan *doğru tempo* kriterinin önemliliği hakkında tam veya kısmen bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

Ankete katılan öğrencilerden 68'i (%73.9) "*Piyano sınavlarında çaldığım Etüt ile ilgili değerlendirme kriterlerini bilmem eseri teknik açıdan doğru çalmama sağlayacaktır*" ifadesine Evet yanıtını vermişlerdir. Kısmen cevabını veren öğrenci sayısı 21 (%22.8), bu görüşe hiç katılmayan öğrenci sayısı ise 3 (%3.3) olmuştur. Bu sonuca göre Etüt ile ilgili değerlendirme kriterlerini bilmelerinin, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu eseri teknik açıdan doğru çalmalarını sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir.

"*Piyano sınavlarında çaldığım Etüt ile ilgili değerlendirilme kriterlerinde teknik özellikler ön plandadır*" önermesine ilişkin 68 (%73.9) öğrenci Evet, 21 (%22.8) öğrenci Kısmen, 3 (%3.3) öğrenci ise Hayır şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, çaldıkları Etüt eserinde yer alan teknik özelliklerin değerlendirmelerde önemli veya kısmen önemli olduğunu bildikleri söylenebilir.

"*Piyano sınavlarında çaldığım Etüt'ün temposu değerlendirmede önemlidir*" görüşüne ilişkin 57 (% 62) öğrenci Evet, 30 (%32.6) öğrenci Kısmen, 5 (%5.4) öğrenci ise Hayır şeklinde katılım derecelerini belirtmişlerdir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, sınav değerlendirmelerinde kullanılan *Etüt'ün temposu* kriterinin önemliliği hakkında tam veya kısmen bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

"*Piyano sınavlarında değerlendirilen gam ve arpejlerin bana teknik açıdan kazandırdığı yararları biliyorum*" önermesine 66 (%71.7) öğrenci Evet, 21 (%22.8) öğrenci Kısmen, 5 (%5.4) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, gam ve arpejlerin piyano tekniği açısından kazandırdığı yararlar konusunda bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım parçaların, bestelendikleri döneme göre teknik ve yorum açısından farklı değerlendirildiğini biliyorum” görüşüne Evet cevabını veren 48 (% 52.2), Kısmen cevabını veren 29 (% 31.5), Hayır cevabını veren ise 15 (% 16.3) öğrenci olmuştur. Bu bulgular doğrultusunda, sınavlarda çalınan parçaların bestelendikleri döneme göre teknik ve yorum açısından farklı değerlendirildiği konusunda öğrencilerin yeterince bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Barok dönem eserinin değerlendirilme kriterlerini biliyorum” görüşüne ilişkin 29 (% 31.5) öğrenci Evet, 37 (% 40.2) öğrenci Kısmen, 26 (% 28.3) öğrenci ise Hayır şeklinde katılım derecelerini belirtmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Barok dönem eserlerinin değerlendirilme kriterlerini kısmen bildikleri veya hiç bilmedikleri söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Barok dönem eserinin değerlendirilmesinde Kontrpuantal armoninin (soru-cevap) duyurulması kriteri önemlidir” önermesine 61 (% 66.3) öğrenci Evet, 26 (% 28.3) öğrenci Kısmen, 5 (%5.4) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Barok dönem eserlerinin değerlendirilmesinde kontrpuantal armoninin duyurulması kriterinin önemliliğini bildikleri veya kısmen bildikleri söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Klasik dönem eserinin değerlendirilmesinde homofonik yapının duyurulması kriteri önemlidir” önermesine 54 (% 58.7) öğrenci Evet, 28 (% 30.4) öğrenci Kısmen, 10 (%10.9) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Klasik dönem eserlerinin değerlendirilmesinde homofonik yapının duyurulması kriterinin önemliliğini bildikleri veya kısmen bildikleri söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Sonat formundaki eserin değerlendirilmesinde cümlelerin duyurulması kriteri önemlidir” önermesine ilişkin 67 (% 72.8) öğrenci Evet, 19 (% 20.7) öğrenci Kısmen, 6 (% 6.5) öğrenci ise Hayır şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, çaldıkları Sonat

formundaki eserlerinin değerlendirilmesinde cümlelerin duyurulması kriterinin önemli veya kısmen önemli olduğunu bildikleri söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Klasik dönem eserinin değerlendirilmesinde kadansların duyurulması kriteri önemlidir” önermesine 61 (% 66.3) öğrenci Evet, 21 (%22.8) öğrenci Kısmen, 10 (% 10.9) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, çaldıkları Klasik dönem eserlerinin değerlendirilmesinde kadansların duyurulması kriterinin önemliliğini bildikleri veya kısmen bildikleri söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Romantik dönem eserinin değerlendirilmesinde pedalın doğru kullanımı kriteri önemlidir” önermesine ilişkin 63 (% 68.5) öğrenci Evet, 21 (% 22.8) öğrenci Kısmen, 8 (% 8.7) öğrenci ise Hayır şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, çaldıkları Romantik dönem eserlerinin değerlendirilmesinde pedalın doğru kullanımı kriterinin önemli veya kısmen önemli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Romantik / Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde nüansların belirgin duyurulması kriteri önemlidir” görüşüne ilişkin 72 (% 78.3) Evet, 16 (% 17.4) öğrenci Kısmen, 4 (% 4.3) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu görüşler doğrultusunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, piyano sınavlarında çaldıkları Romantik/ Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde nüansların belirgin duyurulması kriterini önemli buldukları söylenebilir.

“Piyano sınavlarında çaldığım Romantik / Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde modülasyonların ve tını farklılıklarının duyurulması kriteri önemlidir” önermesine 65 (% 70.7) öğrenci Evet, 20 (% 21.7) öğrenci Kısmen, 7 (% 7.6) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu veriler doğrultusunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Romantik/ Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde modülasyonların ve tını farklılıklarının duyurulması kriterinin önemliliğini bildikleri veya kısmen bildikleri söylenebilir.

”Piyano sınavlarında çaldığım Çağdaş Türk parçalarının değerlendirilmesinde aksak ölçülerin belirgin duyurulması kriteri önemlidir” görüşüne ilişkin 73 (% 79.3) Evet, 14 (% 15.2) öğrenci Kısmen, 5 (% 5.4) öğrenci ise Hayır yanıtını vermiştir. Bu görüşler doğrultusunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, piyano sınavlarında çaldıkları Çağdaş Türk parçalarının değerlendirilmesinde aksak ölçülerin belirgin duyurulması kriterinin önemli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

III.4 PPDÖ'nün Geçerlik Analizi Sonuçları ile İlgili Bulgular

Aşağıdaki tabloda faktör analizi sonucunda ulaşılan faktörlerin öz değerleri ve toplam faktör yükleri verilmiştir.

Tablo 13. Faktörlerin öz değerleri ve toplam faktör yükleri

Faktör	Başlangıç Özdeğerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri		
	Total	Açıklanan Varyans %	Kümülatif %	Total %	Açıklanan Varyans %	Kümülatif
(1) Postür	8,913	30,734	30,734	8,913	30,734	30,734
(2) Gam-Arpej	7,661	47,879	47,879	7,661	47,879	47,879
(3) Etüt	7,383	56,793	56,793	7,383	56,793	56,793
(4) Barok	8,160	67,997	67,997	8,160	67,997	67,997
(5) Klasik	8,718	54,488	54,488	8,718	54,488	54,488
(6) Serbest	10,360	60,943	60,943	10,360	60,943	60,943

Tablo 13'te görüldüğü gibi; birinci faktörün (postür) özdeğeri 8.91, toplam varyansı açıklama oranı % 30.73; ikinci faktörün (gam- arpej) özdeğeri 7.66, toplam varyansı açıklama oranı % 47.87; üçüncü faktörün (etüt) özdeğeri 7.38, toplam varyansı açıklama oranı % 56.79; dördüncü faktörün (barok) özdeğeri 8.16; toplam varyansı açıklama oranı 67.99; beşinci faktörün (klasik) özdeğeri 8.71, toplam varyansı açıklama oranı % 54.48; altıncı faktörün (serbest) özdeğeri 10.36, toplam varyansı açıklama oranı 60.94 olarak belirlenmiştir.

Tablo 14. Faktör Analizi Sonucunda Ölçeğin Alt Boyutlarından Yük Alan Maddeler

Faktör	Madde Sayısı	Maddeler Numarası
1	16 Madde	15, 8, 1, 2, 3, 26, 9, 22, 7, 23, 13, 18, 10, 21, 25, 11
2	10 Madde	11, 1, 2, 4, 16, 10, 6, 5, 13, 8
3	9 Madde	8, 4, 1, 5, 7, 2, 6, 9, 3
4	9 Madde	12, 5, 2, 3, 6, 10, 4, 1, 8
5	12 Madde	9, 1, 2, 3, 4, 10, 14, 8, 11, 7, 12, 13
6	12 Madde	16, 17, 1, 7, 12, 15, 4, 8, 2, 11, 10, 9

Tablo 14’te görüldüğü gibi birinci faktör (Postür) 16 maddeden (15, 8, 1, 2, 3, 26, 9, 22, 7, 23, 13, 18, 10, 21, 25, 11. maddeler); ikinci faktör (Gam-Arpej) 10 maddeden (11, 1, 2, 4, 16, 10, 6, 5, 13, 8. maddeler); üçüncü faktör (Etüt) 9 maddeden (8, 4, 1, 5, 7, 2, 6, 9, 3. maddeler); dördüncü faktör (Barok) 9 maddeden (12, 5, 2, 3, 6, 10, 4, 1, 8. maddeler); beşinci faktör (Klasik) 12 maddeden (9, 1, 2, 3, 4, 10, 14, 8, 11, 7, 12, 13. maddeler); altıncı faktör (Serbest) 12 maddeden (16, 17, 1, 7, 12, 15, 4, 8, 2, 11, 10, 9. maddeler) oluşmaktadır. Faktör analizi sonucunda ölçekte toplam 68 madde kalmıştır.

PPDÖ’ de birinci faktöre giren maddeler, öğrencilerin piyanoda oturuş, duruş ve vücudun kullanımına ilişkin davranışları içerdiği göz önüne bulundurularak **Postür** alt boyutu olarak; ikinci faktöre giren maddeler, öğrencilerin piyanoda çaldıkları gam ve arpej performanslarına ilişkin davranışları kapsadığından **Gam- Arpej** alt boyutu olarak; üçüncü faktöre giren maddeler, öğrencilerin piyanoda çalma tekniklerini geliştirmek amacıyla seslendirdikleri etüt performanslarına ilişkin davranışları içerdiğinden **Etüt** alt boyutu olarak; dördüncü faktöre giren maddeler, öğrencilerin piyanoda seslendirdikleri Barok Dönem eserlerinin teknik ve yorumsal özelliklerine ilişkin davranışları içerdiğinden **Barok** alt boyutu olarak; beşinci faktöre giren maddeler, öğrencilerin Klasik Dönem eser performanslarına ilişkin teknik ve yorumsal özellikleri içerdiğinden **Klasik** alt boyutu olarak ve altıncı faktöre giren maddeler öğrencilerin Romantik, Empresyonist, Çağdaş .vb. dönemlere ait seslendirdikleri eserlerin teknik ve yorumsal özellikleri içerdiğinden **Serbest** alt boyutu olarak adlandırılmıştır.

III.5 PPDÖ'nün Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi Sonuçları ile İlgili Bulgular

Piyano performansı değerlendirme ölçeğinin iç tutarlılığını belirlemek üzere yapılan analizlerin sonucuna ilişkin alt boyutların güvenirlik katsayıları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 15. PPDÖ'nün Alt Boyutlarına İlişkin Güvenirlik Katsayıları

Faktör	Cronbach Alpha
1 (Postür)	,910
2 (Gam – Arpej)	,915
3 (Etüt)	,966
4 (Barok)	,973
5 (Klasik)	,963
6 (Serbest)	,981

Tabloda görüldüğü gibi PPDÖ'nün iç tutarlılık katsayıları oldukça yüksek bulunmuştur. Ölçeğin *Piyanoda Postür* boyutu için alpha değeri $\alpha = ,910$; *Gam-Arpej* boyutu için alpha değeri $\alpha = ,915$; *Etüt* boyutu için alpha değeri $\alpha = ,966$; *Barok Dönem Eseri* boyutu için alpha değeri $\alpha = ,973$; *Klasik Dönem Eseri* boyutu için alpha değeri $\alpha = ,945$; *Serbest Dönem Eseri* boyutu için alpha değeri $\alpha = ,945$ olarak bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda *Serbest Dönem Eseri* boyutunda yer alan maddelerin PPDÖ'nün içinde en yüksek total alpha değerine sahip maddeler oldukları söylenebilir.

Tablo 16. PPDÖ'nün Postür Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	16	.85	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
pos_1	20,15	13,503	,836	,823
pos_2	20,15	13,503	,836	,823
pos_3	20,10	13,358	,815	,823
pos_7	19,55	13,208	,675	,831
pos_8	20,20	14,484	,926	,829
pos_9	20,15	14,871	,617	,838
pos_10	19,45	14,576	,517	,841
pos_11	19,65	15,187	,346	,850
pos_13	19,65	14,345	,463	,845
pos_15	20,20	14,484	,926	,829
pos_18	20,20	15,642	,415	,847
pos_21	19,80	17,747	-,292	,884
pos_22	20,25	15,566	,641	,843
pos_23	20,20	15,537	,460	,845
pos_25	19,75	17,882	-,323	,885
pos_26	20,05	13,945	,608	,835

PPDÖ' nün iç tutarlılık güvenirliliğini belirlemek üzere yapılan ilk *Madde Toplam Korelasyonu* analizi sonucunda *Piyanoda Postür* boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=,85$ bulunmuştur. Ölçekte kalan 16 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkide bulunduğu belirlenen **21.**, **25.** ve **26. maddeler** ölçek dışına çıkarılmış, iç tutarlılık analizleri yinelenmiştir.

Tablo 17. PPDÖ'nün Postür Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	13	.91	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
pos_1	15,85	12,661	,860	.892
pos_2	15,85	12,661	,860	,892
pos_3	15,80	12,695	,785	,896
pos_7	15,25	12,513	,658	,904
pos_8	15,90	13,674	,934	,895
pos_9	15,85	13,924	,672	,902
pos_10	15,15	13,713	,536	,907
pos_11	15,35	14,345	,354	.914
pos_13	15,35	13,292	,527	,910
pos_15	15,90	13,674	,934	,895
pos_18	15,90	14,726	,455	,909
pos_22	15,95	14,787	,615	,907
pos_23	15,90	14,726	,455	,909

PPDÖ'nün *Postür* boyutuna ilişkin tekrarlanan güvenirlik (iç tutarlılık) analizi sonucunda önemli derecede alphası düşüren madde olmadığından analizlere son verilmiştir. Ölçekte kalan tüm maddelerin .01 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. En düşük alpha değeri $\alpha=.89$, en yüksek alpha değeri ise $\alpha=.91$ olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda, PPDÖ'de kalan 13 maddenin piyano performansını değerlendirmede *Postür* boyutunu tutarlı olarak ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 18. PPDÖ'nün Gam-Arpej Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	10	.91	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
gam_1	12,45	9,103	,912	,899
gam_2	12,45	9,103	,912	,899
gam_4	12,45	9,103	,912	,899
gam_5	12,35	8,976	,711	,905
gam_6	12,35	8,450	,713	,905
gam_8	11,45	9,208	,411	.907
gam_10	12,40	8,253	,854	.895
gam_11	12,45	9,103	,912	,899
gam_13	11,15	8,661	,441	,905
gam_16	12,45	9,103	,912	,899

PPDÖ'nün iç tutarlılık güvenirliliğini belirlemek üzere yapılan ilk *Madde Toplam Korelasyonu* analizi sonucunda **Gam-Arpej** boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=.92$ bulunmuştur. Ölçekte kalan 10 maddeden alpha değerini negatif (düşürücü) yönde etkileyen madde olmadığından analizlere son verilmiştir. Ölçekte en düşük alpha değeri $\alpha=.89$, en yüksek alpha değeri ise $\alpha=.91$ olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda PPDÖ'de kalan 10 maddenin piyano performansını değerlendirmede **Gam-Arpej** boyutunu tutarlı olarak ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 19. PPDÖ'nün Etüt Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	9	.83	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
etüt_1	9,65	3,713	,950	,776
etüt_2	9,60	3,095	,929	,756
etüt_3	9,65	4,239	,473	,821
etüt_4	9,65	3,713	,950	,776
etüt_5	9,65	3,713	,950	,776
etüt_6	9,60	3,832	,675	,799
etüt_7	9,65	3,713	,950	,776
etüt_8	9,65	3,713	,950	,776
etüt_9	8,90	6,095	-,519	,966

PPDÖ' nün iç tutarlık güvenilirliğini belirlemek üzere yapılan ilk *Madde Toplam Korelasyonu* analizi sonucunda **Etüt** boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=,83$ bulunmuştur. Ölçekte kalan 9 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkide bulunduğu belirlenen **9.madde** elenerek iç tutarlılık analizleri tekrarlanmıştır.

Tablo 20. PPDÖ'nün Etüt Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	8	.97	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
etüt_1	7,80	4,695	,979	,956
etüt_2	7,75	3,987	,956	,961
etüt_3	7,80	5,326	,474	,961
etüt_4	7,80	4,695	,979	,956
etüt_5	7,80	4,695	,979	,956
etüt_6	7,75	4,724	,777	,966
etüt_7	7,80	4,695	,979	,956
etüt_8	7,80	4,695	,979	,956

PPDÖ'nün *Etüt* boyutuna ilişkin tekrarlanan güvenirlik (iç tutarlılık) analizi sonucunda önemli derecede alphası düşüren madde olmadığından analizlere son verilmiştir. Ölçekte kalan tüm maddelerin .01 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. En düşük alpha değeri $\alpha=.96$, en yüksek alpha değeri ise $\alpha=.97$ olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda, PPDÖ'de kalan 8 maddenin piyano performansını değerlendirmede *Etüt* boyutunu tutarlı olarak ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 21. PPDÖ'nün Barok Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	9	.97	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
barok_1	8,90	7,042	,863	,973
barok_2	8,95	7,734	,990	,967
barok_3	8,95	7,734	,990	,967
barok_4	8,90	6,832	,959	,968
barok_5	8,95	7,734	,990	,967
barok_6	8,95	7,734	,990	,967
barok_8	8,95	8,576	,473	,974
barok_10	8,90	6,832	,959	,968
barok_12	8,95	7,734	,990	,967

PPDÖ'nün iç tutarlık güvenirliliğini belirlemek üzere yapılan *Madde Toplam Korelasyonu* analizi sonucunda **Barok Dönem Eseri** boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=.97$ bulunmuştur. Ölçekte kalan 9 maddeden alpha değerini negatif (düşürücü) yönde etkileyen madde olmadığından analizlere son verilmiştir. Ölçekte en düşük alpha değeri $\alpha=.967$, en yüksek alpha değeri ise $\alpha=.974$ olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda PPDÖ'de kalan 9 maddenin piyano performansını değerlendirmede **Barok Dönem Eseri** boyutunu tutarlı olarak ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 22. PPDÖ'nün Klasik Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	12	.81	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
klasik_1	13,95	6,261	,895	,772
klasik_2	13,95	6,261	,895	,772
klasik_3	13,95	6,261	,895	,772
klasik_4	13,95	6,261	,895	,772
klasik_7	13,95	6,892	,462	,802
klasik_8	13,90	6,411	,641	,787
klasik_9	13,95	6,261	,895	,772
klasik_10	13,95	6,261	,895	,772
klasik_11	12,90	9,253	-,441	,945
klasik_12	13,90	7,042	,287	,815
klasik_13	13,25	5,882	,622	,785
klasik_14	13,95	6,261	,895	,772

PPDÖ' nün iç tutarlık güvenirliliğini belirlemek üzere yapılan *Madde Toplam Korelasyonu* analizi sonucunda *Klasik Dönem Eseri* boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=,81$ bulunmuştur. Ölçekte yer alan 12 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkisi olan **11. madde** elenerek iç tutarlılık analizleri tekrarlanmıştır.

Tablo 23. PPDÖ'nün Klasik Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	11	.95	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
klasik_1	11,80	7,537	,959	,933
klasik_2	11,80	7,537	,959	,933
klasik_3	11,80	7,537	,959	,933
klasik_4	11,80	7,537	,959	,933
klasik_7	11,80	8,274	,499	,949
klasik_8	11,75	7,566	,770	,940
klasik_9	11,80	7,537	,959	,933
klasik_10	11,80	7,537	,959	,933
klasik_12	11,75	8,303	,386	,935
klasik_13	11,10	7,674	,450	,963
klasik_14	11,80	7,537	,959	,933

PPDÖ'nün *Klasik Dönem Eseri* boyutununa ilişkin ikinci güvenirlik (iç tutarlılık) analizi sonucunda total Cronbach Alpha değeri $\alpha=,95$ bulunmuştur. Ölçekte kalan 11 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkide bulunduğu belirlenen **13. madde** ölçek dışında bırakılarak iç tutarlılık analizleri bir kez daha yinelenmiştir.

Tablo 24. PPDÖ'nün Klasik Dönem Eseri Boyutuna İlişkin Güvenirlik (İç tutarlılık) Analizi III. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	10	.96	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
klasik_1	10,00	6,105	,969	,953
klasik_2	10,00	6,105	,969	,953
klasik_3	10,00	6,105	,969	,953
klasik_4	10,00	6,105	,969	,953
klasik_7	10,00	6,842	,458	.952
klasik_8	9,95	6,050	,826	,959
klasik_9	10,00	6,105	,969	,953
klasik_10	10,00	6,105	,969	,953
klasik_12	9,95	6,787	,394	.957
klasik_14	10,00	6,105	,969	,953

PPDÖ'nün *Klasik Dönem Eseri* boyutuna ilişkin 3. kez tekrarlanan güvenirlik (iç tutarlılık) analizi sonucunda önemli derecede alphası düşüren madde olmadığından analizlere son verilmiştir. Ölçekte kalan tüm maddelerin .01 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. En düşük alpha değeri $\alpha=.95$, en yüksek alpha değeri ise $\alpha=.96$ olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda, PPDÖ'de kalan 10 maddenin piyano performansını değerlendirmede *Klasik Dönem Eseri* boyutunu tutarlı olarak ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 25. PPDÖ'nün Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) Eser Boyutuna İlişkin Güvenirlilik (İç tutarlılık) Analizi I. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	12	.93	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
serbest_1	12,95	8,997	,975	,924
serbest_2	12,90	9,042	,779	,930
serbest_4	12,90	7,989	,963	,922
serbest_7	12,95	8,997	,975	,924
serbest_8	12,90	7,989	,963	,922
serbest_9	12,25	12,618	-,650	,981
serbest_10	13,00	9,789	,752	,933
serbest_11	12,90	9,042	,779	,930
serbest_12	12,95	8,997	,975	,924
serbest_15	12,95	8,997	,975	,924
serbest_16	12,95	8,997	,975	,924
serbest_17	12,95	8,997	,975	,924

PPDÖ' nün iç tutarlılık güvenirliliğini belirlemek üzere yapılan *Madde Toplam Korelasyonu* analizi sonucunda **Serbest Eser** boyutu için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=,93$ bulunmuştur. Ölçekte yer alan 12 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkisi olan **9. madde** elenerek iç tutarlılık analizleri tekrarlanmıştır.

Tablo 26. PPDÖ'nün Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) Eser Boyutuna İlişkin Güvenirlilik (İç tutarlılık) Analizi II. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	11	.98	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
serbest_1	11,15	10,555	,984	,977
serbest_2	11,10	10,621	,780	,981
serbest_4	11,10	9,463	,968	,979
serbest_7	11,15	10,555	,984	,977
serbest_8	11,10	9,463	,968	,979
serbest_10	11,20	11,432	,752	,983
serbest_11	11,10	10,621	,780	,981
serbest_12	11,15	10,555	,984	,977
serbest_15	11,15	10,555	,984	,977
serbest_16	11,15	10,555	,984	,977
serbest_17	11,15	10,555	,984	,977

PPDÖ'nün *Serbest Eser* boyutununa ilişkin tekrarlanan ikinci güvenirlilik (iç tutarlılık) analizi sonucunda total Cronbach Alpha değeri $\alpha=.98$ olarak bulunmuştur. Ölçekte kalan 11 maddeden alpha değeri üzerinde negatif (düşürücü) yönde etkide bulunduğu belirlenen **10. madde** ölçek dışında bırakılarak iç tutarlılık analizleri bir kez daha yinelenmiştir.

Tablo 27. PPDÖ'nün Serbest (Romantik, Çağdaş Dönem) Eser Boyutuna İlişkin Güvenirlilik (İç tutarlılık) Analizi III. Uygulama Sonuçları

İç tutarlılık katsayısı	n	r	p
Cronbach Alpha	10	.98	p<.01

Maddeler	Madde silindiğinde ölçek ortalaması	Madde silindiğinde ölçek varyansı	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach Alpha
serbest_1	10,10	9,463	,989	.980
serbest_2	10,05	9,524	,784	.983
serbest_4	10,05	8,471	,955	,982
serbest_7	10,10	9,463	,989	,980
serbest_8	10,05	8,471	,955	,982
serbest_11	10,05	9,524	,784	,983
serbest_12	10,10	9,463	,989	,980
serbest_15	10,10	9,463	,989	,980
serbest_16	10,10	9,463	,989	,980
serbest_17	10,10	9,463	,989	,980

PPDÖ'nün *Serbest Eser* boyutununa ilişkin 3. kez tekrarlanan güvenirlilik (iç tutarlılık) analizi sonucunda önemli derecede alphası düşüren madde olmadığından analizlere son verilmiştir. Ölçekte kalan tüm maddelerin .01 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. En düşük alpha değeri $\alpha=.980$, en yüksek alpha değeri ise $\alpha=.983$ olarak bulunmuştur. Bu değerler doğrultusunda, PPDÖ'de kalan **10** maddenin piyano performansını değerlendirmede *Serbest Eser* boyutunu tutarlı olarak ölçtüğü söylenebilir.

III.6 PPDÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler ile İlgili Bulgular

PPDÖ'nün alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, **Postür** ile **Gam-Arpej** alt boyutları arasında ($r=,553$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Postür** ile **Etüt** alt boyutları arasında ($r=,643$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Postür** ile **Barok** alt boyutları arasında ($r=,449$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Postür** ile **Klasik** alt boyutları arasında ($r=,468$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Postür** ile **Serbest** alt boyutları arasında ($r=,522$ ve $p<.001$) düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar göstermektedir ki öğrencinin piyano performansında Postür puanı arttıkça ölçeğin diğer alt boyutlarına (Gam-arpej, Etüt, Barok, Klasik ve Serbest) ilişkin puanı da artmaktadır. PPDÖ'nün **Gam-Arpej** ile **Etüt** alt boyutları arasında ($r=,580$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Gam-Arpej** ile **Barok** alt boyutları arasında ($r=,485$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Gam-Arpej** ile **Klasik** alt boyutları arasında ($r=,557$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Gam-Arpej** ile **Serbest** alt boyutları arasında ($r=,664$ ve $p<.001$) düzeyinde istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, piyano performansında yüksek Gam-arpej puanına sahip olan bir öğrencinin, ölçeğin Etüt, Barok, Klasik ve Serbest alt boyutlarından da yüksek puan alabileceğini söyleyebiliriz. PPDÖ'nün **Etüt** ile **Barok** alt boyutları arasında ($r=,705$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Etüt** ile **Klasik** alt boyutları arasında ($r=,621$ ve $p<.001$) düzeyinde; **Etüt** ile **Serbest** alt boyutları arasında ($r=,635$ ve $p<.001$) düzeyinde istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre öğrencinin piyano performansında Etüt puanı arttıkça, Barok, Klasik ve Serbest alt boyutlarına ilişkin puanı da artmaktadır. PPDÖ'nün **Barok** ile **Klasik** alt boyutları arasında ($r=,644$ ve $p<.001$); **Barok** ile **Serbest** alt boyutları arasında ($r=,644$ ve $p<.001$) ve **Klasik** ile **Serbest** alt boyutları arasında ($r=,644$ ve $p<.001$) düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrencinin piyano performansında Barok, Klasik ve Serbest puanları arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 28. PPDÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler

Alt Boyutlar		gamarpej	etüt	barok	klasik	serbest
postür	r	,553	,643	,449	,468	,522
	p	,000	,000	,000	,000	,000
	N	100	100	100	100	100
gamarpej	r		,580	,485	,557	,664
	p		,000	,000	,000	,000
	N		100	100	100	100
etüt	r			,705	,621	,635
	p			,000	,000	,000
	N			100	100	100
barok	r				,644	,700
	p				,000	,000
	N				100	100
klasik	r					,718
	p					,000
	N					100

Tabloda görüldüğü gibi, PPDÖ'nün alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda tüm alt boyutlar arasındaki ilişkiler pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .001$). Bu bulgular doğrultusunda, ölçeğin herhangi bir boyutuna göre değerlendirildiğinde iyi bir piyano performansı sergileyen öğrencinin diğer boyutlarda da performans düzeyinin iyi olması beklenmektedir. Bu durum piyano performansının doğasındaki davranışlar örüntüsünün birbirini tamamlayıcı ve birbiriyle ilişkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Örneğin piyanoda duruş, oturuş ve vücudun kullanımı ile ilgili davranışları iyi derecede kazanan bir öğrencinin Barok, Klasik veya Romantik Dönem piyano eserlerini hem teknik hem de yorum açısından iyi düzeyde çalması, piyano performansı kapsamında değerlendirilen davranışların istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir ilişki içinde olduğunun göstergesidir.

III.7 Jüri Üyelerinin PPDÖ Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi ile İlgili Bulgular

Araştırmada, PPDÖ kullanılarak değerlendirilen 100 öğrencinin yarıyıl sonu sınavı piyano performanslarına ilişkin jüri üyelerinin puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Her oturumda 3'er jüri üyesi olmak üzere toplam 9 jüri üyesinin Postür, Gam-Arpej, Etüt, Barok, Klasik, Romantik ve Serbest alt boyutları puanları arasındaki Pearson Moment Korelasyon Analizi istatistiksel değerler tabloları ve yorumları aşağıda verilmiştir.

III.7.1 Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Tablo 29. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Postür Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_post	j3_post
j1_post	r	,536	,608
	p	,002	,000
	N	30	30
j2_post	r		,719
	p		,000
	N		30

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,536$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,608$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,719$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Postür** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Postür** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 1.oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Postür** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 30. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Gam- Arpej Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_gam	j3_gam
j1_gam	r	,833	,944
	p	,000	,000
	N	30	30
j2_gam	r		,860
	p		,000
	N		30

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r= ,833$ ve $p< .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r=,944$ ve $p< .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r=,860$ ve $p<.001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Gam- Arpej** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Gam- Arpej** puanları arasında pozitif ve $p< .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 1.oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Gam-Arpej** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 31. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Etüt Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_etut	j3_etut
j1_etut	r	,521	,661
	p	,003	,000
	N	30	30
j2_etut	r		,794
	p		,000
	N		30

Tablo 31’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,521$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,661$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,794$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Etüt** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Etüt** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 1.oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Etüt** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 32. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Barok Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_barok	j3_barok
j1_barok	r	,843	,894
	p	,000	,000
	N	30	30
j2_barok	r		,832
	p		,000
	N		30

Tablo 32’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,843$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,894$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,832$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Barok** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Barok** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 1.oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Barok** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 33. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Klasik Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_klasik	j3_klasik
j1_klasik	r	,882	,911
	p	,000	,000
	N	30	30
j2_klasik	r		,933
	p		,000
	N		30

Tablo 33’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,882$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,911$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,933$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Klasik** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Klasik** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 1.oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Klasik** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 34. Birinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Serbest Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_serbest	j3_serbest
j1_serbest	r	,923	,915
	p	,000	,000
	N	30	30
j2_serbest	r		,897
	p		,000
	N		30

Tablo 34’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,923$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,915$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,897$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Serbest** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Serbest** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 1. oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Serbest** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

III.7.2 İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Tablo 35. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Postür Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_post	j3_post
j1_post	r	,646	,563
	p	,000	,000
	N	38	38
j2_post	r		,521
	p		,001
	N		38

Tablo 35’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,646$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,563$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,521$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Postür** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Postür** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 2. oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Postür** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 36. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Gam- Arpej Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_gam	j3_gam
j1_gam	r	,854	,867
	p	,000	,000
	N	38	38
j2_gam	r		,815
	p		,000
	N		38

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r= ,854$ ve $p< .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r=,867$ ve $p< .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r=,815$ ve $p<.001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Gam- Arpej** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Gam- Arpej** puanları arasında pozitif ve $p< .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 2. oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Gam-Arpej** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 37. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Etüt Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_etut	j3_etut
j1_etut	r	,639	,791
	p	,000	,000
	N	38	38
j2_etut	r		,753
	p		,000
	N		38

Tablo 37’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,639$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,791$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,753$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Etüt** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Etüt** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 2. oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Etüt** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 38. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Barok Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_barok	j3_barok
j1_barok	r	,853	,771
	p	,000	,000
	N	38	38
j2_barok	r		,846
	p		,000
	N		38

Tablo 38’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,853$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,771$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,846$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Barok** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Barok** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 2. oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Barok** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 39. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Klasik Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_klasik	j3_klasik
j1_klasik	r	,809	,787
	p	,000	,000
	N	38	38
j2_klasik	r		,788
	p		,000
	N		38

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,809$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,787$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,788$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Klasik** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Klasik** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 2. oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Klasik** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 40. İkinci Oturumdaki Jüri Üyelerinin Serbest Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_serbest	j3_serbest
j1_serbest	r	,872	,872
	p	,000	,000
	N	38	38
j2_serbest	r		,815
	p		,000
	N		38

Tablo 40'ta görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,872$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,872$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,815$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Serbest** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Serbest** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 2. oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Serbest** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

III.7.3 Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Tablo 41. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Postür Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_post	j3_post
j1_post	r	,917	,922
	p	,000	,000
	N	32	32
j2_post	r		,928
	p		,000
	N		32

Tablo 41'de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,917$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,922$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Postür** puanları arasında ($r = ,928$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Postür** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Postür** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 3. oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Postür** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 42. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Gam- Arpej Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_gam	j3_gam
j1_gam	r	,752	,859
	p	,000	,000
	N	32	32
j2_gam	r		,805
	p		,000
	N		32

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r= ,752$ ve $p< .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r=,859$ ve $p< .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Gam-Arpej** puanları arasında ($r=,805$ ve $p<.001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Gam- Arpej** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Gam- Arpej** puanları arasında pozitif ve $p< .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 3. oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Gam-Arpej** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 43. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Etüt Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_etut	j3_etut
j1_etut	r	,766	,770
	p	,000	,000
	N	32	32
j2_etut	r		,893
	p		,000
	N		32

Tablo 43’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,766$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,770$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Etüt** puanları arasında ($r = ,893$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Etüt** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Etüt** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 3. oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Etüt** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 44. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Barok Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_barok	j3_barok
j1_barok	r	,856	,913
	p	,000	,000
	N	32	32
j2_barok	r		,855
	p		,000
	N		32

Tablo 44’de görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,856$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,913$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Barok** puanları arasında ($r = ,855$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Barok** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Barok** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 3. oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Barok** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 45. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Klasik Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_klasik	j3_klasik
j1_klasik	r	,918	,881
	p	,000	,000
	N	32	32
j2_klasik	r		,911
	p		,000
	N		32

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,918$ ve $p < ,001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,881$ ve $p < ,001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Klasik** puanları arasında ($r = ,911$ ve $p < ,001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Klasik** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Klasik** puanları arasında pozitif ve $p < ,001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 3. oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Klasik** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 46. Üçüncü Oturumdaki Jüri Üyelerinin Serbest Puanları Arasındaki Pearson Çarpım Moment Analizi Sonuçları

Jüriler		j2_serbest	j3_serbest
j1_serbest	r	,777	,851
	p	,000	,000
	N	32	32
j2_serbest	r		,846
	p		,000
	N		32

Tabloda görüldüğü gibi, 1. ile 2. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,777$ ve $p < .001$); 1. ile 3. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,851$ ve $p < .001$); 2. ile 3. jüri üyesinin **Serbest** puanları arasında ($r = ,846$ ve $p < .001$) istatistiksel açıdan pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre, jüri üyelerinin **Serbest** puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment korelasyon analizi sonucunda, bütün jüri üyelerinin **Serbest** puanları arasında pozitif ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Bu durum 3. oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansı değerlendirmelerine ilişkin **Serbest** puanlamaları arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM IV

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgular ve yorumlarına dayanarak elde edilen sonuçlar, bu sonuçlara ilişkin tartışma ve öneriler yer almaktadır. Burada sunulan sonuçlar, araştırmanın amaçları ve alt amaçlarına göre sıralanmaktadır.

IV.1 SONUÇ

Bu araştırmada çözümlenilen problem “Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin sınavlardaki performans değerlendirmelerine yönelik geçerliği ve güvenilirliği olan sistematik bir ölçme aracı geliştirilerek, piyano eğitiminde ölçme-değerlendirme yöntemlerinin bilimsel anlamda nesnellik, objektiflik, geçerlik ve güvenilirlik bakımından niteliğinin artırılması” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmanın problem durumuna dayalı olarak oluşturulan amaçlar ve bu amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

IV.1.1. Piyano Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Kullandıkları Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Sonuçlar

Bu araştırma ile, Marmara, Gazi, Abant İzzet Baysal, Onsekiz Mart, Süleyman Demirel ve Dokuz Eylül Üniversitelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim dallarında piyano eğitimi veren 22 öğretim elemanının görüşleri doğrultusunda:

- a) Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun (%77.3), geçerliği ve güvenilirliği olan yabancı performans değerlendirme ölçeklerinden yeterince haberdar olmadıkları,
- b) Öğretim elemanlarından tamamına yakınının (% 99.5), Türkiye’de kullanılmakta olan piyano performansı değerlendirme ölçeğinden haberdar olmadıkları,
- c) Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun (% 86.4), yarıyıl sonu sınavlarında yerli/ yabancı piyano performansı değerlendirme ölçeğinden yararlanmadıkları,
- d) Öğretim elemanlarından % 27.3’ünün, yarıyıl sonu sınavlarında kendi geliştirdikleri piyano performansı değerlendirme ölçeği kullandıkları, % 27.3’ünün bazen kullandıkları ve % 45.5’nin hiç ölçek kullanmadıkları,
- e) Öğretim elemanlarından % 63.6’sının yarıyıl sonu sınavlarında, bilimsel ölçütlerde bazen değerlendirme yaptıkları, % 36.4’ünün ise bilimsel ölçütlerde hiç değerlendirme yapmadıkları,
- f) Öğretim elemanlarından tamamına yakınının (%90.9), yarıyıl sonu sınavlarında, yazılı/ standart bir piyano performans ölçeğine ihtiyaç duydukları, sonuçlarına ulaşılmıştır.

IV.1.2. Lisans Düzeyinde Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Sınav Performanslarının Değerlendirilmesinde Uygulanacak Bilimsel Ölçütlerdeki Hedef-Davranış Kriterlerine ve PPDÖ’nün Güvenirlik Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında geliştirilen *Piyano Performansı Değerlendirme Ölçeği*’nin geçerlik ve güvenilirlik analizleri doğrultusunda;

a) Öğrencilerin piyanoda postür (duruş-oturuş) hedef davranışları kapsamında, “klavyeyi ortalayarak oturma”, “klavyeye oturma mesafesine ayarlama”, “tabure yüksekliğini doğru ayarlama”, “ayakları yere sağlam basma”, “omuzları yukarı kaldırmama”, “kolları klavyeye paralel tutma”, “elin klavye üzerindeki doğru duruşu”, “bilekleri gevşek konumda tutma”, “başparmak kemiğinin içe çökmemesi”, “çalarken elin kasılmaması”, “parmak eklemlerinin çökmemesi, parmak ucunun kırılmaması”, “vücut dengesini sağlama” ve “esnek oturuş” davranışlarının, sınav performansında değerlendirilmesi gereken bilimsel ölçütlerdeki kriterler oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

b) Öğrencilerin gam-arpej performansları kapsamında, “gam ve arpej notalarını doğru çalma”, “gam ve arpejleri takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma”, “doğru parmak numaralarını kullanma”, “geçişlerde başparmağı önceden elin altında hazır konumda tutma”, “başparmakta aksan duyulmaması”, “geçişlerde başparmağın akıcı hareketi için dirseğin dengeli açılması”, “gam ve arpeji belirlenen tempoda çalarken eşitliğin bozulmaması”, “parmakların tuşlara forse etmeden inmesi”, “sağ ve sol el koordinasyonu sağlama” ve “arpejlerde bileğin esneme hareketi ve elin hızlı dönüşü” davranışlarının, değerlendirilmesi gereken bilimsel ölçütlerdeki kriterleri temsil ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

c) Öğrencilerin etüt performansları kapsamında, “notaları doğru çalma”, “etüdü takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma”, “doğru parmak numaralarını kullanma”, “sağ ve sol el koordinasyonu sağlama”, “Parmakların eşitlenmesi (istenmeyen aksanların duyulmaması)”, “eserdeki teknikleri doğru uygulama (staccato, legato, oktav..vs)”, “nüansları doğru çalma” ve “etüt üzerinde hakimiyet sağlama (güvenli, rahat, kararlı bir çalışma)” davranışlarının değerlendirilmesi gereken bilimsel ölçütlerdeki kriterleri temsil ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

d) Öğrencilerin Barok dönem eseri performansları kapsamında, “Notaları doğru çalma”, “Eseri takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma”, “Doğru parmak numaralarını kullanma”, “İki elin bağımsızlığını sağlama”, “Bağısız çalmada önkolu kullanma”, “Temaları takip etme ve duyurabilme”, “Süsleme işaretlerini doğru

çalma”, “*Kontrpuantal armoniye (soru- cevap) duyurabilme*” ve “*Eser üzerinde hakimiyet sağlama (güvenli, rahat, kararlı bir çalış)*” davranışlarının, değerlendirilmesi gereken bilimsel ölçütlerdeki kriterleri oluşturdukları sonucuna ulaşılmıştır.

e) Öğrencilerin Klasik dönem eseri performansları kapsamında, “*Notaları doğru çalma*”, “*Eseri takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma*”, “*Doğru parmak numaralarını kullanma*”, “*Eserin stil özelliklerine göre doğru teknikleri uygulama (tril, staccato, legato, akor, oktav..vs,*”, “*Melodiyi önde, eşlik partisini arka planda duyurabilme*”, “*Cümleleri duyurabilme*”, “*Kadans ve appajatürleri duyurabilme*”, “*Nüansları belirgin duyurabilme*”, “*Doğru pedal tekniğini uygulama*” ve “*Eser üzerinde hakimiyet sağlama (güvenli, rahat, kararlı bir çalış tarzı ve melodide bütünlük)*” davranışlarının değerlendirilmesi gereken bilimsel ölçütlerdeki kriterleri temsil ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

f) Öğrencilerin serbest eser (Romantik,Çağdaş..vb dönem eseri) performansları kapsamında, “*Notaları doğru çalma*”, “*Doğru parmak numaralarını kullanma*”, “*Eserin stil özelliklerine göre doğru teknikleri uygulama (tril, staccato, legato, akor, oktav..vs)*”, “*Esnek bilek, serbest kol düşüşleri, kol ağırlığını kullanma*”, “*Nüansları belirgin duyurabilme*”, “*Ritimleri güçlü, kesinlik içinde duyurma (dans, marş ritimleri, senkoplar)*”, “*Hareket mekanizmasında esneme ve gevşeme sağlama*”, “*Modülasyonları, farklı tını renklerini duyurabilme*”, “*Doğru pedal tekniğini uygulama*” ve “*Eser üzerinde hakimiyet sağlama (güvenli, rahat, kararlı bir çalış tarzı ve melodide bütünlük)*” davranışlarının değerlendirilmesi gereken bilimsel ölçütlerdeki kriterleri oluşturdukları sonucuna ulaşılmıştır.

g) Araştırma kapsamında geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeğinin güvenilirlik analizleri doğrultusunda;

- Ölçeğin Postür boyutunda yer alan değerlendirme kriterlerinin güvenilirliğinin yüksek ($r=.91$) ve istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı olduğu,

- Ölçeğin Gam-arpej boyutunda yer alan değerlendirme kriterlerinin güvenilirliğinin yüksek ($r=.91$) ve istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı olduğu,
- Ölçeğin Etüt boyutunda yer alan değerlendirme kriterlerinin güvenilirliğinin yüksek ($r=.97$) ve istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı olduğu,
- Ölçeğin Barok dönem eseri boyutunda yer alan değerlendirme kriterlerinin güvenilirliğinin yüksek ($r=.97$) ve istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı olduğu,
- Ölçeğin Klasik dönem eseri boyutunda yer alan değerlendirme kriterlerinin güvenilirliğinin yüksek ($r=.96$) ve istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı olduğu,
- Ölçeğin serbest eser boyutunda yer alan değerlendirme kriterlerinin güvenilirliğinin yüksek ($r=.98$) ve istatistiksel açıdan .01 düzeyinde anlamlı olduğu, sonuçlarına ulaşılmıştır.

h) PPDÖ'nün alt boyutlarına ilişkin yapılan ilişki (korelasyon) analizleri doğrultusunda;

- Postür ile Gam- Arpej alt boyutları arasında ($r=.553$ ve $p<.001$), Postür ile Etüt alt boyutları arasında ($r=.643$ ve $p<.001$), Postür ile Barok alt boyutları arasında ($r=.449$ ve $p<.001$); Postür ile Klasik alt boyutları arasında ($r=.468$ ve $p<.001$) ve Postür ile Serbest alt boyutları arasında ($r=.522$ ve $p<.001$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu,
- Gam-Arpej ile Etüt alt boyutları arasında ($r=.580$ ve $p<.001$), Gam-Arpej ile Barok alt boyutları arasında ($r=.485$ ve $p<.001$), Gam-Arpej ile Klasik alt boyutları arasında ($r=.557$ ve $p<.001$) ve Gam-Arpej ile Serbest alt boyutları arasında ($r=.664$ ve $p<.001$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu,
- Etüt ile Barok alt boyutları arasında ($r=.705$ ve $p<.001$), Etüt ile Klasik alt boyutları arasında ($r=.621$ ve $p<.001$) ve Etüt ile Serbest alt boyutları

arasında ($r=,635$ ve $p<.001$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

- Barok ile Klasik alt boyutları arasında ($r=,644$ ve $p<.001$), Barok ile Serbest alt boyutları arasında ($r=,644$ ve $p<.001$) ve Klasik ile Serbest alt boyutları arasında ($r=,644$ ve $p<.001$) düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

IV.1.3. Pişano Performansı Değerlendirme Ölçeğinin Öğretim Elemanlarının Puanlamalarında Tutarlılık Üzerindeki Etkisinin Saptanmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmada, Marmara Üniversitesi AEF GSEB Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda PPDÖ kullanılarak değerlendirilen 100 öğrencinin pişano sınavı performanslarına ilişkin jüri üyelerinin puanlamaları arasındaki tutarlılığı tespit etmek amacıyla yapılan korelasyon analizi doğrultusunda;

a) Birinci oturumdaki 3 jüri üyesinin 30 öğrencinin pişano performansını değerlendirmesinde;

- 1. ile 2. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r= ,536$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r=,608$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r=,719$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p< .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r= ,833$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r=,944$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r=,860$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p< .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r= ,521$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r=,661$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r=,794$ ve) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p< .001$),

- 1. ile 2. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r = ,843$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r = ,894$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r = ,832$ ve) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p < .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r = ,882$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r = ,911$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r = ,933$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p < .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r = ,923$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r = ,915$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r = ,897$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p < .001$), sonuçlarına ulaşılmıştır.

b) İkinci oturumdaki 3 jüri üyesinin 38 öğrencinin piyano performansını değerlendirmesinde;

- 1. ile 2. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r = ,646$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r = ,563$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r = ,521$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p < .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r = ,854$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r = ,867$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r = ,815$) pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p < .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r = ,639$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r = ,791$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r = ,753$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p < .001$),

- 1. ile 2. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r=,853$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r=,771$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r=,846$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p<.001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r=,809$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r=,787$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r=,788$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p<.001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r=,872$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r=,872$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r=,815$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p<.001$), sonuçlarına ulaşılmıştır

c) Üçüncü oturumdaki 3 jüri üyesinin 32 öğrencinin piyano performansını değerlendirmesinde;

- 1. ile 2. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r=,917$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r=,922$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Postür* puanları arasında ($r=,928$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p<.001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r=,752$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r=,859$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Gam-Arpej* puanları arasında ($r=,805$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p<.001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r=,766$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r=,770$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Etüt* puanları arasında ($r=,893$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p<.001$),

- 1. ile 2. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r= ,856$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r=,913$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Barok* puanları arasında ($r=,855$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p< .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r= ,918$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r=,881$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Klasik* puanları arasında ($r=,911$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p< .001$),
- 1. ile 2. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r= ,777$), 1. ile 3. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r=,851$) ve 2. ile 3. jüri üyesinin *Serbest* puanları arasında ($r=,846$) pozitif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu ($p< .001$), sonuçlarına ulaşılmıştır.

IV.1.4. Lisans Düzeyinde Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Piyano Sınavlarında Uygulanan Ölçme Yöntemlerinden ve Değerlendirme Kriterlerinden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında, piyano eğitimi alan öğrencilerin piyano sınavlarında uygulanan ölçme yöntemlerine ve değerlendirme kriterlerine ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla Marmara Üniversitesi AEF GSEB MEABD’de okuyan 92 öğrenciye anket uygulanmıştır. Bu anketten elde edilen verilerin betimsel istatistik analizleri doğrultusunda;

a) Öğrencilerin, sınavlardaki değerlendirmeleri güvenilir/ objektif bulma durumlarına ilişkin;

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, değerlendirme ölçeği hakkında kısmen (% 51.1) veya hiç (% 26.1) bilgi sahibi olmadıkları, değerlendirme ölçeğinden haberdar olan öğrenci sayısının 21 (%22.8) olduğu,

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 65.2) piyano sınavlarında objektif değerlendirme yapıldığına inandıkları, değerlendirmelerin kısmen objektif olduğuna inanan öğrenci sayısının 24 (%26.1) ve objektif olmadığına inanan öğrenci sayısının 8 (% 8.7) olduğu,
- Öğrencilerin çoğunlukla piyano sınavlarındaki değerlendirmeyi güvenilir (% 53.3) veya kısmen (%32.6) güvenilir buldukları,
- Sınav değerlendirmelerinde her öğrenciye eşit davranıldığına inanan (%35.9), kısmen inanan (%41.3) veya hiç inanmayan (%22.8) öğrencilerin sayıca birbirine oldukça yakın olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

b) Öğrencilerin, sınavlarda uygulanan ölçme yöntemlerinden ve değerlendirme kriterlerinden haberdar olma durumlarına ilişkin;

- Piyano sınavlarında her parçanın nasıl değerlendirildiğini bilen öğrenci sayısının azınlıkta (% 27.2) olduğu, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 44.6) sınavda çaldıkları parçaların nasıl değerlendirildiğini kısmen bildikleri veya (% 28.3) hiç bilmedikleri,
- Öğrencilerin, piyano sınavlarında çalınan parçaların bestelendikleri döneme göre teknik ve yorum açısından farklı değerlendirilmesi gerektiğini bildikleri (% 52.2) veya kısmen bildikleri (% 31.5),
- Öğrencilerin çoğunlukla (%57.6) ve kısmen (%32.6), değerlendirmelerde kullanılan ölçme kriterlerini bilmelerinin onların motivasyonlarını artıracaklarını düşündükleri,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%53.3), değerlendirmelerde kullanılan ölçme kriterleri hakkında bilgi sahibi olmalarının sınav başarılarını artıracaklarını veya kısmen (%37) artıracaklarını düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

c) Öğrencilerin, sınavlardaki postür ve gam-arpej performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumlarına ilişkin;

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 69.6), piyanoda postür ile ilgili hedef-davranış kriterlerini bilmelerinin veya kısmen (%26.1) bilmelerinin, çalarken rahatlamalarını sağlayacağı görüşünde olduğu,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, sınav değerlendirmelerinde kullanılan *doğru parmak numarasını kullanmak* ve *doğru tempo* kriterlerinin önemliliği hakkında tam (% 83.7) veya kısmen (%13) bilgi sahibi olduğu,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%71.7), gam ve arpejlerin piyano tekniği açısından kazandırdığı yararlar konusunda bilgi sahibi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

d) Öğrencilerin, sınavlardaki etüt performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumlarına ilişkin;

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%73.9), etüt ile ilgili değerlendirme kriterlerini bilmelerinin eseri teknik açıdan doğru çalmalarını sağlayacağını düşündükleri,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%73.9), etüt ile ilgili değerlendirilme kriterlerinde teknik özelliklerin ön planda olduğunu düşündükleri,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, sınav değerlendirmelerinde kullanılan *Etüt'ün temposu* kriterinin önemliliği hakkında tam (% 62) veya kısmen (%32.6) bilgi sahibi oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

e) Öğrencilerin, sınavlardaki Barok dönem eseri performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumlarına ilişkin;

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Barok dönem eserlerinin değerlendirilme kriterlerini kısmen bildikleri (% 40.2) veya hiç bilmedikleri (% 28.3)
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Barok dönem eserlerinin değerlendirilmesinde *kontrpuantal armoninin duyurulması* kriterinin önemliliğini bildikleri (% 66.3) veya kısmen bildikleri (% 28.3) sonuçlarına ulaşmıştır.

f) Öğrencilerin, sınavlardaki Klasik dönem eseri performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumlarına ilişkin;

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Klasik dönem eserlerinin değerlendirilmesinde *homofonik yapının duyurulması* kriterinin önemliliğini bildikleri (% 58.7) veya kısmen bildikleri (% 30.4),
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Sonat formundaki eserlerin değerlendirilmesinde *cümlelerin duyurulması* kriterinin önemli olduğunu düşündükleri (% 72.8) veya kısmen düşündükleri (% 20.7),
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, çaldıkları Klasik dönem eserlerin değerlendirilmesinde *kadansların duyurulması* kriterinin önemli olduğunu düşündükleri (% 66.3) veya kısmen düşündükleri (% 22.8) sonuçlarına ulaşmıştır.

g) Öğrencilerin, sınavlardaki serbest (romantik,çağdaş..vb.dönem)eseri performanslarında değerlendirilen hedef-davranış kriterlerinden haberdar olma durumlarına ilişkin;

- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, çaldıkları Romantik/Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde *pedalin doğru kullanımı* kriterinin önemli (% 68.5) veya kısmen önemli (% 22.8) olduğunu düşündükleri,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 78.3), çaldıkları Romantik/ Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde *nüansların belirgin duyurulması* kriterinin önemli olduğunu düşündükleri,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, Romantik/ Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde *modülasyonların ve tını farklılıklarının duyurulması* kriterinin önemliliğini bildikleri (% 70.7) veya kısmen (% 21.7) bildikleri,
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 79.3), çaldıkları Çağdaş Türk parçalarının değerlendirilmesinde *aksak ölçülerin belirgin duyurulması* kriterinin önemli olduğunu düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

IV. 2. TARTIŞMA

Bu araştırmada, piyano öğretim elemanlarının kullandıkları ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin tespit edilmesi amacı doğrultusunda ulaşılan ve yukarıda sunulan sonuçlar, Türkiye’de bu alanda yapılan bazı araştırmaların sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin tespit edilmesine yönelik yapılan araştırmalarda (Yayla, 2004; Dalkıran, 2006; Nalbantoğlu, 2007) öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun “geçerliği ve güvenilirliği olan standart bir ölçme aracından yararlanmadıkları”, “herhangi bir ölçek kullanmaksızın yapılan değerlendirmeleri objektif bulmadıkları” ve “öğrencilerin sınavlardaki performans değerlendirmelerinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç duydukları” sonuçlarına ulaşılmıştır.

Günay (1973), Uçan (1977), Akbulut (1996) ve Alpagut (1997) Türkiye’de sına ma ve raporlaştırma uygulamalarını çağ dışı olarak nitelendirmiş, müzik eğitiminde çalgı performansını değerlendirme yöntemlerinin yetersiz olduğunu vurgulamışlardır (Akt: Nalbantoğlu, 2007). Müziksel performansın değerlendirilmesine ilişkin yapılan pek çok araştırmada, müzik eğitiminin her geçen gün geliştiği ve ölçmenin de eğitimin önemli bir boyutunu oluşturduğu bu süreçte daha güvenilir bir ölçme için, geçerliği ve güvenilirliği yüksek, kullanışlı ve sistematik ölçme araçları kullanımının gerekliliği ortaya konmuştur (Asmus, 1999; Burrack, 2002; Cooksey, 1977; Ekho hn, 1997; May, 2001; McGuire, 2002; Mills, 1987; Saunders & Holahan, 1977).

Türkiye’de piyano eğitiminde öğrencinin gelişimi ve değişimini tespit etmek için uygulanan sına ma durumlarını inceleyen az sayıdaki araştırma ise piyano performansı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin yetersiz olduğuna işaret etmektedir (Dicle, 1995; Görsev, 2001; Kaynak ve Tufan, 2010; Tufan, 2000). Söz konusu araştırmalarda piyano sınavlarında not verme aşamasında yaşanan anlaşmazlıkların sıkıntı yarattığı ve bu durumun sınavların güvenilirliğini düşürdüğü gibi problemlere değinilmektedir. Özdoğan (1999) araştırmasında, piyano öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun değerlendirme kriterlerinin ortak olması gerekliliğini savunduklarını tespit etmiş, performans ölçümünde geçerli ve güvenilir bir testin kullanılması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Yukarıda sunulan araştırmalarda ulaşılan bulgular ve sonuçların, bu araştırmanın problem durumunu ve sonuçlarını destekler nitelikte oldukları söylenebilir. Piyano performansının değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir ölçme araçlarını kullanma gereksinimi, yapılacak araştırmalarda piyano eğitiminde ulaşılmaması hedeflenen davranışların tespit edilmesi, standartların belirlenmesi ve ölçütlerin oluşturulması için gerekli çalışmaların yapılması zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Buna ek olarak, piyano eğitiminin niteliğinin artırılması, geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerine karşılık yeni modeller geliştirme ve değerlendirmenin müzik eğitimindeki spesifik rolü üzerine düşünme ihtiyacını hissettirmektedir.

Eğitimde algı performansının değerlendirilmesi ile ilgili araştırmaların uzun ve çeşitli gelişim aşamaları olmuştur (Bergee, 1993, 1997; Boyle ve Radocy, 1987; Saunders ve Holahan, 1997). Bu araştırmalarda, ölçek geliştirme, öz-değerlendirme, ölçmede tutarlılık ve değerlendirme yapma çalışmalarının önemi vurgulanmıştır. Özellikle ses ve çalgı performanslarının ölçülmesinde genellikle ölçüte dayalı değerlendirme modelinin uygulandığı görülmektedir. lme araçlarında yer alan kriterler, söz konusu performansın teknik ve yorumsal özellikleri göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Ancak burada ölçütlerin çok iyi tanımlanmış hedef-davranışları temsil etmesi zorunluluğu doğmuştur.

Mzikselsel performansın değerlendirilmesinde soyut kavramların varlığı sınavlarda geçerlik ve güvenirlik sorunlarına yol açabilmektedir. Fiske (1977)'ye göre değerlendirme yapan ister eğitimci, ister ğrenci olsun iyi tanımlanmış kriterlerin varlığı, değerlendirmeyi geçerli ve güvenilir kılmaktadır. May (1997), değerlendirme kriterlerinin, performansta ürünü, süreci ve gelişimi ölçebilme özellikte olmaları ve bu üç özelliğin dengelenerek kullanılması gerektiği görüşünde dir.

Piyano eğitiminde performansın ölçülmesinde kullanılacak kriterlerin kaynağı hedeflenen ve tanımlanabilen somut davranışlardır. Piyano performansı değerlendirme ölçütlerinin belirli ve gözlenebilir olması, objektif bir lme ve değerlendirme süreci hakkında bilgi vermektedir. Lisans düzeyinde piyano eğitimi alan öğrencilerin yarıyıl sonu sınavlarında sergiledikleri becerilerin ölçülmesinde, hem teknik hem de mzikselsel özellikleri içeren bir lme aracının kullanılması ölçümü standart hale getirebilmektedir. Bu sebeple, piyano performansı değerlendirmelerinde yukarıda belirtilen özelliklere sahip daha ayrıntılı ve nesnel kararlara yönlendirici hazırlanmış Rubrik'lere ihtiyaç duyulmaktadır. Linn ve Gronlund' a (1999) göre Rubrikler ölçülecek özelliğe veya performansa eşdeğer tanımlamaları içeren ölçeklerdir. İyi hazırlanmış rubrikler, performans ölçümünde kullanılan ltleri belirgin hale getirmekte ve doğru lme yapmayı sağlamaktadır.

Kaynak ve Tufan (2010), piyano sınavlarında ğrenci performansının rubrik ile ölçülmesinin ğretim elemanları ve öğrenciler açısından pek çok yararları olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Söz konusu araştırmada, rubrik piyano lme aracının

öğretim elemanları açısından yararları; “öğrenme hedeflerinin açık ve net olarak belirlenmesi ve bunların ortaya konulması”, “öğrencilere bu hedeflerin doğru bir şekilde aktarılması”, “geri bildirimlerin belirlenmesine olanak sağlaması” ve “zaman ve düşünme sürecinde kolaylık sağlaması” şeklinde, öğrenciler açısından yararları ise; “öğrencilerin değerlendirme ölçütleri hakkında bilgi sahibi olmaları”, “kendilerini sınava daha bilinçli ve sağlam hazırlamaları” ve “sınav sonrasında kendilerine ait olan ölçme aracını inceleyerek eksikliklerini somut olarak görebilmeleri” olarak tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda geliştirilen piyano performansı değerlendirme ölçeği, piyano performansı ölçütlerini açıkça belirten bir kriter grubu ölçeği olması bakımından dereceli puanlama anahtarı (rubric) niteliğindedir. Ayrıca bir batarya şeklinde olması sebebiyle ölçeğin her alt boyutunun (etüt,gam-arpej..vs) ayrı bir ölçek değeri taşıdığı söylenebilir. Yapılan korelasyon analizinin sonucunda ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkinin pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı çıkması, müziksel performansta yer alan davranışlar örüntüsünün birbiriyle ilişkili ve tamamlayıcı özellikte olduğunu göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analiziyle ölçekte yer aldıkları boyutu temsil eden ve birbirleriyle örtüşen hedef-davranış kriterlerine ulaşılmıştır. PPDÖ'nün jürilerin arasındaki tutarlı ölçmeye yönelik etkisi de yapılan ilişki analizleriyle ortaya konmuştur. Bilimde ölçmeye ilişkin en azından iki temel psikometrik özelliğe ait bilgi aranmaktadır. Psikometrik özellikler, bir ölçme aracının duyarlı, birbirleriyle tutarlı, kararlı ölçme sonuçları verebilmesi gücünü ve bütünsel olarak ölçebilme derecesini temsil etmektedir. Bu doğrultuda araştırma kapsamında yapılan analizlerle PPDÖ'nün psikometrik özelliklere sahip bir yapıda olduğu, PPDÖ kullanılarak yapılan sınav değerlendirmelerinde jürilerin tutarlı puanlama yaptıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle, piyano eğitimi veren kurumlarda gerek kurul önünde gerçekleştirilen sınavlarda gerekse öz ve akran değerlendirme uygulamalarında PPDÖ'nün kullanılmasının bu alandaki eksikliklerin giderilmesine katkıda bulunacağı söylenebilir.

IV.3. ÖNERİLER

Bu araştırmanın problem durumuna dayalı olarak piyano eğitiminde ölçme-değerlendirme yöntemlerinin niteliğinin artırılması amacıyla:

1. Türkiye’de piyano eğitimi veren kurumlarda uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemlerinin, yabancı ülkelerdeki uygulamalarla karşılaştırılarak elde edilen bilgilerden hareketle uygun ölçme-değerlendirme modellerinin geliştirilmesi, geliştirilen modellerin denenerek etkisinin sınanması ve ulaşılan sonuçların tartışılarak geri bildirim sağlanması;
2. Piyano eğitimi veren kurumlardaki sınavlarda psikometrik özelliklere sahip ölçme araçlarının kullanılması ve bu araçların sınavlarda objektif, tutarlı değerlendirmeye etkisinin sınanması;
3. Piyano eğitimcilerinin, eğitim ve öğretim etkinliklerin yanısıra, öğrencileri, değerlendirme kriterleri, değerlendirmenin önemi, amaçları ve sonuçları konularında bilgilendirmesi,
4. Piyano eğitimi veren kurumlarda, değerlendirme sürecine öğrenci katılımını sağlayacak uygulamaların düzenlenerek öğrenci merkezli yaklaşımların izlenmesi;
5. Piyano öğretimi programı kapsamında akran-değerlendirme ve öz-değerlendirme uygulamalarına yer verilerek öğrencilerin ölçme-değerlendirme yapmaya teşvik edilmesi ve bu tür uygulamaların öğrencilerin öğrenme-öğretme becerileri üzerindeki etkilerinin sınanması;
6. Öğrencilerin teknik ve müzikal gelişimini izlemek amacıyla, her dönem başında öğretmen ve öğrencinin ortak yürütebilecekleri *kişisel gelişim planı* hazırlanarak, bu plan doğrultusunda öğrencilerin kendilerini değerlendirebilmeleri ve öğretmenlerinden geri bildirim alabilmeleri için uygun koşulların sağlanması;

7. Öğrencilerin, yaptıkları piyano uygulamalarına dair *günlük çalışma raporu* hazırlamaları için teşvik edilmesi, bu rapor doğrultusunda etkili çalışma, amaca yönelik ve kriter odaklı çalışma gibi konular üzerinde tartışabilecek ortamların yaratılması;
8. Öğrencilerin, yaptıkları günlük çalışmaları ve konser performanslarını, ses veya görüntülü olarak kayıt edebilecekleri ortamların ve koşulların sağlanarak, bu kayıtlar üzerinden öz-değerlendirme veya akran değerlendirme uygulamalarının gerçekleştirilmesi;
9. Öğrencilerin, kendi piyano performanslarını değerlendirebilecekleri *öz-değerlendirme formunun* oluşturulması, bu formun hazırlanması aşamasında, öğretmenin değerlendirme kriterlerine ilişkin yönlendirme ve yorum yaparak öğrencinin teknik ve müzikal gelişimini desteklemesi;
10. Öğretmen ve öğrencinin beraber hazırlayabilecekleri *müzikal başarı listesi* veya *hedef-davranış listesi* doğrultusunda öğrencinin, piyano eğitiminde ulaşması gereken aşamalı adımları izlemesi ve daha iyi bir performansa ulaşmak için kendi hedeflerini ortaya koyması için desteklenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. , Yıldırım, E. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Abeles, H. (1973). Development and validation of a clarinet performance adjudication scale. *Journal of Research in Music Education*, 21, 246-255.
- Asmus, E.P. (1999). Music assessment concepts. *Music Educators Journal*, 86 (2), 19-23.
- Barnes, G. (2002). Development and validation of a string performance rating scale. *Journal of Research in Music Education*, 50 (3), 245-255.
- Bastien, J. W. (1988). *How to teach piano successfully*. California: Neil A. Kjos
- Baş, T. (2003). *Anket*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Baştuğ Şen, S. (1999). *Piyano tekniğinin biyomekanik temeli*. İstanbul: Pan
- Baştürk, R. (2005). Overview of the performance assessment. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21, 62-75.
- Bergee, M. J. (1993). A comparison of faculty, peer, and self-evaluation of applied brass jury performances. *Journal of Research in Music Education*, 41, 19-27.
- Bergee, M. J. (1997). Relationships among faculty, peer, and self-evaluations of applied performances. *Journal of Research in Music Education*, 45, 601-612.
- Bergee, M. J. (2003). Faculty interjudge reliability of music performance evaluation. *Journal of Research in Music Education*, 51 (2), 137-150.
- Blom, D. & Poole, K. (2004). Peer assessment of tertiary music performance: opportunities for understanding performance assessment and performing through experience and self-reflection. *British Journal of Music Education*, 21(1), 111–125.
- Bloom, B.S. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: D. McKay

- Boyle, D.J., Radocy, R.E. (1987). *Measurement and evaluation of musical experiences*. New York: Schirmer
- Boud, D. (1995) *Enhancing Learning Through Self Assessment*. London: Kogan
- Buchanan, G. (1964). Skills of piano performance in the preparation of music educators. *Journal of Research in Music Education*, 12(2), 134-138.
- Burnsed, V., Hinkle, D., & King, S. (1985). Performance evaluation reliability at selected concert band festivals. *Journal of Band Research*, 21, 22-29.
- Burrack, F. (2002). Enhanced assessment in instrumental programs. *Music Educators Journal*, 88 (6), 27-32.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Cooksey, J. M. (1977). A facet-factorial approach to rating high school choral music performance. *Journal of Research in Music Education*, 25, 100-114.
- Dalkıran, E. (2006). Müzik eğitimi anabilim dalları keman eğitimi yarıyıl sonu performansın ölçülmesine ilişkin öğretim elemanı görüşleri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu* (s.548- 560). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Daniel, R. (2004). Peer assessment in musical performance: the development, trial And evaluation of a methodology for the Australian tertiary environment, *British Journal of Music Education*, 21(1), 89–110.
- Dicle, H. (1995). Piyano performans testi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 67-80.
- Dickerson, R. A. (1962). *A new approach to piano technique*. New York: Pageant
- Dobbin, J. E., Chauncey, H. (1963). *Testing: Its Place in Education Today*. NY: Dover
- Doerksen, P. F. (1999). Aural-diagnostic and prescriptive skills of preservice and expert instrumental music teachers. *Journal of Research in Music Education*, 47, 78-88.

- Ekinci, H. (2004). *Eğitim fakülteleri gzel sanatlar eğitimi blm mzik eğitimi anabilim dalı piyano derslerinde karşılaşılan teknik alıştırmalar sorunu: hedefe uygun teknik alıştırma rnekleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erden, M., Akman, Y. (1998). *Gelişim ğrenme- ğretme*. Ankara: Arkadaş
- Ercan, N., Ekinci, H. (2000). Piyano Eğitimine Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Başlayan ğrencilerin I. Yıl Piyano ğretim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi. *G.. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 29-37.
- Ekhojn, E. (1997). Evaluation of solo vocal performance: A comparison of students with experts. *Applications of Research in Music Education*, 16 (1), 3-7.
- Falchikov, N. (1998). *Involving students in feedback and assessment*. In Peer Assessment in Practice, Birmingham, UK: SEDA Publications
- Fink, S. (1992). *Mastering piano technique*. Portland, Oregon: Amadeus Press.
- Fiske, H. E. (1977). Relationship of selected factors in trumpet performance adjudication. *Journal of Research in Music Education*, 25, 256-263.
- Fiske, H. E. (1975). Judge-group differences in the rating of secondary school trumpet performances. *Journal of Research in Music Education*, 23. 186-196.
- Gkbudak, S. , Babacan, E. (2005). Mzik ğretmeni adaylarının başlangıç piyano ğretiminde uyguladıkları yöntem ve tekniklerin değerlendirilmesi. *Mzik Sempozyumu*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Görsev, A. (2001). *Piyano ğretmeninin sahip olduğu eğitim psikolojisi ve lme değerlendirme bilgisi alanlarına yönelik birikimin piyano eğitimine yansımaları*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Grançer, N. (2004). *Dans formunda yazılan piyano eserlerinin dönemlere göre sınıflandırılması, analizleri ve teknik açıdan incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gmş, B., (1977). *Eğitimde lme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı yayınları

- Hewitt, M.P. (2002). Self evaluation tendencies of junior high instrumentalists. *Journal of Research in Music Education*, 50 (3), 215-226.
- Hewitt, M. P. (2007). Influence of primary performance instrument and education Level on music performance evaluation. *Journal of Research in Music Education*, 55(1).
- Hewitt, M.P. & Smith, B.P. (2004). The Influence of Teaching-Career Level and Primary Performance Instrument on the Assessment of Music Performance. *Journal of Research in Music Education*, 52(4).
- Hofmann, J. (1976). *Piano playing with piano questions answered*. New York:Dover
- Hu, S.C. (1999). *How to practice in an efficient way*. Unpublished Master Thesis. University of North Texas. Texas, USA.
- Humpries, C. (2002). *The piano handbook*. London: Outline Press.
- Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium. (2002). *Model Standards for licensing classroom teachers and specialists in the arts: A resource for state dialogue*. Washington, DC: Council of Chief State School Officers.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2004). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel.
- Kaynak, T., Tufan, S. (2010). Piyano sınavlarında öğrenci performansının “rubric” ile ölçülmesi (Özet kitabı). 2. *Ulusal Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Kentner, L. (1991). *Piano*. London: Kahn & Averill.
- Kirby, F. E. (1995). *Music for piano*. Portland, Oregon: Amadeus Press.
- Kurteva, M. (1994). *Metodika na klavirnoto obučenje*. Sofia: Musica.
- Last, J. (1989). *Freedom in piano technique*. Norwich, England: William Elkin
- Lhevinne, J. (1972). *Basic principles in pianoforte playing*. New York: Dover.

- Linn, R. L., Gronlund, N. E. (1999). *Measurement and assessment in teaching*. Columbus, OH: Merrill Publishing Co.
- Lyke, J. & Enoch, Y. (1977). *Creative piano teaching*. New York: Dover
- Mach, E. (1988). *Great contemporary pianists speak for themselves*. New York: Dover
- Matthay, T. (1963). *Some commentaries on the teaching of pianoforte playing* London: Bosworth & Co.
- Matthay, T. (1913). *Musical interpretation: its laws and principles and their applications in teaching and performing*. Boston: The Boston Music.
- May, G. (2001). Performance- based assessment and increased student performance. The National Assosiation for Music Education. *Spotlight on assessment in music education* (s.35-36). Vancouver: MENC
- McGuire, K. (2002). Doing it all: linking the elements of music and the standarts. *Music Educators Journal*, 89 (1), 49-52.
- MENC (1996). *Performance standarts for music: strategies and benchmarks for assessing progress toward the national standarts, grades pre-12*. VA: MENC
- Mills, J. (1987). Assessment of solo musical performance: A preliminary study. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 91, 119-125.
- Nalbantoğlu, E. (2007). *Yaylı algılar ğrencilerinin performansını etkileyen bazı faktörler ve ölçme değerlendirme yöntemleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Newman, W. S. (1984). *The pianist's problems*. New York: Da Capo Pres.
- Okay, N.G. (2010). Piyano eğitiminde akran değerlendirme: Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında öğrencilerin öğrenme ve öğretme becerilerinin geliştirilmesi. *Uluslararası ğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

- Otrar, M. (2006). *Öğrenme stilleri ile yetenekler, akademik başarı ve ÖSS başarısı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdoğan, C. (1999). *GÜGEF Güzel sanatlar eğitimi müzik eğitimi anabilim dalında piyano öğretim elemanlarının piyano eğitiminin 1. yılında ulaşılması amaçlanan performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesine ilişkin görüş ve önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Popham, W. J. (1992). *Educational evaluation*. USA: Allyn & Bacon
- Popham, W. J. (2008). *Classroom assessment*. USA: Pearson Education.
- Rodriguez, C.X. (2001). Assessment FAQs for music educators. The National Association for Music Education. *Spotlight on assessment in music education*,. (s.67-69). Vancouver: MENC publishing.
- Rosenblum, S. P. (1991). *Performance practices in classic piano music*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
- Sandor, G. (1995). *On piano playing*. New York: Schirmer Books.
- Saunders, T. C., & Holahan, J. M. (1997). Criteria-specific rating scales in the evaluation of high school instrumental performance. *Journal of Research in Music Education*, 45, 259-272.
- Schleuter, S.L. (1996). *A sound approach to teaching instrumentalist*. 2.ed. NY: Schirmer Books.
- Stiggins, R.J., (1987). Design and development of performance assessment. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 6 (3), 33-42.
- Taylor, C. (1998). *These music exams*. London: ABRSM publishing.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara; Nobel
- Tekin, H. (1991). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı basım

- Tekindal, S. (2002). *Okullarda ölçme ve değerlendirme yönetimleri*. Kocaeli: KOU Teknik Eğitim Fakültesi.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği
- Thorndike, R. L. (1997). *Measurement and evaluation in psychology and education*. NJ: Prentice-Hall
- Topping, K. J. (1998). Peer assessment between students in college and university. *Review of Educational Research*, 68(3), 249-276.
- Tufan, S. (2000). Piyano eğitiminde performansın izlenmesi ve önemi. *G.U. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 105-109
- Turgut, M. F., Baykul, Y. (1992). *Ölçekleme teknikleri*. Ankara: ÖSYM yayınları
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar, ilkeler, yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi yayınları
- Wapnick, J., Flowers, P., Alegant, M., & Jasinskas, L. (1993). Consistency in piano performance evaluation. *Journal of Research in Music Education*, 41(4), 282-292.
- Wapnick, J. & Rosenquist, M. (1991). Preferences of undergraduate music majors for sequenced versus performed piano music. *Journal of Research in Music*, 39, 152- 160.
- Watkins, J.G. & Farnum, S.E. (1954). *The Watkins –Farnum Performance Scale*. Milwaukee: Hall Leonard Publishing.
- Whitcomb, R. (1999). Writing rubrics for the music classroom. *Music Educators Journal*, 85 (6), 26-32.
- Vasil, T. (1973), *The effects of sistematically varying selected factors on music performing adjudication*. Unpublished doctoral dissertation, University of Connecticut.

Yayla, A. A. (2004). Müziksel performansın ölçülmesi. *1924-2004 Musiki Muallim Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Zdinski, S.F. (1991). Measurement of solo instrumental music performance: A review of Literature. *Bulletin of the Council for Research in Music Education, 109*, 47-58.

http://www.tvu.ac.uk/files/LCM/lcm_exams/syllabuses/music_grades_syllabus.pdf

EKLER

EK-1

PİYANO ÖĞRETİM ELEMANLARININ YARIYIL SONU SINAVLARINDA
KULLANDIKLARI ÖLÇME YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN DURUM TESPİTİ
ANKETİ

Değerli Öğretim Elemanı,

Bu anket, “Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Performanslarının Ölçülmesine İlişkin Değerlendirme Ölçeği Geliştirilmesi” başlıklı tez için, Piyano Öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarında kullandıkları ölçme yöntemlerinin tespit edilmesi amacıyla öğretim elemanlarına uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Anket, performans ölçme araçlarının kullanımı ile ilgili altı sorudan oluşmaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşmasında, soruların eksiksiz yanıtlanması büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz yanıtlar bilimsel amaçlar için kullanılacak, kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Değerli zamanınızı ayırarak göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Arş. Gör. Neşe Grançer Okay

Ünvanınız:

Adınız, Soyadınız:

Kaç yıldır piyano eğitimcisi olarak görev yapmaktasınız?:

1. Dünyada Piyano eğitiminde kullanılan, geçerliği ve güvenilirliği olan, bildiğiniz piyano performansı değerlendirme ölçeği var mı?

a) evet b) hayır

2. Türkiye’de Piyano eğitiminde kullanılan, geçerliği ve güvenilirliği olan, bildiğiniz piyano performansı değerlendirme ölçeği var mı?

a) evet b) hayır

3. Piyano yarıyıl sonu sınavlarında, öğrencilerin performansını ölçerken yerli/ yabancı geçerliği ve güvenilirliği olan yazılı-standart bir performans değerlendirme ölçeğinden yararlanıyor musunuz?

a) evet b) bazen c) hayır

4. Piyano yarıyıl sonu sınavlarında, öğrencilerin performansını ölçerken kendi geliştirdiğiniz yazılı bir ölçme aracından yararlanıyor musunuz?

a) evet b) bazen c) hayır

5. Piyano yarıyıl sonu sınavlarında, bilimsel ölçütlerde değerlendirme yapıldığına inanıyor musunuz?

a) evet b) kısmen c) hayır

6. Piyano eğitimi sınavlarında yazılı/ standart bir ölçme aracının gerekliliğine inanıyor musunuz?

a) evet b) kısmen c) hayır

EK-2

UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU

Değerli Öğretim Üyesi,

Bu uzman görüşü formu, “Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyano Eğitimi Alan Öğrencilerin Performanslarının Ölçülmesine İlişkin Değerlendirme Ölçeği Geliştirilmesi” başlıklı tez için, ölçekte yer alacak piyano performansı değerlendirme kriterlerinin tespit edilmesi amacıyla, alanında uzman olan öğretim elemanlarının görüşlerini almak üzere hazırlanmıştır. Aşağıdaki önermeler, bir öğrencinin yarıyıl sonu sınavındaki piyano performansı sırasında gerçekleştirmesi beklenen hedef davranışları kapsamaktadır. Bu hedef davranışlar, devinisel (psikomotor) alan ile sınırlıdır.

Sizin görüşleriniz doğrultusunda söz konusu hedef davranışların önemlilik dereceleri tespit edilecek, bu doğrultuda yarıyıl sonu sınavlarına yönelik piyano performansı değerlendirme kriterleri oluşturulacak ve bu kriterlerin yer aldığı piyano performansı değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılacaktır.

Uzman görüşü formunda 6 faktörden oluşan toplam 103 önerme yer almaktadır. Her faktöre ait maddeler hakkında kısa bir açıklama yapılmıştır. Her tablonun altına bırakılan boşluk kısımlarına, o tabloda yer almayan fakat önemli olduğunu düşündüğünüz hedef davranışları ekleyebilirsiniz. **Düşünceler** kısmında ise gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Araştırmanın amacına ulaşmasında, soruların eksiksiz yanıtlanması büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz yanıtlar bilimsel amaçlar için kullanılacak, kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Değerli zamanınızı ayırarak göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Arş. Gör. Neşe Grançer

Ünvanınız:

Adınız, Soyadınız:

Kaç yıldır piyano eğitimcisi olarak görev yapmaktasınız?:

Aşağıdaki tabloda yer alan önermeler, bir öğrencinin piyano performansı sırasında değerlendirilecek **Piyanoda Postür** faktörünü temsil eden hedef davranışları kapsamaktadır.

PİYANODA POSTÜR

Hedef Davranışlar	Gerekli	Yararlı ancak gerekli değil	Gerekli değil
Klavyeyi ortalayarak oturma			
Tabure yüksekliğini doğru ayarlama			
Klavyeye oturma mesafesini ayarlama			
Elin dengesinin sağlanması			
Elin önkol ile aynı hizada durması			
Belin dik tutulması			
Esnek oturuş			
Vücut dengesini sağlama			
Ayakları yere sağlam basma			
Kolları klavyeye paralel tutma			
Elin klavye üzerinde doğru konumu			

Doğru ayak pozisyonu/ Sağ ayak önde- sol ayak hafif arkada			
Başparmak kemiğinin içe çökmemesi			
Elin hafifçe 5. parmağa doğru tutulması			
Çalarken elin kasılmaması, rahat konumda olması			
Çalma esnasında ellerin yön verme hareketi (rotasyon)			
Çalma esnasında elin çalan parmakta toplanması			
Bilekleri gevşek konumda tutma			
Parmakların hafif içe bükülü konumda durması			
Parmakların ucuyla veya dik basmak (parmakların yatmaması)			
Küçük parmağın tuşa basarken yatmaması, dik tutulması			
Çalarken parmak eklemlerinin çökmemesi, parmak ucunun kırılmaması			
Omuzları yukarı kaldırmama			
Başparmağın tuşa basma açısının doğru olması			
Çalarken parmakları çok yukarı kaldırmamak, tuşun dibinde çalmak			
Başparmakla ikinci parmak arasında C harfi oluşturulması			

Başparmak geçişinin bileğin hafif esnek hareketiyle yapılması			
Başparmak geçişinde dirseğin fazla açılmaması			
Başparmak geçişinde parmakların tuşa basma açısının değişmesi			

Bu kısımda, tabloda yer alan hedef davranışlarla ilgili gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Düşünceler:

Aşağıdaki tabloda yer alan önermeler, bir öğrencinin **Gam- Arpej** performansı sırasında değerlendirilecek hedef davranışları kapsamaktadır.

GAM VE ARPEJ

Hedef Davranışlar	Gerekli	Yararlı ancak gerekli değil	Gerekli değil
Gam ve arpej notalarını doğru çalma			
Gam ve arpejleri takılmadan istikrarlı bir tempoda çalma			
Parmakların kontrollü hareketi (fazla yukarı kalkmaması)			
Doğru parmak numaralarını kullanma			
Başparmakta aksan duyulmaması			
Geçişlerde başparmağı önceden elin altında hazır konumda tutma			
Başparmağın elin altındaki geçişi için elimizi parmaklara doğru hafifçe çevirmek			
Geçişlerde başparmağın akıcı hareketi için dirseğin dengeli açılması			
Dönüşlerde başparmak hareketinin dirseğin hafif dönüşü ile yapılması			

Arpejlerde bileğin esneme hareketi ve elin hızlı dönüşü			
Olağan el duruşunun değiştiği yerlerde başparmağı siyah tuşlara daha yakın bir konumda tutma			
Gam ve arpeji belirlenen tempoda çalarken eşitliğin bozulmaması			
Bileklerin yön verici hareketi			
Tuşun dibinde çalma			
Parmakların tuşlara forse etmeden inmesi			
Sağ ve sol el koordinasyonu sağlama			

Bu kısımda, tabloda yer alan hedef davranışlarla ilgili gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Düşünceler:

Aşağıdaki tabloda yer alan önermeler, bir öğrencinin **Etüd** performansı sırasında değerlendirilecek hedef davranışları kapsamaktadır.

ETÜD

Hedef Davranışlar	Gerekli	Yararlı ancak gerekli değil	Gerekli değil
Notaları doğru çalma			
Doğru parmak numaralarını kullanma			
Parmakların eşitlenmesi(istenmeyen aksanların duyulmaması)			
Etüdü takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma			
Eserdeki teknikleri doğru uygulama (staccato, legato, oktav..vs)			
Nüansları doğru çalma			
Sağ ve sol el koordinasyonu sağlama			
Etüt üzerinde hakimiyet sağlama(güvenli, rahat, kararlı bir çalış)			
Uzak mesafelere atlamalarda reflekslerin gelişmesi			
Etüdü belirtilen tempoda çalma			
Temiz artikülasyon			

Armonik fonksiyonların belirtilmesi			
Doğru pedal tekniğini kullanma			

Bu kısımda, tabloda yer alan hedef davranışlarla ilgili gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Düşünceler:

Aşağıdaki tabloda yer alan önermeler, bir öğrencinin **Barok Dönem Eseri** performansı sırasında değerlendirilecek hedef davranışları kapsamaktadır.

BAROK DÖNEM ESERİ

Hedef Davranışlar	Gerekli	Yararlı ancak gerekli değil	Gerekli değil
Notaları doğru çalma			
Doğru parmak numaralarını kullanma			
Eseri takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma			
Bağırsız çalmada önkolu kullanma			
Temaları takip etme ve duyurabilme			
Kontrpuantal armoniyi(soru-cevap) duyurabilme			
Eseri belirtilen tempoda çalma			
Süsleme işaretlerini doğru çalma			
Süit formundaki dansların özelliklerini duyurabilme			
Eser üzerinde hakimiyet sağlama(güvenli, rahat, kararlı bir çalışma)			

İstenmeyen aksanların duyulmaması			
İki elin bağımsızlığını sağlama			

Bu kısımda, tabloda yer alan hedef davranışlarla ilgili gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Düşünceler:

Aşağıdaki tabloda yer alan önermeler, bir öğrencinin **Klasik Dönem Eseri** performansı sırasında değerlendirilecek hedef davranışları kapsamaktadır.

KLASİK DÖNEM ESERİ

Hedef Davranışlar	Gerekli	Yararlı ancak gerekli değil	Gerekli değil
Notaları doğru çalma			
Doğru parmak numaralarını kullanma			
Eseri takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma			
Eserin stil özelliklerine göre doğru teknikleri uygulama (tril, staccato, legato, akor, oktav..vs)			
İstenmeyen aksanların duyulmaması			
Temiz artikülasyon			
Nüansları belirgin duyurabilme			
Kadans ve appajatürleri duyurabilme			
Melodiyi önde, eşlik partisini arka planda duyurabilme			
Eser üzerinde hakimiyet sağlama(güvenli, rahat, kararlı bir çalışma)			

Uzak mesafelere atlamalarda reflekslerin gelişmesi			
Doğru pedal tekniğini uygulama			
Eser içindeki gamlı pasajlarda ezgisel karakteri yakalamak			
Cümleleri duyurabilme			
Eserdeki hızlı pasaj ve gamları parlak çalma			
Modülasyonları duyurabilme			

Bu kısımda, tabloda yer alan hedef davranışlarla ilgili gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Düşünceler:

Aşağıdaki tabloda yer alan önermeler, bir öğrencinin **Serbest (Romantik, Çağdaş...vs) Eser** performansı sırasında değerlendirilecek hedef davranışları kapsamaktadır.

SERBEST ESER

Hedef Davranışlar	Gerekli	Yararlı ancak gerekli değil	Gerekli değil
Notaları doğru çalma			
Doğru parmak numaralarını kullanma			
Eseri belirtilen tempoda çalma			
Eserin stil özelliklerine göre doğru teknikleri uygulama (tril, staccato, legato, akor, oktav..vs)			
İstenmeyen aksanların duyulmaması			
Sağ ve sol el koordinasyonunu sağlama			
Nüansları belirgin duyurabilme			
Esnek bilek, serbest kol düşüşleri, kol ağırlığını kullanma			
Eşlik partisinin bas ve akor seslerini güçlü duyurabilme			
Çağdaş Türk eserlerinde aksak ritimleri duyurabilme			

Ritimleri güçlü ve kesinlik içinde duyurabilme			
Doğru pedal tekniğini uygulama			
Romantik dönem eserlerinde rubato özelliğini kullanma			
Empresyonist dönem eserlerinde buğulu ifadeyi duyurabilme			
Modülasyonları, farklı tını renklerini duyurabilme			
Hareket mekanizmasında gevşeme ve esneme sağlama			
Eser üzerinde hakimiyet sağlama			

Bu kısımda, tabloda yer alan hedef davranışlarla ilgili gerekli gördüğünüz düzeltmeleri yapabilir, düşüncelerinizi belirtebilirsiniz.

Düşünceler:

EK-3

FAKTÖR ANALİZİ SONUÇLARI

PİYANODA POSTÜR İÇİN FAKTÖR ANALİZİ

	Component
	1
pos_15 Çalarken elin kasılmaması, rahat konumda olması	,960
pos_8 Vücut dengesini sağlama	,960
pos_1 Klavyeyi ortalayarak oturma	,871
pos_2 Tabure yüksekliğini doğru ayarlama	,871
pos_3 Klavyeye oturma mesafesini ayarlama	,866
pos_26 Başparmakla ikinci parmak arasında C harfi oluşturulması	,800
pos_9 Ayakları yere sağlam basma	,742
pos_22 Çalarken parmak eklemlerinin çökmemesi, parmak ucunun kırılmaması	,737
pos_7 Esnek oturuş	,700
pos_23 Omuzları yukarı kaldırmama	,573
pos_13 Başparmak kemiğinin içe çökmemesi	,566
pos_18 Bilekleri gevşek konumda tutma	,554
pos_10 Kolları klavyeye paralel tutma	,509
pos_21 Küçük parmağın tuşa basarken yatmaması, dik tutulması	-,422
pos_25 Çalarken parmakları çok yukarı kaldırmamak, tuşun dibinde çalmak	-,409
pos_11 Elin klavye üzerinde doğru konumu	,404
pos_20 Parmakların ucuyla veya dik basmak (parmakların yatmaması)	-,354
pos_17 Çalma esnasında elin çalan parmakta toplanması	,337

pos_12	Doğru ayak pozisyonu/ Sağ ayak önde- sol ayak hafif arkada	,322
pos_27	Başparmak geçişlerinin bileğin hafif esnek hareketiyle yapılması	-,315
pos_6	Belin dik tutulması	,312
pos_5	Elin önkol ile aynı hizada durması	,304
pos_14	Elin hafifçe 5. parmağa doğru tutulması	,298
pos_4	Elin dengesinin sağlanması	,279
pos_24	Başparmağın tuşa basma açısının doğru olması	,195
pos_19	Parmakların hafif içe bükülü konumda durması	-,132
pos_28	Başparmak geçişinde dirseğin fazla açılmaması	,071
pos_29	Başparmak geçişinde parmakların tuşa basma açısının değişmesi.	,010
pos_16	Çalma esnasında ellerin yön verme hareketi (rotasyon)	-,008

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a 1 components extracted.

GAM VE ARPEJ İÇİN FAKTÖR ANALİZİ

		Component
		1
gam_11	Arpejlerde bileğin esneme hareketi ve elin hızlı dönüşü	,977
gam_1	Gam ve arpej notalarını doğru çalma	,977
gam_2	Gam ve arpejleri takılmadan istikrarlı bir tempoda çalma	,977
gam_4	Doğru parmak numaralarını kullanma	,977
gam_16	Parmakların tuşlara forse etmeden inmesi	,977
gam_10	Sağ ve sol el koordinasyonu sağlama	,927
gam_6	Geçişlerde başparmağı önceden elin altında hazır konumda tutma	,829
gam_5	Başparmakta aksan duyulmaması	,744
gam_13	Gam ve arpeji belirlenen tempoda çalarken eşitliğin bozulmaması	,467
gam_8	Geçişlerde başparmağın akıcı hareketi için dirseğin dengeli açılması	,414
gam_9	Dönüşlerde başparmak hareketinin, dirseğin hafif dönüşü ile yapılması	,379
gam_7	Başparmağın elin altındaki geçişi için elimizi parmaklara doğru hafifçe çevirmek	,366
gam_15	Tuşun dibinde çalma	,261
gam_3	Parmakların kontrollü hareketi (fazla yukarı kalkmaması)	-,192
gam_14	Bileklerin yön verici hareketi	-,114
gam_12	Olağan el duruşunun değiştiği yerlerde başparmağı siyah tuşlara daha yakın bir konumda tutma	-,006

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 1 components extracted.

ETÜT İÇİN FAKTÖR ANALİZİ

	Component
	1
etüt_8 Etüt üzerinde hakimiyet sağlama(güvenli, rahat, kararlı bir çalış)	,973
etüt_4 Etüdü takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma	,973
etüt_1 Notaları doğru çalma	,973
etüt_5 Eserdeki teknikleri doğru uygulama (staccato, legato, oktav..vs)	,973
etüt_7 Sağ ve sol el koordinasyonu sağlama	,973
etüt_2 Doğru parmak numaralarını kullanma	,945
etüt_6 Nüansları doğru çalma	,865
etüt_9 Uzak mesafelere atlamalarda reflekslerin gelişmesi	-.636
etüt_3 Parmakların eşitlenmesi(istenmeyen aksanların duyulmaması)	,517
etüt_13 Doğru pedal tekniğini kullanma	-.386
etüt_11 Temiz artikülasyon	-.372
etüt_12 Armonik fonksiyonların belirtilmesi	,159
etüt_10 Etüdü belirtilen tempoda çalma	-.144

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 1 components extracted.

BAROK DÖNEM ESERİ İÇİN FAKTÖR ANALİZİ

	Component
	1
barok_12 İki elin bağımsızlığını sağlama	,994
barok_5 Temaları takip etme ve duyurabilme	,994
barok_2 Doğru parmak numaralarını kullanma	,994
barok_3 Eseri takılmadan istikrarlı bir tempoda çalma	,994
barok_6 Kontrpuantal armoniyi (soru-cevap) duyurabilme	,994
barok_10 Eser üzerinde hakimiyet sağlama (güvenli, rahat, kararlı bir çalış)	,968
barok_4 Bağımsız çalmada önkolu kullanma	,968
barok_1 Notaları doğru çalma	,907
barok_8 Süsleme işaretlerini doğru çalma	,526
barok_7 Eseri belirtilen tempoda çalma	,386
barok_11 İstenmeyen aksanların duyulmaması	,289
barok_9 Süit formundaki dansların özelliklerini duyurabilme	-,121

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a 1 components extracted.

KLASİK DÖNEM ESERİ İÇİN FAKTÖR ANALİZİ

	Component
	1
klasik_9 Melodiyi önde, eşlik partisini arka planda duyurabilme	,987
klasik_1 Notaları doğru çalma	,987
klasik_2 Doğru parmak numaralarını kullanma	,987
klasik_3 Eseri takılmadan, istikrarlı bir tempoda çalma	,987
klasik_4 Eserin stil özelliklerine göre doğru teknikleri uygulama (tril, staccato, legato, akor, oktav..vs)	,987
klasik_10 Eser üzerinde hakimiyet sağlama (güvenli, rahat, kararlı bir çalış)	,987
klasik_14 Cümleleri duyurabilme	,987
klasik_8 Kadans ve appajatürleri duyurabilme	,853
klasik_11 Uzak mesafelere atlamalarda reflekslerin gelişmesi	-,571
klasik_7 Nüansları belirgin duyurabilme	,507
klasik_12 Doğru pedal tekniğini uygulama	,445
klasik_13 Eser içindeki gamlı pasajlarda ezgisel karakteri yakalamak	,424
klasik_5 İstenmeyen aksanların duyulmaması	-,386
klasik_16 Modülasyonları duyurabilme	-,230
klasik_15 Eserdeki hızlı pasaj ve gamları parlak çalma	,105
klasik_6 Temiz artikülasyon	,067

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 1 components extracted.

SERBEST ESER İÇİN FAKTÖR ANALİZİ

		Component
		1
serbest_16	Hareket mekanizmasında gevşeme ve esneme sağlama	,984
serbest_17	Eser üzerinde hakimiyet sağlama	,984
serbest_1	Notaları doğru çalma	,984
serbest_7	Nüansları belirgin duyurabilme	,984
serbest_12	Doğru pedal tekniğini uygulama	,984
serbest_15	Modülasyonları, farklı tını renklerini duyurabilme	,984
serbest_4	Eserin stil özelliklerine göre doğru teknikleri uygulama	,975
serbest_8	Esnek bilek, serbest kol düşüşleri, kol ağırlığını kullanma	,975
serbest_2	Doğru parmak numaralarını kullanma	,820
serbest_11	Ritimleri güçlü ve kesinlik içinde duyurabilme	,820
serbest_10	Çağdaş Türk eserlerinde aksak ritimleri duyurabilme	,778
serbest_9	Eşlik partisinin bas ve akor seslerini güçlü duyurabilme	-,687
serbest_13	Romantik dönem eserlerinde rubato özelliğini kullanma	-,264
serbest_3	Eseri belirtilen tempoda çalma	,256
serbest_6	Sağ ve sol el koordinasyonunu sağlama	,229
serbest_5	İstenmeyen aksanların duyulmaması	-,177
serbest_14	Empresyonist dönem eserlerinde buğulu ifadeyi duyurabilme	,080

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a 1 components extracted.

EK-4

PIYANO EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN YARIYIL SONU PİYANO
SINAVLARINDA KULLANILAN ÖLÇME YÖNTEMLERİNE VE
DEĞERLENDİRME KRİTERLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ ANKETİ

Değerli öğrenci,

Bu anket, yarıyıl sonu piyano sınavlarında, gösterdiğiniz piyano performansınızın değerlendirilmesinde, kullanılan ölçme yöntemlerine ilişkin görüşlerinizin alınması amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda yer alan önermelere katılım derecenizi işaretleyiniz. Vereceğiniz yanıtlar bilimsel amaçlar için kullanılacak, kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Ad ve soyadı bilgileri zorunlu değildir. Araştırmanın amacına ulaşmasında, soruların eksiksiz yanıtlanması büyük önem taşımaktadır. Değerli zamanınızı ayırarak göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Arş.Gör. Neşe Grançer Okay

Adınız, Soyadınız :

Sınıfınız:

Kaç yıldır piyano eğitimi almaktasınız?

Görüşler	evet	kısmen	hayır
Piyano performansının ölçülmesinde kullanılan değerlendirme ölçeği hakkında bilgi sahibiyim			
Piyano performansının objektif (yansız) değerlendirildiğine inanıyorum			
Piyano sınavlarında yapılan değerlendirmeyi güvenilir buluyorum			
Piyano sınavlarında yapılan değerlendirmede her öğrenciye eşit davranıldığına inanıyorum			
Piyano sınavlarında çaldığım her parçanın nasıl değerlendirildiğini biliyorum			
Piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme kriterlerini bilmem motivasyonumu arttıracaktır			
Piyano performansının değerlendirilmesinde kullanılan ölçme kriterlerini bilmem sınav başarıımı arttıracaktır			
Piyano performansı değerlendirme ölçeğinde yer alan vücutun duruşu/postür ile ilgili bilgiler rahatlamamı sağlayacaktır			
Piyano sınavlarında değerlendirilen notaların doğru çalınması önemlidir kriterini biliyorum			

Piyano sınavlarında değerlendirilen doğru parmak numarası kullanmak önemlidir kriterini biliyorum			
Piyano sınavlarında değerlendirilen doğru tempo önemlidir kriterini biliyorum			
Piyano sınavlarında çaldığım Etüt ile ilgili değerlendirme kriterlerini bilmem eseri teknik açıdan doğru çalmamı sağlayacaktır			
Piyano sınavlarında çaldığım Etüt ile ilgili değerlendirilme kriterlerinde teknik özellikler ön plandadır			
Piyano sınavlarında çaldığım Etüt'ün temposu değerlendirmede önemlidir			
Piyano sınavlarında değerlendirilen gam ve arpejlerin bana teknik açıdan kazandırdığı yararları biliyorum			
Piyano sınavlarında çaldığım parçaların, bestelendikleri döneme göre teknik ve yorum açısından farklı değerlendirildiğini biliyorum			
Piyano sınavlarında çaldığım Barok dönem eserinin değerlendirilme kriterlerini biliyorum			
Piyano sınavlarında çaldığım Barok dönem eserinin değerlendirilmesinde Kontrpuantal armoninin (soru-cevap) duyurulması kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Klasik dönem eserinin değerlendirilmesinde homofonik yapının duyurulması kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Sonat formundaki eserinin değerlendirilmesinde cümlelerin duyurulması kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Klasik dönem eserinin değerlendirilmesinde kadansların duyurulması kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Romantik dönem eserinin değerlendirilmesinde pedalin doğru kullanımı kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Romantik / Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde nüansların belirgin duyurulması kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Romantik / Çağdaş dönem eserlerinin değerlendirilmesinde modülasyonların ve tını farklılıklarının duyurulması kriteri önemlidir			
Piyano sınavlarında çaldığım Çağdaş Türk parçalarının değerlendirilmesinde aksak ölçülerin belirgin duyurulması kriteri önemlidir			

EK-5

ABRSM ÇALGI PERFORMANSI SINAVLARI DEĞERLENDİRME
KRİTERLERİ

ABRSM ÇALGI PERFORMANSI DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Aşağıdaki tablo, öğrencilerin çalgı performanslarının değerlendirilmesinde temel teşkil eden unsurları göstermektedir. Her parça diğerlerinden bağımsız olarak; geçme notundan (20) olumsuz veya olumluya doğru, puan artırma ya da puan eksiltme prensibi kullanılarak değerlendirilmektedir.

Grades 1-5	Grades 6-8
(27 - 30) Takdir	Takdir
Teknik akıcılık	Müzikal hakimiyet, yüksek teknik düzey
Kendine güvenen ve ton kontrollü bir icra	Gerekli yerlerde ton kalitelerini ve rubato'yu hissettirmek Müzikal ayrıntılara ve karaktere duyarlılık
Tatminkar bir tempo seçimi	İçgüdüsel ve iletişim kurabilen bir icra
(24 - 26) Teşekkür	Teşekkür
Nüans ve cümlelere dikkat edilmiş	Nüans yelpazesini ve cümle şeklini iyi
Ton kontrolü ve bilinci	kullanarak parçanın stiline bilincinde
Uygun ve sürdürülebilir bir tempo seçimi	olduğunu göstermek
Parçanın karakterini hissetme	Müziğin karakterine katkıda bulunan ton
Ritmi iyi hissetme	kontrolü
Müzikal açıdan ikna edici bir tempo	
Müzikal ayrıntılara dikkat edilmesi	
(20 - 23) Geçme	Geçme
Notalar ve ritim genelde doğru	Uygun ve sürdürülebilir bir tempoda genelde
Uygun tempo	doğru çalmak
Kabul edilebilir bir devamlılık hissi	Uygun nüans, cümle ve artikülasyon gibi
Dikkatli bir hazırlık yapıldığının belirtileri	ayrıntıların bilincinde olduğunu hissettirme
Hataları çabuk düzeltme	

Grades 1-5**Grades 6-8**

(17 - 19) Geçme standardının altı

Genel doğruluk, kabul edilebilir standartının hemen altında
Devamlılık duygusundan yoksun olma
Hataları kolay atlatamama

Geçme standardının altı

Genel doğruluk, kabul edilebilir standartının hemen altında
Birkaç hata ya da bölünme
Nüans, cümleleme ve artikülasyondan yoksunluk, uygun olmayan ve desteksiz bir tempo
yanlış stil

(13 - 16)

Notalarda ve ölçü biriminde ciddi hatalar
Sık tökezlemeler ve bölünmeler
İcra sırasında durma veya icrayı tamamlamama
Tonal kontrolde ciddi eksiklik
Her hususta çok zayıf olma

Notalarda ve ölçü biriminde ciddi hatalar
Sık tökezlemeler ve bölünmeler
İcra sırasında durma veya icrayı tamamlamama
Tonal kontrolde eksiklik
Müzikal ayrıntılardan yoksun olma
Sadece bazı pasajlarda ustalaşmış olmak

(10-12)

Teknik açıdan tamamen yetersiz
Hemen hemen her vuruşta hata yapmak

Teknik açıdan tamamen yetersiz
Hemen hemen her cümlede hata yapmak

(0)

Hiçbir çalışma sunulmadı

Hiçbir çalışma sunulmadı

EK-6

LCM ÇALGI PERFORMANSI SINAVLARI DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

LCM ÇALGI PERFORMANSI DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Teknik çalışma (gam, arpej ve kırık akor performansı) kriterleri

Değerlendirme Kriterleri	Puanlama Ağırlıkları
Teknik başarı: doğruluk, akıcılık, artikülasyon, ton kalitesi, uygun tempo, nüans çeşitliliği, entonasyon, nefes kontrolü	% 75
Müzikalite: müzikal biçim, frazeler	% 10
Müzik bilgisi: akor ve gam bilgisi	% 15

Her seviye için (aşama 1-8) belirlenen eser performanslarına ilişkin değerlendirme kriterleri

Değerlendirme Kriterleri	Puanlama Ağırlıkları		
	aşama 1-3	aşama 4-5	aşama 6-8
Teknik başarı: çalgı hakimiyeti, eserlerin dönemine uygun teknikleri uygulama, doğruluk, akıcılık, artikülasyon, entonasyon, nefes kontrolü, ton çeşitliliği, tempo, nüanslar	% 65	% 55	% 40
Müzikalite: duyarlı ve müzikal bir performans, bireysel yorumsal becerilerin sergilenmesi, repertuara uygun müzikal stil, döneme uygun yorumsal özellikleri kavrama	% 15	% 20	% 30
Müzik bilgisi: çalınan eserlerdeki notasyon, işaretler ve terimlere ilişkin bilgiler, döneme uygun stil bilgisi	% 10	% 12.5	% 15
İletişim: eserlerin müzikal içeriğini teknik öğelerle birleştirerek dinleyicinin duygularını harekete geçirmek	% 10	% 12.5	% 15